FOTO

REDACTIE D. HELFFERICH

★ UNIVERSEEL TIJDSCHRIFT VOOR FOTOGRAFIE ★ UITGAVE C. MISSET N.V. DOETINCHEM ★

UW EIGEN KINDEREN KUNT U NU IN KLEUR FOTOGRAFEREN!

Dank zij GEVACOLOR!

Zowel voor diapositieven als voor kleurenafdrukken en vergrotingen op papier zijn er thans Gevacolor-films beschikbaar en voor vrijwel alle courante formaten.

De Gevacolor-negatieffilms bieden bovendien het grote voordeel dat U van een kleurennegatief ook afdrukken en vergrotingen kunt maken op de bekende Gevaert-papieren Ridax, Orthobrom, enz.; dus in zwart-wit, zodat U met deze film eigenlijk twee vliegen in één klap slaat!

De prijs is thans binnen ieders bereik komen te liggen, dus aarzel niet, maar vraag Uw fotohandelaar uitdrukkelijk naar

GEVACOLOR

N.V. HANDELSONDERNEMING GEVAERT 'S-GRAVENHAGE

elke verpakkings-vorm

voor fotograaf en foto handelaar

Fotomapjes
Enveloppen
in alle maten met en zonder strobordrug
Kleinbeeldmappen
Negatiefalbums
voor kleinformaat 6 x 6 en 6 x 9 negatieven
Briefkaartmappen
Ateliermappen
Negatiefcouverts
Losbladige reportage albums
Cellophane étui's
voor industrie foto's

DORGELO
gouda

★ **Voordat U koopt, de REGULA zien!**

Regula

met Cassar 3.5 Prontor-S-Sluiter ƒ 147.—
met Cassar 2.8 Prontor-S-Sluiter ƒ 159.—
Ook volgesynchroniseerd verkrijgbaar

De „REGULA", beeldformaat 24 x 36 mm, is met de zeer bekende Steinheil optiek in Compur Rapid (B. 1-1/300 sec.) of Prontor S sluiter met zelfontspanner (B. 1-1/300 sec.) uitgerust en kenmerkt zich door de elegante vorm van het **lichtmetalen huis**, dat met **Gekalit**, een bestendig **krasvrij kunstleder, overtrokken is.** Alle modellen hebben **rompontspanner, diepteschepte ring, flitssynchronisatie** (bij 1/25 sec.), dubbelwerkende **automatische transport- en ontspan-blokkering, ingebouwd signaal en automatisch telwerk** voor 36 opnamen, alsmede **een heldere optische doorzichtzoeker met ruim gezichtsveld. De aangebrachte opsteek-schoen maakt het aanbrengen van een afstandmeter, belichtingsmeter of flitsapparaat mogelijk.**

EVENEENS MET SNELTRANSPORT TE LEVEREN

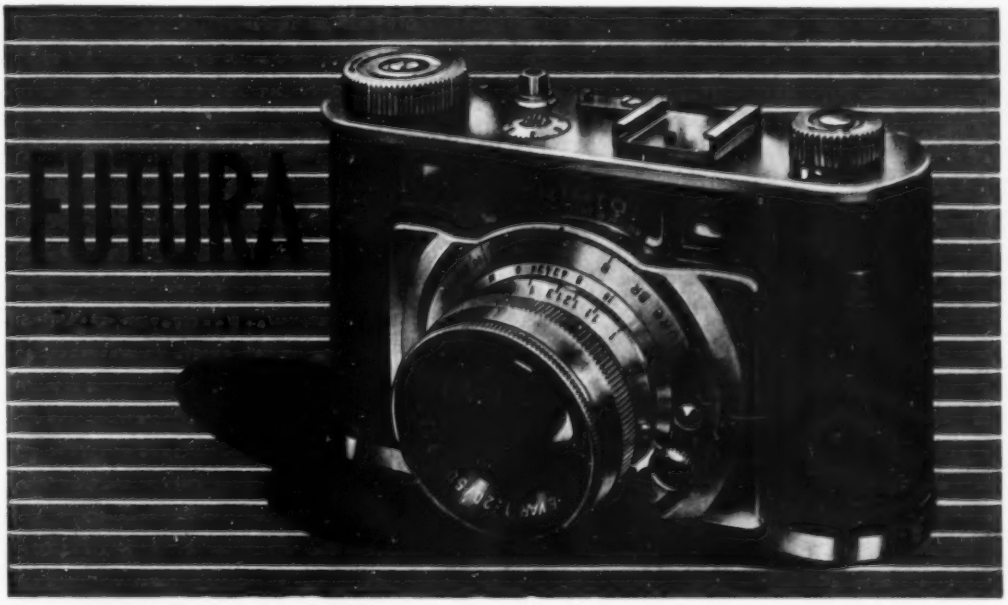

★ **Levering via de erkende Foto-handel**

Alleen-importeurs:

J. SANDERS Foto & Kino-Import

Laurillardlaan 15
SANTPOORT
Tel. 8094 (K 2560)

De smalfilm projector

DRALOWID 8

is een

KOFFER-APPARAAT

met grote prestaties

Heldere beelden door lichtsterke gecoate optiek 1:1.4

Gering stroomverbruik 80 Watt

Gewicht 5,5 kg

Geruisloos

Prijs slechts

f 298,50

Laat U zich het apparaat demonstreren

Vraagt bijzonderheden bij Uw fotohandelaar

Imp. voor Nederland:

J. P. Vos Cinefoto Import N. V. Den Haag

Franka Solida

CASSAR 4.5 Pronto	f 113,50
WESTAR 3.5 Pronto	f 113,50
ENNAGON 3.5 Prontor S	f 132,50
Paraattas	f 15.—

Coated, Flitscontact, Sperinrichting met signaal, Rompontspanner.

Fotohandel „FERRARI", Amsterdam-C.

Haarlemmerstraat 119 - Telefoon 48157

Veilinggebouw „DE VIJZEL"

Keizersgracht 616 - Amsterdam - Tel. 37167

FOTO, KINO, FILMS EN INSTRUMENTEN

kunnen dagelijks bijgevoegd worden

Magazijngoederen, Winkelinventaris e.a. kunnen ook ter plaatse door ons geveild worden. — Vraagt condities.

Makelaar N. C. A. J. Groenendijk. Veilinghouder.

LEITZ SUMMICRON f: 2-5 cm

Een nieuw lichtsterk objectief voor de Leica met zéér bijzondere eigenschappen. Een topprestatie van de optische wiskunde.

SOOIC f 580.—

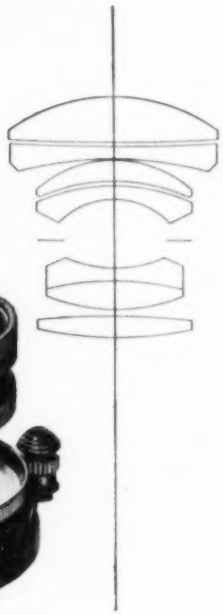

NIEUWE VERLAAGDE PRIJZEN!

Leica If zonder optiek	OEGIO	f 268.75
Leica IIf zonder optiek	LOOSE	f 478.75
Summitar f : 2—5 cm	SOORE	f 481.—
Elmar f : 4—9 cm	ELANG	f 280.—
Leica If met Elmar	OEINO	f 476.—
Leica IIf met Elmar	LOOEL	f 686.—
Leica IIIf met Summitar	LOOKX	f 1195.—
Leica IIIf met Summicron	LUOOX	f 1294.—

NIEUWE LEICA ACCESSOIRES:

Verstelbare arm voor flitshouder	CTOOM	f 21.—
Paraattas v. Leica met universele zoeker		f 47.—
Paraattas v. Leica met Metraphot-belichtingsmeter		f 45.75

Importeur: N.V. ODIN Nijmegen

Door inruil verkregen

CAMERA'S

Leica I.C. 24 x 36 mm met Summitar F 2, coated m. zoeker in tas ƒ 595. Leica III F 24 x 36 mm m. Summitar F 2,0 in paraattas, als nieuw ƒ 925. Beltica 24 x 36 mm m. Trioplan F 2,9 coated in Cludor sluiter m. synchro-cont. ƒ 95. Baldinette 24 x 36 mm m. Baldanar F 3,5 coated Pront. S. synchro-cont. ƒ 125. Altix 24 x 36 mm met Trioplan F 2,9 in Cludor sluiter tot 1/200 sec ƒ 95. Contax S 24 x 36 mm met Zeiss Biotar F 2,0 coated m. diafragmastop, synchro-contact ƒ 895. Wirgin 24 x 36 mm met F 2,9 Vario synchro-contact ƒ 59,50. Agfa Karat 24 x 36 mm met Xenon F 2,0 coated Compur Rapid met gekoppelde afstandmeter, synchro-contact ƒ 375. Kodak Retina 1A 24 x 36 mm met Xenar F 3,5 coated synchro-compur ƒ 225. Baldini 24 x 36 mm met Baltar F 2,9 coated, ingebouwde zelfontspanner en synchro-contact ƒ 95. Futura 24 x 36 mm met Elor F 2,8 coated Compur Rapid, synchro-contact ƒ 275. Beltica 24 x 36 mm met Tessar F 3,5 coated Cludor sluiter, synchro-contact ƒ 195. Welti 24 x 36 mm met Tessar F 3,5 Cludor sluiter, synchro-contact ƒ 175. Balda 24 x 36 mm met Tessar F 3,5 coated, Compur Rapid, in paraattas ƒ 110. Kodak Retina II 24 x 36 mm met Xenon F 2,0 coated Compur Rapid in paraattas ƒ 295. Kodak Retina 24 x 36 mm met Ektar F 2,0 coated, synchro-contact, in tas ƒ 350. Praktica 24 x 36 mm met Biotar F 2,0 coated, niet gesynchroniseerd, in paraattas ƒ 395. Praktica 24 x 36 mm met Xenar F 3,5 in paraattas ƒ 325. Praktiflex 24 x 36 mm met Xenar F 3,5, in tas ƒ 145. Rolleicord 6 x 6 cm met Xenar F 3,5 in Compur, laatste model ƒ 350. Weltax 6 x 6 cm met Trioplan F 3,5 coated, synchro-contact. Junior-sluiter (deze camera is ook geschikt voor 4½ x 6 cm) ƒ 95. Philips flitscamera 6 x 6 cm in tas ƒ 39,50. Rixa 6 x 6 cm met Ennar F 3,5 coated Prontor II ingebouwde zelfontspanner, synchro-contact ƒ 89,50. Voigtländer Brillant 6 x 6 cm met F 11, in tas ƒ 17,50. Aiglon 6 x 6 cm met Angénieux F 4,5, 6 snelheden, in tas ƒ 65. Pucky 6 x 6 cm met F 9,0, in tas ƒ 29,50. Voigtländer Bessa I 6 x 9 cm met Skopar F 3,5 Prontor S ƒ 195. Kinax 6 x 9 cm met Berthiot F 4,5 coated, 10 snelheden, synchro-contact, Newton-zoeker ƒ 95. Zeiss Ikon 6 x 9 cm met Novar F 4,5 coated, Prontor S, synchro-contact ƒ 125. Kinax 6 x 9 cm met F 4,5 coated, sluiter 1/10—1/150 sec, synchro-contact ƒ 69,50. Voigtländer Bessa 6 x 9 cm met Vaskar F 4,5 coated, Prontor S, in paraattas ƒ 125. Kinax 6 x 9 cm met Belfor F 3,5 coated, sluiter tot 1/350 sec, synchro-contact ƒ 95. Kinax 6 x 9 cm met F 4,5 coated sluiter tot 1/150 sec, ingebouwde zelfontspanner, synchro-contact ƒ 79,50. Photax 6 x 9 cm met 2 diafragma's en synchro-contact ƒ 17,50. Voigtländer Bessa 6 x 9 cm met F 7,7, in tas ƒ 22,50. Rolfilmcamera 6 x 9 cm met Xenar F 4,5 in Ibsor sluiter tot 1/125 sec ƒ 27,50. Belfoca 6 x 9/6 x 6 cm met F 4,5 coated, 4 snelheden, synchro-contact ƒ 69,50. Zeiss Ikon 4 x 6,5 cm met Xenar F 3,5 gekoppelde afstandmeter ƒ 245. Kodak 6½ x 11 cm met F 7,7 sluiter van 1/25—1/100 sec, met paraattas ƒ 29,50. Kodak 8 x 10,5 cm met F 7,9 ƒ 15. Ernemann 8 x 10,5 cm met F 6,8 (voor rolfilms en platen) ƒ 12,50. Houten camera 13 x 18 cm met Voigtländer Heliar F 4,5—15 cm in Compur, met 2 chassis ƒ 35.

Deze occasions zijn ook verkrijgbaar bij onze dealers. Een dealer-lijst wordt U op aanvrage gaarne toegezonden.

FOKA N.V.

Admiraliteitsstr. 8 abc - 2e Middellandstr. 23 - Rotterdam-O.

Tel. 22242 - 24422 - 35330 - 34644

PA435

Voor de vooruitstrevende fotograaf

Als resultaat van onderzoekingen, doorgevoerd in onze eigen research-laboratoria, worden vele van deze producten algemeen erkend als topprestaties.
Hier volgen enkele van de reeds algemeen bekende namen :

★

'promicrol' handelsmerk

ULTRA-FIJNEKORREL-ONTWIKKELAAR

— geeft uitstekende resultaten en verbluffend fijne korrel met de helft van de normale belichtingstijd of zelfs minder

★

'AMFIX' handelsmerk

BLIKSEMSNEL FIXEER

— werkt vier maal zo snel als hypo en fixeert twee maal zo veel lichtgevoelig materiaal bij volledige houdbaarheid.

★

'COBROL' handelsmerk

STERK GECONCENTREERDE BROMIDE-PAPIER-ONTWIKKELAAR

— voor alle merken bromide en chloro-bromide-papieren.

. . . . verder een reeks van prima speciale ontwikkelaars en andere specialiteiten voor de moderne donkere kamer.

M&B FOTOGRAFISCHE SPECIALITEITEN

gefabriceerd door

MAY & BAKER LTD · DAGENHAM ENGELAND

Alleenvertegenwoordiger in Nederland

N.V. FOTOTECHNISCHE GROOTHANDEL ODIN
Graafseweg 68 Nijmegen

een der belangrijkste en grootste fabrieken van foto-artikelen ter wereld

OVERZICHT VAN DE FERRANIA FABRIEKEN BIJ SAVONA

Bij het schilderachtige plaatsje Ferrania in de buurt van Savona, in het gebergte van de Italiaanse Rivièra, liggen de ultra modern ingerichte Ferrania fabrieken. Hier werken enkele duizenden speciaal opgeleide werklieden en ingenieurs continu aan de vervaardiging van rolfilms, kleinbeeldfilms, röntgenfilms, cinefilms, aerofilms, papieren, chemicaliën en tal van andere Ferrania producten. Bovendien beschikt Ferrania over een camera-fabriek en een fabriek van fotografische platen te Milaan. - De bouw van een nieuwe fabriek voor de nieuwe Ferraniacolor kleurenproducten is in volle gang. - Ferrania artikelen zijn de hoogwaardige producten van een der modernst geoutilleerde fabrieken ter wereld.

ferrania

U kunt geen beter materiaal kopen!

IMPORTEURS:

HIJMANS' FOTO- & KINOGROOTHANDEL N.V. - MUZENSTRAAT 37 - DEN HAAG

PLASCAFLEX

2-oog reflex-camera met gekoppelde matglas-instelling

sensationeel

IN

- GEWICHT
- UITVOERING
- PRIJS

met reflexvrije
PLASCANAR 1 : 3,5
in PRONTOR-S 1—1/300 sec.
f 183.—

met reflexvrije
PLASCANAR 1 : 4,5
in VARIO 1/25—1/200 sec.
f 135.—

PARAATTAS . . **f 21.—**

Heynderickx

Alleenvertegenwoordiging :

FIRMA Dr K. HEYNDERICKX - DEN HAAG - H. DE GROOTSTRAAT 17a

Foto-afdeling van groot bedrijf in Amsterdam vraagt

FOTOGRAFISCH LABORANT

(niet ouder dan circa 30 jaar)

Goed bekend met positief retouche (ook spuitwerk) en in staat prima foto- en documentenreproducties te vervaardigen. Kennis van de chemigrafie, in het bijzonder van raster-cliché's, strekt tot aanbeveling.

Uitvoerige sollicitaties, met opgave van leeftijd, opleiding, godsdienst, huidige werkkring en verlangd salaris onder no 569825 F. aan het bureau van dit blad.

ENPECE

KLEUREN :
Leica f 17.50, Normaal f 15.50
o.a. No. 1015 Bloembollen-Keukenhof en No. 1016 v. GOGH

SPROOKJES IN KLEUREN :
Leica f 14.50, Normaal f 12.50

FILMSTROKEN

ZWART-WIT : Leica f 5.75, Normaal f 4.75
o.a. No. 409 - 100 jaar Kromstaf

Vraagt ons volledig prospectus

Nederl. Projectie Centrale - Amsterdam
Koningslaan 54 - Telefoon 29609

Levering uitsluitend via de erkende handelaren

van het helderste licht tot in de diepste schaduwen doortekend en in de kleuren fijn afgestemd: opnamen, zoals U ze wilt hebben; en die gelukken met SIXTOMAT J.
Hij beheerst, naast de bekende objectmeting, de nieuwe nog veel elegantere methode van de lichtmeting; zij is, onafhankelijk van kleur en contrast van het motief en ten enenmale ideaal in haar toepassing, slechts volmaakt bereikbaar door

Een nieuwe weg naar betere foto's

Sixtomat J

EEN BELICHTINGSMETER VAN GOSSEN

Importeur: J. P. VOS' Cinefoto-Import N. V. DEN HAAG

TETENAL

EUKOBROM

TETENAL

CONTRABROM

TETENAL

EUKOPIN
papier-ontwikkelaars

De 2 baden-ontwikkelaar Contrabrom-Eukobrom geeft prachtige resultaten

... en dan willen we mooie foto's maken! Vergeet dus niet je, zo betrouwbare, CHROSTAR mee te nemen!

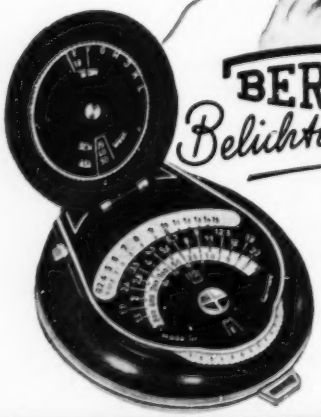

BERTRAM
Belichtingsmeters

zijn zeer gemakkelijk in het gebruik

ERNST & WILHELM BERTRAM MÜNCHEN-PASING
IMPORTEUR: C. BOONEN & Co N.V., AMSTERDAM, HERENGRACHT 14

Levering uitsluitend via de erkende Fotohandel

Alleen-importeurs: **J. SANDERS**
FOTO- & KINO-IMPORT
Laurillardlaan 15
SANTPOORT
Telefoon 8094 (K 2560)

ILFORD

★ *'s Werelds beste rolfilm*

SELOCHROME
ORTHO 30°
voor algemeen gebruik

HP 3
zeer hoog gevoelig PAN 32°

FP 3
fijnkorrel PAN 29°

en **ILFORD** contact-papier voor ideale afdrukken

ILFORD FOTO N.V. - HERENGRACHT 168 AMSTERDAM

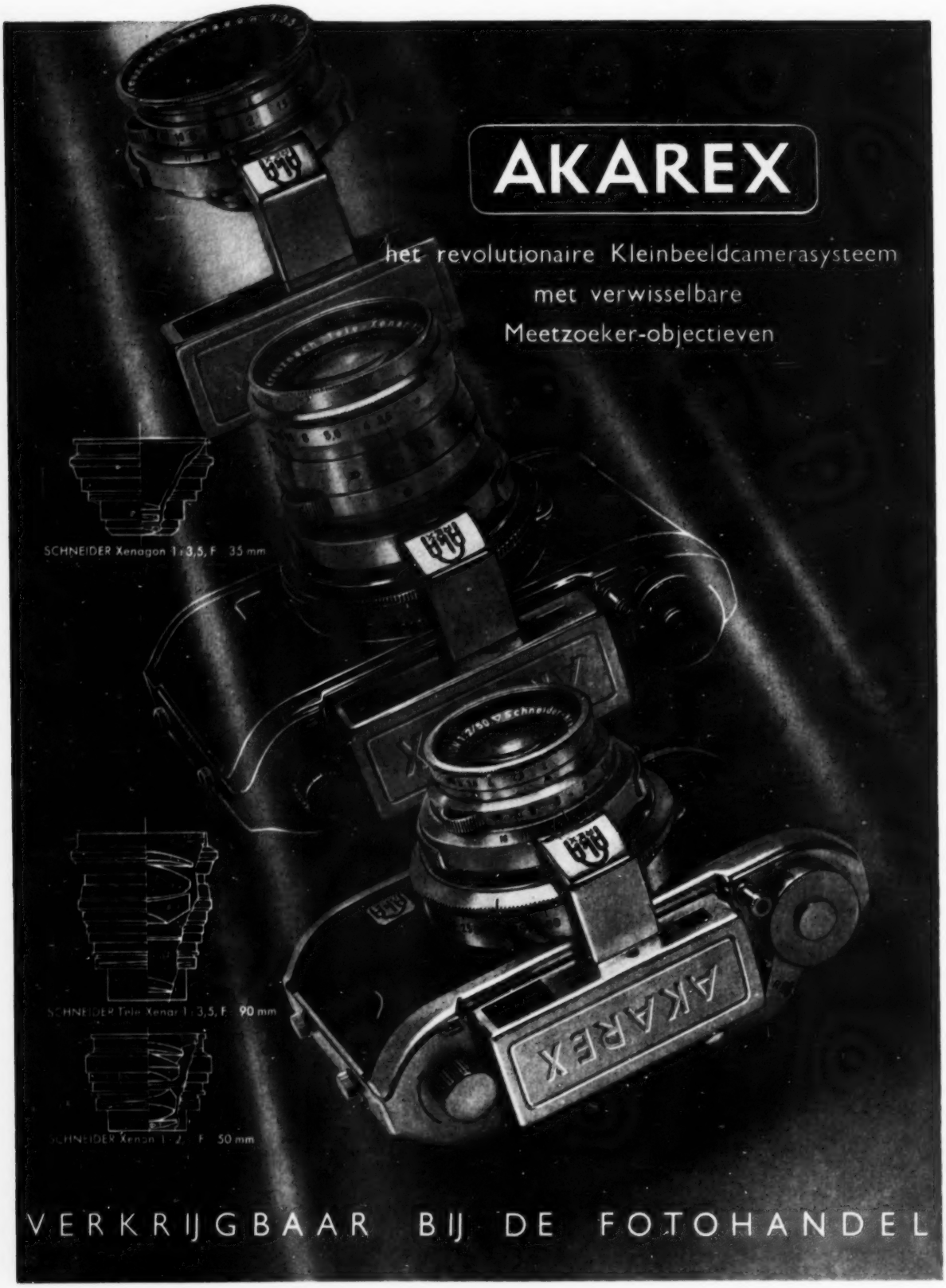
AKAREX
het revolutionaire Kleinbeeldcamerasysteem
met verwisselbare
Meetzoeker-objectieven
SCHNEIDER Xenagon 1:3,5, F 35 mm
SCHNEIDER Tele-Xenar 1:3,5, F 90 mm
SCHNEIDER Xenon 1:2, F 50 mm
AKAREX
VERKRIJGBAAR BIJ DE FOTOHANDEL

8e Jaargang no 7 — Juli 1953

FOTO

WAARIN OPGENOMEN
„KLEINBEELDFOTO"

UNIVERSEEL TIJDSCHRIFT VOOR FOTOGRAFIE

Officieel Orgaan van de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen.
Officieel Orgaan van de Nederlandse Fotografen Kunstkring.
Redactie: D. Helfferich.

•

Redactie-adres: IJsselkade 32, Doetinchem. Tel. K 8340-3941.
Redactieraad: Dr H. J. van Opstall, Dr J. J. M. van Santen, G. A. W. Wagenaar, N. C. A. J. Zomer N.F.K.

•

Uitgave: Uitgevers-Maatschappij „C. Misset" N.V., Doetinchem; postgiro abonnementen 502259, postgiro advertenties 502260; postgiro afdeling Boekhandel 502258. Postrekening voor België, Antwerpen no 308163. Telefoon Doetinchem K 8340-3941.

•

Verschijning: Maandelijks op de Vrijdag omstreeks het midden van de maand, behoudens bij bijzondere evenementen.
Abonnementsprijs: *f* 9,90 per jaar bij vooruitbetaling voor leden van de bij de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen aangesloten verenigingen en clubs — voor niet-leden *f* 11,— per jaar bij vooruitbetaling; voor het buitenland (behalve België) *f* 12,50. Abonnementsprijs voor België frs 225 per jaar bij vooruitbetaling. Losse nummers *f* 1,—, in België frs 20.

•

UIT DE INHOUD

blz.
Erkenning der fotografie ... 173
Tentoonstellingen 174, 175, 192
Eeuwige schoonheidswaarden 176
Portretfotografie II ... 180
De Sinar camera ... 186
Op de Snijtafel ... 189
Fotografie in de lachspiegel 193
De Leitz Summicron ... 194
Bondsnieuws ... 197
Uitslag FOTO-wedstrijd ... 199
Foto op de omslag van mevr. G. W. Korfmacher-van Rijn, Roermond.

VAN DE REDACTIE

Er is ontegenzeglijk een kentering waar te nemen in de opvatting die de wereld rondom ons — fotograafjes — over de lichtschrijverij heeft gehuldigd. De vaardige woede der portretschilders van toenmaals, die het lonende stiel terecht bedreigd achtten door een zielloos en duister kastje, is verstild. De fotografie nam de taak over der exacte weergave van detail en vorm, en de kunst, hiervan letterlijk verlost, vond vrije vormen. De fotografie nam mede over het beklef dier exacte copiëring, waaraan zo moeilijk te ontworstelen is tot iets, dat meer is dan een plaatje. Zij worstelt daar nog mee, en zal er decennia mee blijven worstelen.

Doch wáár het ons — fotograafjes — lukte, daar bovenuit te komen, heeft die wereld rondom ons nu wel erkend, dat de fotografie niet alleen op grond van de laatste helft in haar naam tot de grafische uitdrukkingsmiddelen kan behoren. Wat vroeger onmogelijk scheen, vond in de laatste jaren plaats. Een expositie in het Stedelijk Museum in Amsterdam, in het Van Abbe-Museum in Eindhoven, in het Gemeentemuseum in Den Haag — en daarmee zijn wij niet volledig. Er is een select instituut in Nederland, het Rijks Prentenkabinet in Leiden. Dit herbergt nu de historisch zo unieke collectie Grégoire en het fotografisch museum van de Bond.

Men achtte het dus belangrijk de jonge historie dezer nieuwe grafische vorm reeds nu veilig vast te houden.

Zeer karakteristiek evenwel is wat enige weken geleden in de plechtige Raadszaal van Roermond heeft plaats gevonden. Wij waren bij deze gebeurtenis aanwezig, en het heeft ons toen gepakt, het Raadsbesluit te horen voorlezen door de Burgemeester met ambtsketen, en daaruit te vernemen dat deze stad haar burger Mathieu Koch, enkel en uitsluitend op overweging van zijn fotografische verdiensten en om zijn vakmanschap als fotograaf, wenste te eren door het toekennen van de zilveren legpenning der stad Roermond. Dit is de hoogste eer, die een stad haar burger toekennen kan, en hij wordt schaars verleend.

Roermond is een kunststad, en daardoor is het bestuurscollege er mogelijk eerder toe gekomen ruiterlijk te erkennen dat een man als Koch een figuur is. Het is zeker niet in de laatste plaats de kracht geweest welke van hem uitgaat, die mede tot erkenning voerde. Want Koch is een onverzettelijke kerel, zodra hij fotograaf is. Hij heeft zich nooit op zijpaden laten beïnvloeden, maar gaat zijn rechte weg, zoals hij als vakman weet dat hij gaan moet. Daarom is zijn werk zo goed. Het is persoonlijk.

Wij hebben hem geluk gewenst met dit ereburgerschap, en herhalen deze wens hier, en van harte. Koch heeft hiermee de fotografie opnieuw een punt van erkenning doen verwerven. Door zijn werk. Voornamelijk; portretwerk.

De erkenning is gaan komen sedert de fotografie begon zichzelf te begrijpen als uitdrukkingsmiddel, en gelijk een schone slaapster, zich ontdoend van de sluiers en webjes der valse romantiek, ontwaakte. Zich bewust werd van de wereld.

Mathieu Koch bedient zich wel — zo hij vindt dat het moet — van zijn voortreffelijke broomverfoverdruk, en men heeft hem daarom wel een antiquiteit verweten. Dat is kortzichtig en fout. Zijn portretten hebben sterke persoonlijkheid, en daarmee stapte hij van de ene wereld in de andere. En dat is goed.

Mathieu Koch *Foto J. J. Hens*

De Jubileum-tentoonstelling

VAN DE FOTOKRING „MIDDEN-LIMBURG"

Men kan afgunstig of jaloers op iemand of iets zijn, men kan ook iemand of iets benijden. Dit laatste heb ik gedaan. Ik heb Roermond benijd om de prachtige expositieruimte van haar gemeentemuseum. Maar als een prachtige ruimte niet vakkundig en artistiek wordt ingericht, dan bereikt men nog niets. Bedenk echter dat Roermond een kunststad is. En het gemeentebestuur heeft er iets voor over gehad om het schilderwerk een passende lijst te geven. Onder passend dan te verstaan: smaakvol, eenvoudig. Het was een lust voor de ogen en de geëxposeerde fotowerken hebben er door gewonnen. Een geurig kopje thee smaakt toch altijd in een Chinees porseleinen kopje heel wat beter dan uit een tinnen kroes.

Bij een officiële opening spreekt men mensen, maar men ziet geen foto's. Men kan hoogstens een indruk krijgen en men ziet wel het bos, maar niet de bomen. Daarvoor moet men alleen zijn en niet gestoord worden. Ik had dan ook het voorrecht op Zondagmorgen als eenling op mijn gemak te genieten!

Daar was dan eerst een collectie van 41 fotowerken van Mathieu Koch. Het was een ere-inzending ter gelegenheid van het feit, dat hem de zilveren legpenning der stad Roermond werd verleend als erkenning voor zijn fotografische verdiensten.

Het steken van de loftrompet over Mathieu Koch's foto's zou gelijk staan met het intrappen van een open deur. Ik doe er dan ook het zwijgen toe. Het merendeel zijn statische portretten, koppen of kniestukken en dat hij ook in staat is een candid-foto te maken toont hij op deze expositie. En en veertig 50 x 60-ers van een onberispelijke techniek, alsof het niets is. Koch heeft een eigen stijl. Hij heeft zich niet van de wijs laten brengen, maar hij is de weg blijven bewandelen die hij meent de ware te zijn. Dat dwingt respect af.

Koch is de mentor van de Fotokring Midden-Limburg en dat een fotoclub in vijf jaren heeft weten te bereiken wat hier geëxposeerd is, dat moet voor hem een grote voldoening zijn en tevens een bewijs welk een stimulans van één persoon kan uitgaan.

De collectie bestond uit 92 foto's van 15 inzenders. Voor een zo jonge club over de hele lijn goed werk, al zou vanzelfsprekend niet alles bij een Nationale Salon de barrière hebben kunnen passeren. Een relativiteitskwestie! Laat mij enkele foto's memoreren die mij bijzonder hebben getroffen.

Van *F. R. Alberda* no 189 is een stilleven met een kom eieren en een geruite theedoek. Zowel wat techniek als stofuitdrukking van de theedoek betreft perfect. Van *H. H. van de Beek* no 198 „Vader Bok", no 200 „Reflexen" en no 206 „De kleine bootsman". Van *J. Esser* no 252 „Moederweelde". Voorts de gehele collectie van *mevrouw G. Korfmacher-van Rijn*, waarvan vooral no 257 „Circusmensen", blijk geeft, dat de fotografie over „visie" beschikt.

Doch zij werden op deze expositie geassisteerd door andere Limburgse clubs. Van de Fotoclub „Zuiderlicht" te Hoensbroek trof mij no 145 „Boeiend stilleven" van *Van de Ven*, bestaande uit een nummer van „International criminal police review" en een kaart met vingerafdrukken als ondergrond voor een paar handboeien en een browning. Een zeer geslaagde en geestige titel voor een zowel technisch als compositioneel goede foto. Van de A.F.V. „Maas en Jeker" te Maastricht troffen mij van *J. A. Beckers* no 151 „Rhythme", een kloostergang met een prachtige perspectievische dieptewerking, no 165 van *J. Laurs* „Het juiste gewicht" en no 168 van *Th. Vromans* „Mijnwerker" waren oude Kerstsalon-bekenden.

Van Amateur-fotografenclub „Reflex" te Maastricht noem ik van *F. Grummer* de no's 170 en 171, resp. „Mijn bij nacht" en „De tuinman". De laatste een geestige table-top. Het „table-top"-genre was op de gehele expositie vrij veel, maar vooral goed vertegenwoordigd. Van de Limburgse clubs was tenslotte ook de Venlose A.F.V. vertegenwoordigd. *A. Bersch* heeft mijn hart gestolen met no 177, een gezellig, karakteristiek mannenportret (kniestuk). Zo heerlijk ongedwongen, zonder enige pose. Dat mijn oog getroffen werd door twee broomverven van *H. Hooghwinkel* behoeft geen nader betoog.

De enige Noordnederlandse club die uitgenodigd was, was de A.A.F.V. Door de jury werden 28 foto's waardig gevonden. *Kees Scherer* verkreeg de hoogste onderscheiding voor de beste reportagefoto met zijn „Boogie" no 121. Knap candid-werk, zoals we dat van hem gewend zijn. De table-top „Naaktstudie" no 105 van *J. Frijns* spande de kroon in dit genre.

Aangezien het hemd nader dan de rok is, heb ik eerst de Hollandse inzendingen even de revue laten passeren. België was door de Fotografische Kring „Iris" te Antwerpen met 28 fotowerken aanwezig. Een inderdaad hoogstaande collectie die terecht met een 2e prijs ging strijken. Van *J. Em. Borrenberger* waren het de no's 1 „Lente" en 5 „Waar is Mammie?", die genoemd mogen worden. *A. Dries* zond 3 fraaie high-key-foto's in: no 13, 14 en 15. *P. Stassen*'s table-top no 24 was geestig. „Elk zijn deel" was de titel. De afbeelding bestond uit jeneverkruik met glas, alsmede uit een hangende miniatuur touwladder, waarop een spin met een vingerhoed als drinkbeker.

Van de Turnhoutse Foto- en Kinokring waren 18 foto's gehangen, waarvan het vermelden waard is no 35 van *Maurice van Ael* met „Leuk zeg", een candid-foto, zuiver van techniek; een aardig moment

Een krankzinnig plaatje dat Cor van Weele uwer zat te maken natuurlijk. Niet belangrijk omdat Uw redacteur er op zit (hoewel v. W. op dit gesprek met Martien Coppens zat te mikken), maar om deze dame, die zeker wist dat zij zou worden vereeuwigd.

op een marktplein, waar drie typische mannenfiguren op middelbare leeftijd met volle aandacht het nieuwe snelheidsmonster „de scooter" bekijken. Ook de „golfbreker" no 33 van *Paul van Ael*, goed van lijnwerking, vlijmscherp en op hooglans mag er wezen. Merkwaardig dat het chamois afgedaan heeft. Jarenlang heb ik zelf aan chamois de voorkeur gegeven, maar ik erken dat dit zwart-wit hoogglans — uitzonderingen daargelaten — het pleit gewonnen heeft.
De Marburger Fotoamateure besloegen een klein wandje met 8 foto's van slechts twee inzenders. Het was niet veel, maar het was goed. „Spiegeling" van Hans Kautsky no 49 en de „Merktkoopman" van *Heribert Weigand* no 51 mogen vermeld worden.
De Fotokreis „Siegen" verwierf de erepalm met 18 stuks. Deze 1e prijs was volkomen verdiend. Subliem was „Im Heumond" van *Werner Nolte* (no 59), een oud gegeven met als hoofdmotief een hooiwagen door ossen voortgetrokken in een prachtig landschap; technisch en compositioneel volmaakt. Ook „Anker im Schlick" no 71 van *Gerhard Weinbrenner* behoefde voor de zoëven genoemde niet onder te doen. Meer hedendaags van visie.
Om de rij te sluiten het „Verband Deutscher Amateurfotografen Vereine e.v." met 27 foto's. De collectie heeft door bemiddeling van de Fiap een rondreis als Bondscollectie langs de verenigingen gedaan. Dat echter „der Lichtbildner" als hoogst gewaardeerde foto van het geheel een onderscheiding heeft gekregen, is mij een raadsel. De collectie als geheel stond op zeer hoog peil. Haar te bespreken heeft geen zin, want men zou er een geheel nummer aan kunnen wijden, mits de bespreking met repro's verlucht was.
Al met al is deze tentoonstelling in het kader der Europese week zeker geslaagd te noemen en de buitengewone belangstelling bij de opening moet voor de organisatoren een grote voldoening zijn geweest.

J. J. H.

•

VEELZEGGEND voor allen en de kunstenaars inclusief achten wij dit (uit het feestnummer van de 45-jarige Kennemer Foto Club):

Hij bracht Kunst in zijn fotograferen,
Maar een kunstenaar zei: „Jij moet je generen,
Is dat scheppen van Kunst?
Ik vind dat jij klunst",
Maar hij zei: „'k Was aan het experimenteren".

EEN FOTOWEDSTRIJD is uitgeschreven door de V.V.V. te *Katwijk aan Zee*, en wel uitsluitend voor amateurs. Deze wedstrijd omvat zowel zwart-wit als kleurendia's, sluitingsdatum 15 October. Er zijn zeer aantrekkelijke geldprijzen. Een reglement wordt op aanvraag toegezonden door: V.V.V. te Katwijk aan Zee, Badstraat 28.

De Keukenhoftentoonstelling deed op 24 Juni de jury bij elkaar komen (bestaande uit de heren D. Boer, J. M. Moerkerk, G. A. W. Wagenaar en D. Hellferich). De 1e tot en met 3e prijs voor zwart-wit werden toegekend aan resp. J. A. P. Oosten te Haarlem, G. M. la Rivière te Rotterdam, A. J. M. van Heeringen te Leiden, G. H. Wagenaar te Rotterdam en J. H. Beck te Amsterdam. Eervolle vermelding behaalden: W. F. de Loenen Jr, mevr. M. Starrenburg en A. Algra. Met kleurendia's vielen de 1e tot en met 5e prijs ten deel aan resp. C. v. d. Leede in Den Haag, H. A. van Heuven te Amsterdam, G. H. Wagenaar te Rotterdam, mevr. G. H. v. d. Leede in Den Haag en P. Pijnenburg te Alkmaar.

Een fotowedstrijd is ook uitgeschreven door de V.V.V. Venlo, met medewerking van de Venlose Amateur Fotografen Vereniging. Twee klassen: Beginners en Gevorderden, en zowel zwart-wit als kleur. Sluitingsdatum 1 October. Een prospectus is aan te vragen bij Bureau V.V.V., „Onder het Stadhuis", Venlo.

•

EDDY POSTHUMA DE BOER en DICK DE HERDER
exposeren in
„De Groene Kalebas", 2e Weteringdwarsstraat 23, Amsterdam

Amsterdam begint hoe langer hoe meer Parijse allures aan te nemen en het zijn niet alleen de beeldende kunstenaars, maar ook de fotografen die daartoe aanleiding geven.
Cor van Weele exposeerde in café Eilders; deze twee fotografen vonden onderdak in „De Groene Kalebas". De motieven waarom zij dit doen, zijn dezelfde als bij Cor van Weele. De onkosten voor de fotografen zijn nihil of uiterst gering. Verkopen ze niets of krijgen zij geen opdrachten, hun namen worden in ieder geval bekend en voor „De Groene Kalebas" is het een attractie voor de bezoekers. Zo wast de ene hand de andere.
De expositie beperkte zich tot een 15-tal 30/40 glansdrukken zonder passe-partout, daar de wandruimte niet méér toeliet. Het is een bohémien café à la Quartier Latin in Parijs — een sous-terrain waar waarschijnlijk kunstbroeders samenkomen.
Toen ik voor Cor van Weele bij Eilders kwam op een Zaterdagnamiddag, was het er tjokvol en had ik er vandoor willen gaan, maar al doende leert men. Naar de Kalebas ging ik op Zaterdagmorgen tegen 11 uur. Het was het andere uiterste. Geen kip te zien: alleen de werkster, maar ik hoefde niemand met mijn geneus te hinderen en niemand hinderde mij.
Twee knappe foto's van een saxophonist, een Surinamer, oud-leerling van mij. Ik ken hem door en door. Hij was het, een beetje sentimenteel van expressie, maar dat hoort er tegenwoordig bij. Het is vandaag den dag „mos" bij een Band. Een kleine expositie met moderne inslag, waarbij echter een foto van „Amsterdam bij nacht" en een detail van een Stockholms albasten beeldgroepje van een Madonna met Jezus-kind, beide van Dick de Herder, alsmede een „notre pigeon de la Paix" van Eddy Posthuma niet behoefden onder te doen voor de meer moderne richting, die vertegenwoordigd werd door „les femmes de Karel Appel", een gruwelbeeld en „de 3 zusters" van de Engelse beeldhouwer Henri Moore, een dito verkrachting van vrouwenschoonheid, beide evenceens van De Herder. Ik zou deze foto's als documentair willen betitelen.
„In 't atelier van Cormeille" van Dick de Herder stelt een ovalen spiegel met sterk beschadigde, vergulde lijst voor. Als spiegelbeeld een kapotte stoel en andere rommel. Merkwaardig van visie, met een inslag voor de verheerlijking van afbraak en verwording.
Tezamen knap fotografisch werk, waarbij de moderne fotograaf toch blijk geeft niet ongevoelig te zijn voor stemmingsbeelden als „Amsterdam bij nacht" en „notre pigeon de la Paix". Dat geeft de burger moed.

J. J. H.

Eeuwige Schoonheidswaarden

Ieder tijdperk heeft zijn eigen schoonheidswaarden. Ze zijn onderhevig aan tijd, plaats en volkskarakter. Zelden zijn ze universeel en slechts bij hoge uitzondering overleven kunstuitingen hun tijd, al heeft de geschiedenis vele malen bewezen, dat kunstuitingen die in hun tijd miskend werden, door het nageslacht de erkenning kregen, die zij verdienen. Ik denk aan Rembrandt en Vincent van Gogh. Rembrandt werd op latere leeftijd verguisd, Vincent van Gogh niet begrepen. Maar aangezien de mens een kuddedier is, dat zich dikwijls laat misleiden door hen die met een flux de paroles eigen persoonlijke opvattingen opdringen, die maar al te graag door het gros der mensen als zoete koek worden gegeten, is het vaak heel moeilijk echt van vals te onderscheiden.

Hoe vreemd het ook moge klinken, het is maar gelukkig dat de mens nooit tevreden is en haakt naar verandering, die hem maar al te vaak onder het valse voorwendsel van verbetering voorgespiegeld wordt. Was dit niet het geval, dan zou misschien sinds de Middeleeuwen of nog vroeger nooit een nieuw model van een ideale stoel het licht hebben gezien.

Via de documentaire, de schilderachtige, de romantische, de nieuwe zakelijkheids- en de sociale evolueert de hedendaagse fotografie in navolging van de beeldende kunst naar de abstracte richting. Ik leg de nadruk op „in navolging van de beeldende kunst", want hoe vaak wordt de vorige generatie niet verweten, dat het verkeerd is geweest de picturale richting der beeldende kunst in haar sfeer te betrekken. Dat was niet zuiver fotografisch. De fotografie zou een geheel andere doelstelling voor ogen hebben. Maar wat doet de huidige generatie anders met de abstracte dan de vorige met haar picturale richting? De kern van de zaak is, dat toentertijd de geest van de tijd romantisch, picturaal was en die van onze tijd abstract is. Ik bedoel hiermede dat de beeldende kunst *door* de fotografie de abstracte richting is opgedrongen, omdat zij een groot arbeidsveld van de beeldende kunstenaar heeft afgeroomd. En dan zien wij het merkwaardige verschijnsel, dat de fotografie op haar beurt opnieuw de blik richt naar de beeldende kunst. Een kwestie van oorzaak en gevolg. L'Histoire se répète!

De beeldende kunst vervalt in excessen, alleen begrijpelijk voor de maker, vooropgesteld dat deze niet de bedoeling heeft gehad door zijn excessen de aandacht op zich zelf te willen vestigen en te speculeren op de sensatiezucht van de mens, van welke eigenschap de pers maar al te gretig gebruik maakt. Op den duur verhuist 90 pct van al die excessen naar de vuilnisbak, zoals dit met de picturale, romantische en nieuwe zakelijkheidsexcessen precies op dezelfde wijze is gegaan en nog gaat.

Maar..... om maar een percentage te noemen, 10 pct blijft zijn waarde behouden. De avant-gardisten verdenk ik er soms van de kloof van progressief en behoudend met opzet te willen verbreden in plaats van haar te overbruggen. Tenzij onze huidige maatschappij in een chaos ten onder gaat, zal hun dit niet gelukken, want er zijn schoonheidswaarden, die eeuwig zijn en het gros der mensheid is gelukkig nog té verstandig om met het waswater het kind weg te werpen.

Een sprekend voorbeeld van wat ik bedoel is de foto op de pagina hiernaast, „Studie", van de fotograaf Helmut Wilhelmsmeyer, welke foto door bemiddeling van de Bond der N.A.F.V. in een rondreiscollectie van de FIAP bij vele van de amateurfotografenverenigingen geëxposeerd is geweest. Ik tart iedere beeldende kunstenaar om te ontkennen dat fotografie ook kunst kan zijn, als de fotograaf een kunstenaar is. Dit is *scheppende* fotografie. Dit is niet alleen schoonheidsbeleving, dit is niet alleen perfecte techniek, niet alleen ideale compositie, maar dit beeld heeft ook inhoud. Deze foto is een subliem voorbeeld van de opvatting, dat het niet alleen gaat om wat er op staat, maar evenzeer, als het niet nog méér is, om wat er in zit. Wanneer deze richting overwint, dan wordt de kloof eer overbrugd dan verwijd. Dan zullen op den duur die specimen verdwijnen, die alleen begrepen worden door de maker en die spotten met ieder begrip van compositie. Zeker, men wordt op den duur wee van „compositie" en het wordt tijd dat voor dezelfde betekenis alleen een nieuw woord wordt gevonden, zoals in de tekenwereld te veel geschermd is met de doelstelling, dat tekenonderwijs ten doel heeft „oefening van oog en hand en ontwikkeling van het schoonheidsgevoel", een doelstelling die eeuwig is. Om modern te zijn, zoekt men andere uitdrukkingswijzen, die in wezen hetzelfde beogen.

Ik juich het streven der avant-gardisten toe. Iedere nieuwe stroming vervalt echter in excessen. Ze zijn nodig om de mens uit de sleur te halen, vooral bij het karakter van ons volk, dat eerst de kat uit de boom kijkt, dat heel moeilijk in beweging te brengen is, dat nuchter is, niet de Franse „panache" kent. Zij schudden de zelfvergenoegden wakker uit hun diepe slaap. Het moet hardhandig geschieden, maar als ze eenmaal wakker zijn, dan beginnen ze zich met het probleem bezig te houden, dan gaan ze schaven. Maar gelukkig zit de eeuwige schoonheidswaarde in de kern, het hart, en dat willen ze niet beschadigen. Gelukkig maar dat het binnenin zit, want zouden ze daaraan raken, dan zou het geheel in splinters uiteenvallen en zou het inderdaad een chaos zijn, die niet meer in elkaar te zetten is.

Wie van de behoudenden „Studie" verwerpt, heeft m.i. niet het flauwste begrip van fotografie, van kunst, van techniek. Wie van de avant-gardisten dit doet, evenmin.

De brug van de kloof tussen oud en nieuw wordt in dit beeld gesublimeerd.

Deze foto werd door mij besproken en uitbundig geprezen op een bijeenkomst der A.A.F.V. Er is bovendien een geschiedenis aan verbonden. Luister! Een onzer ijverigste bestuursleden was over zijn toeren heen. Een mens kan wel eens te veel doen. „Overwerkt" was de medische uitspraak; „absolute rust" was het medicijn. De bespreking vond plaats ter gelegenheid van de heropening van ons atelier. En de patiënt, de man die zijn hart verpand had aan dat atelier, was stout en kon de verleiding niet weerstaan tóch te komen. Hij kwam, zag deze foto en vroeg het woord: *„Zo heb ik mij gevoeld"*. Ik zou hieraan niets meer toe te voegen hebben, ware het niet dat na de bespreking een ander lid naar mij toe kwam en zei: „Vindt U het niet hoogst merkwaardig, maar *ik* had precies hetzelfde willen zeggen wat hij gezegd heeft. Ik heb het nagelaten, omdat ik meende dat hij het pijnlijk zou vinden."

Wat de bedoeling van de maker geweest is, is mij nu nog niet bekend (ik hoop het te weten te komen), maar als ooit over „inhoud" van een foto gesproken kan worden, dan is het hier het geval geweest. Wanneer deze bijdrage kan bevorderen om waardering voor elkaars opvattingen te krijgen, dan zullen wij op deze wijze de Nederlandse fotografie beter kunnen bevorderen dan door afzijdig van elkaars inzichten ieder een eigen weg te gaan. Voor ons amateur-fotografen behoeven geen bij-motieven een rol te spelen om een bepaalde richting te entameren. En om vooral niet verkeerd begrepen te worden, noem ik bv. als bij-motief de overdreven retouche uit de vorige eeuw, waartoe de vakfotograaf gedwongen werd door de opdrachtgever, die niet in de eerste plaats een karakterportret, maar vooral een afbeelding eiste mooier dan hij in werkelijkheid was, aan welke eis de fotograaf om den brode gevolg moest geven.

J. J. HENS

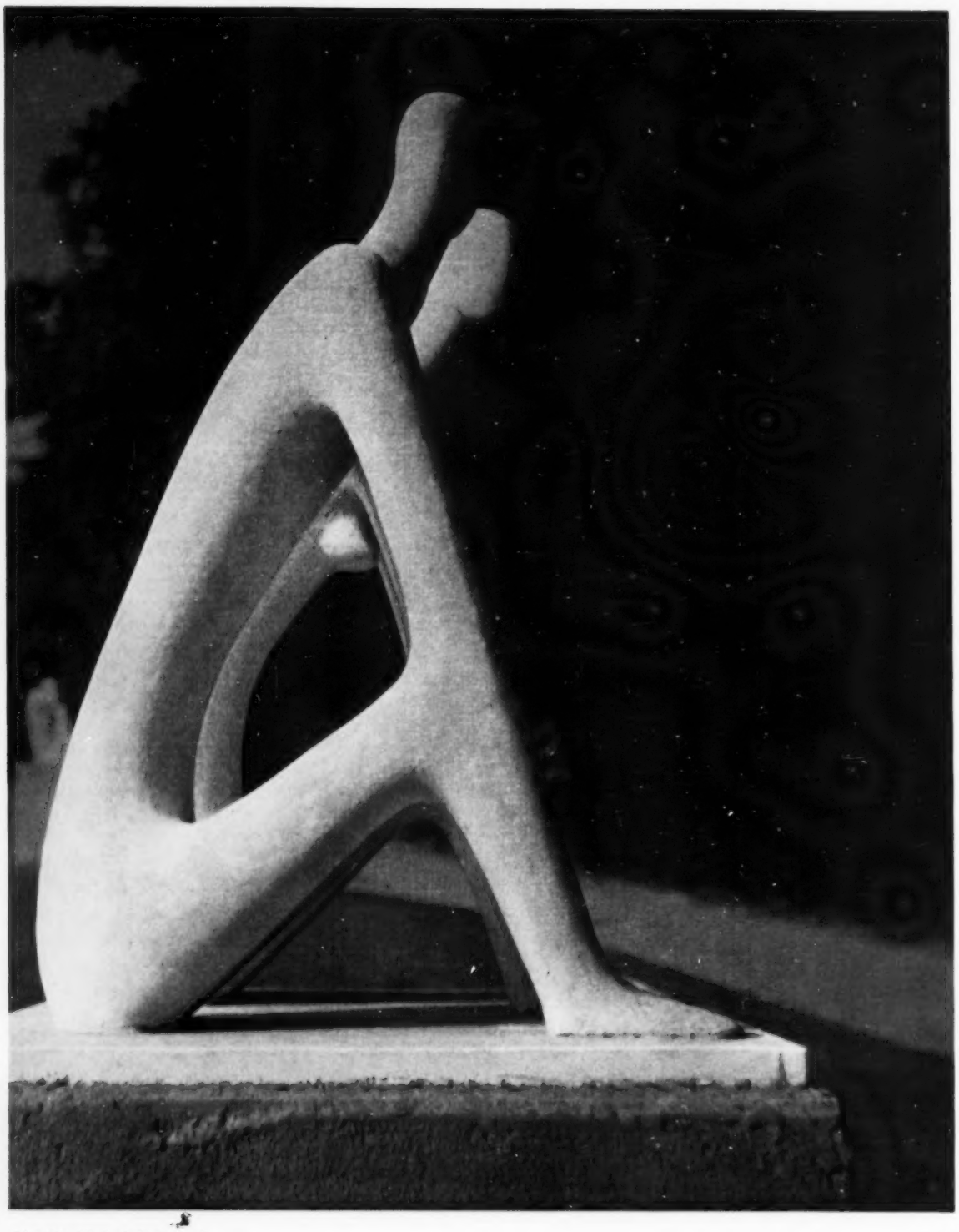

Mej. C. Klinkenbijl, Gorinchem

Al vaak is door ons de opmerking gemaakt, dat het bij foto's als deze moeilijk is om uit te maken, waar de prestatie van de beeldhouwer ophoudt en die van de fotograaf begint (afgezien van de technische kant, wij bedoelen het visueel). Hier echter is het duidelijk. Heel goed is hier de bedoeling van de beeldhouwer begrepen en vertolkt. Laat dat ook voor U een ernstig punt van overweging zijn als U dergelijke openluchtexposities als jachtterrein kiest. Begrijp eerst het beeldhouwwerk, en laat dat door Uw foto vertolken. Technische gegevens: Rolleicord met Agfa Isopan, 1/50 met f : 8 en lichtgeel filter; ontwikkeld in Edwal 20; vergroting op papier met linnenpersing.

Aantekening van de redactie bij:

„EEUWIGE SCHOONHEIDSWAARDEN"

Deze bijdrage van een oudere — en bekende — figuur in de amateurfotografie hebben wij onverkort opgenomen, omdat wat hij te zeggen had belangrijk is, én omdat de wijze waarop hij het zegt belangrijk is. Wij willen aanhalen uit zijn laatste alinea's: „Wat de bedoeling van de maker geweest is, is mij nu nog niet duidelijk (ik hoop het te weten te komen), maar als ooit over ‚inhoud' van een foto gesproken kan worden, dan is het hier het geval geweest." Daarnaast willen wij stellen: „Zo heb ik mij ook gevoeld".

Zie, wij achten dit de eerlijk geopenbaarde pogingen van eerlijke mensen, de ervaren emotie te vertolken. Wij twijfelen geen ogenblik aan de oprechtheid, om hiermede een bijdrage te leveren tot een toegang tot dit werk voor anderen, tot een „sich zurechtfinden" tot deze foto, zoals de Duitse taal dat (onvertaalbaar) benoemt. En toch ligt hierin juist de fout. Een uiting, in wat voor materie ook, mag bogen op de waardering Kunst, als hij van meer dan één zijde kunst is; indien hij veelzijdig is in zijn vermogen in ons — en in velen — érgens aan te spreken, en daarbij op meer dan één wijze in één individu. Wij kunnen een gebouw mooi vinden, zonder te weten waarom, het werkt op ons in en die ervaring beroert ons prettig; het is ons genoeg dat het mooi is. Deskundigen zullen U (door analyse en vergelijking achteraf) kunnen vertellen waarom U het mooi vindt. Dat is wel interessant, maar niet belangrijk. Wij weten met een gebouw te doen te hebben, maar dat is bijzaak. Het schoonheidsgevoel is hoofdzaak. Er is een tijd geweest van landschapsfoto's — en die behoorde er nog te zijn — die alleen maar mooi gevonden werden. Later is men de techniek van die foto's meer gaan waarderen dan de geschouwde schoonheid van het landschap, maar toen het nog goed was, wist men te doen te hebben met een landschap, en te doen te hebben met een foto, doch dat waren bijzaken. Het schoonheidsgevoel was hoofdzaak. Als wij te doen hebben met een foto die zich naar het abstracte beweegt, behoren we te vergeten met een foto te doen te hebben. Niet alleen behoort de neiging genegeerd te worden om te weten hoe het gedaan is, maar evenzeer moeten wij onderdrukken naar een vertaling te zoeken, omdat wij gewend zijn dat een foto een concrete voorstelling is. Hier moeten wij niet aan de maker gaan vragen wat hij bedoeld heeft en dan hopen dat van hem te weten te komen. Als hij dat goed geformuleerd weet te zeggen, is de kans groot dat hij een kunstenmaker is die gaarne interessant wil worden. Als de kerel het niet weet, komt dat alleen omdat het niet in woorden te vangen is, omdat er zovele facetten in het patroon liggen, dat uiting behoefde. Wij verguizen de opmerking „Zo heb ik mij gevoeld" beslist niet. Dit is een der facetten, die anders lag, doch door deze mens op dit ogenblik zo werd gevoeld. Doch diezelfde opmerking kan voor anderen inhouden: O, dit is dus een vertolking van hoofdpijn, en dat is fataal. Zoek niet langer naar „wat het voorstelt". Vergeet dat hij een gipsen beeld nam, twee handen en een hangelende zaklantaarn. (Als U een schilderij ziet denkt U hopelijk ook niet aan linnen, kopspijkers en een spieraam.)

Wilt U weten wat het voorstelt? Voor U wat het bij U oproept, en bij hem wat het bij hem oproept. Wat er bij U resoneert, en wat er bij hem elders resoneert.

Men moet niet willen weten wat men voelen moet (of mag). Wat ik voel, dat is het, voor mij. Voelt men niets, dan is het geen schande te zeggen: „het doet me niets". Dat is geen brevet van geestelijk onvermogen.

Maar misschien boeit het U — ook deze foto — en zit U er een poos naar te kijken. Krijgt U er een prettige indruk van en speelt er daar van binnen iets bij U aan, zonder dat U eigenlijk weet wat. Zo gaat dat in het begin, en dat is het goede begin.

WIJ ONTVINGEN

vele prospectussen en brochures, waarvan wij noemen:

Het Zeiss Werkzeitschrift van April 1955 (no 8), bevat interessante foto's over electronenmicroscopie en een goed artikel over interferentiemicroscopie. Ook de overige artikelen en foto's maken het lezenswaard. Een uitstekend goodwill nummer van een groot bedrijf.

Een best nieuwsbulletin van Foto-Graal (Rotterdam), dat de amateur doet zoeken en keuren.

Prijscourant 1953-'54 van *Forebo-Blaricum*, met alle prijzen voor retouche en reproductie voor de vakman, bidprentjes, vergrotingen, kleurenreproducties, bioscoopplaatjes, etalagereclame, olieverf- en pastelwerk, amateurcentrale, emaille grafplaten, afdrukken in grote oplage. Voor de vakmensen een belangrijke informatie, al ware het alleen reeds dat men te weten komt, wat al niet uit handen gegeven kan worden.

Durst apparatuur (van Hijmans' Foto- en Kinogroothandel C.V. te Den Haag), vertegenwoordigd in een 9-tal vouwbladen. Vooral vergrotingsapparaten, w.o. de Reporter, de 609, de Laborator (vergroten, reproduceren, onthoeken, revolverkop), Unomat Color, Duomat Color; voorts de projector Amplicolor, de Duoscop-viewer en de Pentacolor donkerekamerlamp met 4 filters.

Mimosa papieren (C. Boonen & Co. N.V., Amsterdam) in een Nederlandse catalogus met zo'n goed-ouderwets idee, nl. een mooie afdruk op Mimosa-papier er in. Het ziet er wel geheel uit als vroeger. De bekende sortering, Helioton, Sunotyp, Carbon-Braun, Velotyp, Velotyp-Rapid, Luxus-Bromosa, Verda, maar daarnaast goede soorten documentmateriaal voor de reprografie.

Dat omslag van *Boonen-Nieuws* alleen reeds is waard, het boekje aan te vragen. Er worden verschillende huis-artikelen in dit nummer behandeld: Mimosa, Bertram, Eumig, Linhof, Braun, Perutz, Cenci, Homrich.

Lifa filters (een beroemde naam) is het onderwerp van vier drukwerkjes van Minerva-Foto, en dan speciaal de Lifacolor filters voor kleurenfotografie, o.a. voor het vermijden van blauwzweem bij hoge zonnestand of wolkloze hemel. Het doosje voor Lifa filters dient tevens als zonnekapje.

Animex heeft nu een standaardprijscourant uitgegeven van ruim 200 pagina's, waarin alles over Bell & Howell, duPont-artikelen, Osram en kleinere vertegenwoordigingen. Het Dunlop-adhaesief is nu leverbaar (ruim 1 kg voor ruim 5 gulden). Deckel Compur- en Compoundsluiters zijn nu leverbaar.

Rolleigrid (de Fresnel-lens voor helderder matglasbeeld, wordt op het matglas gelegd) komt de grenzen over, aldus Fotohandel Kupferschmidt in Den Haag. De prijs is een meevaller, dunkt ons.

Van Agfa een lange lijst nieuwtjes, waaruit: smalfilm 8 en 16 weer voorradig in Isopan F en ISS; de Isolette I met Agnar 4.5 in Vario en idem met Prontosluiter heet voortaan Isolette II (er zijn enkele uitbreidinkjes aan gekomen). De Agfacolor Dia-raampjes zijn leuke dingen (waar natuurlijk ook zwart-wit in wil), nl. twee glaasjes 5 x 5, waarop een gegommeerd papiermasker. Leg het dia op het ene, leg het tweede glaasje daarop, druk even en het zit vast. Stofdicht, luchtdicht, dun.

Fotohandel Talens (Den Haag) met gezellige drukwerkjes, o.a. over een camera met lichtsterker lens (bv. f : 6,3) en dán kleurenfoto's maken op Gevaert of Agfa negatief; over de Mannesmann Filius, Ciné apparatuur (magnetische geluidsweergave), Gossen meters en Voigtländer camera's.

Van Ilford-Selo (Amsterdam) een prijslijst van Ilford materialen en chemicaliën, de zoveelste brochure (iedereéén zond hem) van de Rollei's met toebehoren en een goed stuk drukwerk over het pas geïmporteerde Multigrade.

De nieuwste Rolleiflex (de 2c) is zo schaars, dat wij voorlopig maar niet op een beproevingsexemplaar moeten rekenen. Jammer.

J. J. HENS

PORTRET fotografie

VOOR DE AMATEUR

Met foto's van de schrijver

(Vervolg)

Op vijf verschillende manieren kunnen wij een portret maken:
1. alleen kop;
2. het borstbeeld zonder handen;
3. het borstbeeld met handen;
4. het kniestuk;
5. de figuur ten voeten uit, hetzij zittende of staand.

Het merendeel der statische portretten heeft zijn ontstaan te danken aan de zittende stand, hetgeen eigenlijk geen nader betoog behoeft. De staande figuur is het moeilijkst te verwezenlijken, tenzij men het model een steuntje geeft; bv. leunende tegen een muur of raamkozijn met de elleboog rustend op een schoorsteenmantel, buffet of lage boekenkast (hoogte variërende tussen 100 cm en 110 cm). Bij de kop-alleen of het borstbeeld zonder handen kan de fotograaf zich in hoofdzaak concentreren op de expressie, al zal de aandacht voor de stand van de kop ten opzichte van de hals en de schouders toch niet verwaarloosd mogen worden. Bij het borstbeeld met handen en het kniestuk komen als 5e factor de handen in het geding, terwijl als laatste druppel die de beker van moeilijkheden doet overlopen, bij de staande figuur de stand der benen en voeten nog te verwerken zijn.

Bij de staande figuur zonder steun en ten voeten uit dient de belichting zo kort mogelijk te zijn daar de afstand van de kop tot het vaste steunpunt (de voeten) aanmerkelijk groter is dan bij het zittend model (zitvlak) en de geringste beweging van het lichaam de kans op onscherpte vergroot. Uit aesthetisch oogpunt biedt het staande mannenportret de grootste moeilijkheden. Hoeveel of liever hoe weinig mannenpantalons (denk aan de vouw en kreukels) en schoenen zijn de moeite van het vereeuwigen waard? Dan is een japon vrij wat eenvoudiger aesthetisch weer te geven. Nu kan men wel zeggen, dat dit met de gelijkenis niets te maken heeft, maar als men het model ten voeten uit neemt, dan kan ook dat niet verwaarloosd worden, want de karakteristiek van een persoon is niet uitsluitend en alleen in de kop, maar in de gehele figuur gelegen. Wanneer men iemand voor het eerst ontmoet en men tracht zich hem of haar daarna weer voor de geest te halen, dan ziet men behalve het gelaat de gehele mens, zijn lichaamsbouw, lengte, slank of corpulent, handen, voeten en houding. Zo ziet men in gedachten de persoon voor zich, slordig of verzorgd en degene die nooit aandacht aan zijn uiterlijk besteedt en voor deze speciale gelegenheid opgedolft is, is psychologisch zich zelf niet. Met de figuur ten voeten uit, moet men nooit zijn portretcarrière beginnen.

Het derde vertrek is dat der zitmeubels.

Bepaal U dus in den beginne tot de zittende figuur en wel tot het borstbeeld zonder handen. Men kan niet zitten dan op een zitplaats en nu speelt die zitplaats een uiterst belangrijke rol bij het portret, belangrijker dan menigeen denkt en men op het eerste gezicht zou vermoeden. Men kan overal op zitten: op de grond, op een kussen, een stoel, een tafel, als het moet op een kast (dit laatste ook figuurlijk). Het meest voor de hand liggend, maar ook gevaarlijkste meubel is een stoel zonder armleuningen. U hebt allen wel eens die stierlijk vervelende (vergeef me de uitdrukking) verjaardagsavondjes meegemaakt, waarbij de meeste gasten op stoelen zonder armleuningen moeten plaats nemen. Netjes rechtop, opgeprikt, met handen en armen geen raad wetend, de gehele avond door. Is het te verwonderen dat er op die avondjes zoveel geroddeld wordt? Het is een eerste vereiste voor een gezellig gesprek, dat men gemakkelijk, ongedwongen zit.

Kunstlichtopname met twee lampen op een orthochromatische plaat 13 x 18; 1 sec met f : 9; objectief 4,5 Zeiss Tessar 25 cm. Het licht kwam dus overwiegend van rechts, links werkt de bijverlichting nog even door om de hardheid der schaduwen te verzachten (hulplicht vlak bij het objectief opstellen).

Niet zo netjes deftig, maar nonchalant. En dat krijgt men nooit als men op een stoel zit, zoals men er op behoort te zitten. Een hand in de zak steken, is onbehoorlijk. Vroeger maakte men zelfs op deftige avondjes aanmerking op een gast, die met over elkaar geslagen knieën zat. De armleuning biedt uitkomst en gelukkig degene wie het geluk te beurt valt een dergelijk zitmeubel toegewezen te krijgen. De moraal van dit verhaaltje voor de portretfotograaf is: Zet Uw slachtoffer nooit op een dergelijke stoel, tenzij men hem zo los kan krijgen, dat hij er op gaat zitten op de manier zoals hij

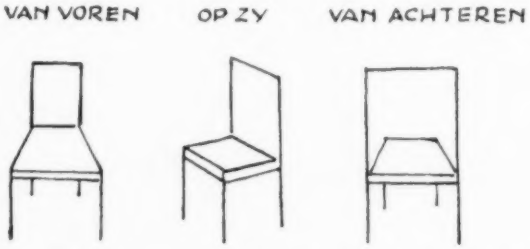

Zo nooit *Dit is beter* *Zo kan het desnoods ook*

zelf verkiest, desnoods schrijlings (natuurlijk alleen voor het mannelijk geslacht) of dat de stoel zodanig geplaatst wordt, dat de rugleuning dienst doet als armstoel.

Zet Uw model op een gewone stoel en U kunt er zeker van zijn dat hij zich zal uitrekken, dat hij statig rechtop zal gaan zitten, zijn hals nog sterker zal uitrekken, met zijn handen geen raad zal weten en zijn blik zal richten, zo ongeveer naar het plafond, alsof hij onbewust een angst heeft naar het objectief te kijken. Laat hij derge-

lijke lichaamsoeteningen achterwege, dan zakt hij vaak als een zoutzak in elkaar. De eerste categorie wil zo voordelig mogelijk op het plaatje komen, de tweede kan het niets schelen, is onverschillig. Het is de stoel die in hoofdzaak van alles de schuld draagt. Laat mij echter geen subliem portret zien, dat op een dergelijke stoel zijn beslag heeft gekregen, want ze bestaan, ik ken ze, maar het zijn de uitzonderingen die de regel bevestigen. Dat zijn geen huis-, tuin- of keukenmensen die er op gezeten hebben, maar karakteristieke typen die op de meest vreemdsoortige zitmeubels altijd juist getroffen worden.

Waarop moet men zijn model dan wel plaatsen? zult U vragen. Welnu, een armleunstoel biedt al veel meer mogelijkheden of een verstelbare piano- of tekenkruk, de punt van een tafel. Summa summarum: niet stijf, ongedwongen, ontspannen c.q. nonchalant. En dat er, zoals ik in den beginne reeds heb opgemerkt, geen vaste regels te geven zijn, zal U duidelijk worden wanneer U het met mij eens bent, dat men een bejaarde heer of dame nooit moet vragen om er nu eens nonchalant bij te gaan zitten. Dan is men bij voorbaat van een mislukking verzekerd. Wie zich de luxe kan permitteren, niet in de eerste plaats wat de financiën, maar wel wat de plaatsruimte betreft, maakt zelf of laat maken een „three-in-one" zitmeubel, uit niets anders bestaande dan uit een houten blok, een stevig geraamte met planken en doek bespannen, in afmetingen van 80 cm hoog, 60 cm breed, 50 cm diep. Men heeft dan drie hoogten: 80, 60 en 50 cm, nl. huiskamertafel-, zitkamertafel- en stoelhoogte. Want dit moet men goed bedenken, dat zelfs voor 't borstbeeld zonder handen, de lichaamshouding van grote betekenis is. Afgezien nog van de gelaatsuitdrukking, zijn de variaties in houding van de mensfiguur zo oneindig groot, dat men geen angst behoeft te hebben spoedig uitgepraat te zijn. Men moet van die variaties alleen gebruik weten te maken. De menselijke figuur heeft een verticale lichaamsas, die horizontaal gesneden wordt door de horizontale lijnen van de ogen, de mond en de schouders (zie fig. 3).

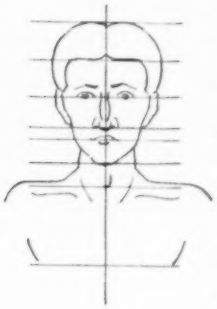

Figuur 3

Uitzonderingen daargelaten, bevredigen in het algemeen die lijnrichtingen niet en het is zaak zich daar zo gauw mogelijk van los te maken. De kop draait naar alle richtingen op de hals, de hals op de schouders en ook het gehele bovenlichaam laat alle bewegingen toe, van voren naar achteren, van rechts naar links, naar boven en beneden. Maak van dat prachtig mechanisme een dankbaar gebruik. Laat normaal de as van de kop niet in het verlengde van de hals-as liggen, laat de schouderlijn de halslijn niet loodrecht snijden. Bestudeer de mens in al zijn bewegingen en er zal een wereld van schoonheid voor U open gaan. Nogmaals: fotografeer steeds in gedachten. Zo bestudeert de ornitholoog de vogelwereld, hij ziet en hoort, herkent aan *het geluid* en *de vlucht* van een vogel dadelijk de soort. Zo gaat het de plantkundige. Zo gaat het ook de jongen van 10 of 12 jaar die zich voor auto's interesseert en vaak alleen aan het geluid van de motor het merk herkent. De leek daartegen ziet of hoort niets, want hij heeft zich niet geoefend, omdat het hem niet interesseert. Zo moet ook de portretfotograaf de schoonheid en de karakteristiek van de mens leren kennen.

Het gehele geheim van de smid is hierin gelegen, dat de portretfotograaf zich geheel moet geven, dat hij de vaste wil moet hebben er het beste van het beste van te maken en dat de beginner met het begin moet beginnen en zich niet op stunts moet gaan toeleggen. Hoe eenvoudiger, hoe beter en laat men gerust de opmerking maken: „niets bijzonders, honderden malen gezien", trek er U niets van aan, het is de enige manier om op portretfotografisch gebied iets te bereiken.

Een haast onmisbaar attribuut is een voetenbankje. Ook dat kan men zelf maken, in de geest van het zitblok, dus een rechthoekig prisma of doodgewoon kistje, waarvan evenees hoogte, breedte en lengte verschillen. Zodra men één voet er op plaatst, wordt de strenge symmetrie van het lichaam verbroken. Laat één arm rusten op de dij van het hoger geplaatste been en de horizontale schouderlijn wordt uitgeschakeld. Wanneer men dan bovendien het zitblok in een schuine richting op de kijkrichting van de fotograaf plaatst en het model vraagt naar de camera te kijken, dan is de kans op een succesvolle stand verzekerd.

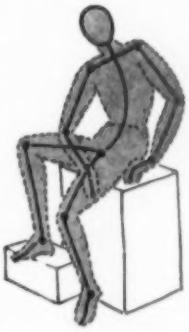

Figuur 4

Bovendien wordt in deze stand de schouderbreedte smaller, waardoor het hoofd in sterker mate de aandacht zal trekken (zie fig. 4).

Als norm zijn fauteuils als zitplaats voor een borstbeeld ondingen, tenzij men op de armleuning gaat zitten. De meeste mensen liggen of hangen er in en die fauteuils zijn zo laag en diep, dat men een aanloopje moet nemen om op te staan. Gebruikt men een stoel, dan moet men in de regel het model niet tegen de rugleuning laten steunen. Bij een enigszins voorovergebogen stand richt het model onwillekeurig het hoofd enigszins op, waardoor de kin vrij en de hals meer tot haar recht komt. Kijkt het model recht in de lens, dan doet het merkwaardige verschijnsel zich voor, in welke richting men de foto ook bekijkt, dat de ogen de beschouwer steeds blijven volgen. Ditzelfde verschijnsel is wel bijzonder opvallend bij „de Staalmeesters" van Rembrandt in het Rijksmuseum. Wanneer een portret op een piano of schoorsteen wordt geplaatst, dan irriteert het sommige personen wanneer de ogen van het portret hen, waar zij zich ook bevinden, steeds volgen. Laat men het model een weinig opzij van, en hoger of lager dan de camera kijken, dan wordt dit zg. euvel vermeden. In de regel wordt ook te weinig aandacht geschonken aan de hoogte van de camera ten opzichte van het model. Men moet dit leren zien door veel experimenteren. Een te lange neus wordt korter bij een laag geplaatste, een wipneus valt minder in het oog bij een hoog geplaatste camera. In het algemeen moet het te sterk spreken van de neusgaten vermeden worden. Het voorhoofd lijkt hoger bij een hooggeplaatste camera. Een sterk geprononceerde onderkaak vraagt een hoge camerastand en de kleine terugwijkende kin een lage stand.

De toepassing van deze adviezen heeft natuurlijk alleen betrekking op het onderdrukken van afwijkingen der normale proporties van de gelaatsonderdelen; het zijn geoorloofde middelen, waarvan de ondergrond is het model te flatteren. Voor de vakfotograaf is het van primair belang de opdrachtgever en vooral opdrachtgeefster te behagen. Zij zijn

Met de Eidascope Hermagis gemaakt, een soft focus objectief. Hoofdverlichting met een Photomirenta.

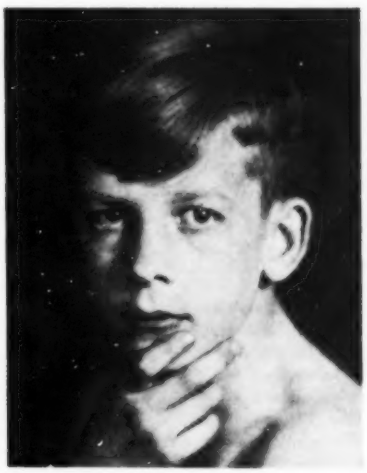

Met de Plastica 45 cm. Kunstlichtopname met belichtingstijd 1 sec. Negatiefformaat 10 x 15 cm.

het die er voor betalen en er zijn maar heel weinig vakmensen die zich de luxe kunnen veroorloven er zich niet over te bekommeren of de cliënt tevreden is of niet. De amateur verkeert ook in dit opzicht in een bevoorrechte positie. Een andere kwestie wordt het wanneer men zich ten doel stelt de persoon juist door deze afwijkingen te karakteriseren. In dat geval zal men zelfs alles in het werk moeten stellen om deze typische kentekenen eerder te accentueren dan te verzachten, hetzelfde wat de caricatuur-tekenaar zich ten doel stelt, die daarenboven de gelegenheid heeft zelfs alles weg te laten wat voor de persoon niet karakteristiek is.

DE ADVIEZENKAMER

Iedere opname eist rustige, weldoordachte voorbereiding. Hier volgen enkele raadgevingen:

1. Ken het mechanisme van Uw camera zo in de perfectie, dat U alle handelingen automatisch kunt verrichten.
2. Zorg er voor dat alles gereed is voor Uw model verschijnt.
3. Laat nooit blijken dat U zelf gespannen bent, want Uw rust moet het gemiddelde nerveuze model kalmeren.
4. Zorg er voor steeds een paar standen en verlichtingen in reserve te hebben voor het geval het U niet gelukt het model zelf een ongedwongen pose te laten innemen.
5. Wie met een chassiscamera werkt, dient er voor te zorgen steeds een ongevuld chassis bij de hand te hebben, waarmee hij zo nodig eerst één of twee schijnopnamen van een onrustig model maakt. Wanneer men na die één of twee schijnopnamen tegen het model zegt: „ziezo, het is afgelopen, laat mij nu voor de aardigheid er voor mij zelf nog een paar maken", dan zal hij meestal wel succes hebben.
6. Laat geen derde of derden toe bij de séance, tenzij het vrouwelijk model een jaloerse echtgenoot of verloofde heeft.
7. Wanneer U zes opnamen van een model hebt gemaakt, laat ze dan niet alle zes zien, maar kies er zelf maximaal drie uit. Hoe meer keuze des te moeilijker is de beslissing te nemen (ook hier zijn weer uitzonderingen).
8. Ga nooit op een spontane beslissing van Uw model in; men moet met een afbeelding vertrouwd geraken en dikwijls is de keuze na enkele dagen geheel anders.
9. Laat nooit een ongeretoucheerde, onopgezette foto zien van een vrouwelijk model, want nagenoeg ieder negatief en positief moet een finishing touch ondergaan.
10. Experimenteer nooit met een model, tenzij U dit hebt afgesproken en het model bereid is U een dienst te bewijzen.

Bij het tot stand komen van een portret zijn er twee partijen in het geding: de fotograaf en het model. Ieder van die twee heeft zijn eigen smaak, opvatting en zienswijze. Ze kunnen overeenkomen, maar ze kunnen ook hemelsbreed verschillen. In de meeste gevallen zal een compromis gesloten moeten worden, dat alleen door aanvoelen bereikt kan worden. Een goed portret kan niet oud worden. Het zijn de zg. standaardportretten, die de persoon zo gekarakteriseerd hebben, dat men zelfs na vijf-en-twintig jaren, hoe zeer de afgebeelde ook veranderd en verouderd is, in het portret het wezen toch nog duidelijk herkent. Ieder mens heeft zijn eigen eigenaardigheden, die voor hem karakteristiek zijn. Het zijn vaak subtiliteiten, in houding, gebaar, oogopslag, expressie, van zo fijne nuances, dat alleen een scherp waarnemer in staat is ze op te merken. Men vergete nooit, dat een gelaat steeds in beweging is, dat de uitdrukking ieder ogenblik verandert en tevens dat een lelijke stand of een hinderlijke schaduw nooit blijvend is. Er zijn zelfs eerste-rangs portretfotografen, die de voorkeur aan een tijd- boven een momentopname geven. Weer een bewijs te meer, dat er geen vaste regels te geven zijn en ieder op zijn manier het eindddoel moet zien te bereiken.

DE ACHTERGRONDENKAMER

In den beginne heb ik er op gewezen, dat de amateur op iedere plaats in zijn woning een portret kan maken. De voornaamste handicap voor hem blijft echter steeds de achtergrond. Vele juweeltjes zijn door de achtergrond hopeloos bedorven, al zal de mooiste achtergrond een slecht portret nooit kunnen redden. Regel is dat een achtergrond zijn naam eer moet aandoen, nl. *achtergrond* blijven, nooit voorgrond worden, m.a.w. nooit te veel de aandacht trekken. Een gruwel is het normale behang met zo'n kriebeltje of lijntje, om van bloemenpatronen niet eens te spreken. Maar dit alles is nog te verkiezen boven een loshangend laken of een deken. Voor de beginnende amateur is een groot stuk strobord, bij iedere cartonnagefabriek ook in grote afmeting te verkrijgen, de meest aangewezen achtergrond. Koop een klein pak

„Een portret" kan meer betekenen dan alleen een kop. Het gehele interieur kan „portret" blijken. Opgenomen met 25 cm Tessar op 13 x 18, 3 sec belicht bij f : 12,5. De bestaande verlichting was zonder meer bruikbaar.

koudwaterverf, los het in water op en voeg er 10 pct (dus op 500 cc water 50 cc)lijnolie bij en beschilder de ene zijde met een lichtbruine, de andere zijde met een lichtgrijze of blauwe kleur en U hebt een lichte en een donkere achtergrond, aan beide zijden te gebruiken. De toonwaarde kan donkerder of lichter gemaakt worden door het strobord iets naar voren of iets naar achteren, iets van het licht af of naar het licht toe te plaatsen. Neem het strobord van zo groot mogelijke afmeting, waardoor U in de gelegenheid bent het model niet al te dicht tegen de achtergrond te plaatsen.

Ik heb zelf jarenlang van een achtergrond gebruik gemaakt, vervaardigd van graslinnen ter breedte van 2 meter en 2½ meter hoog, gespannen op een houten raam, eveneens aan beide zijden met koudwaterverf getint. Voor het borstbeeld en in het algemeen ook voor een kniestuk verdient een effen ondergrond de voorkeur boven een natuurlijke. De figuur ten voeten uit zal in een natuurlijke omgeving, een interieur dus, het beste tot zijn recht komen, al dient er zorg voor gedragen te worden dat hinderlijke objecten als schilderijen achter glas, lampekappen, enz. vermeden worden. Slechts in bijzondere gevallen is een drukke achtergrond te rechtvaardigen. Tussen model en achtergrond moet ruimte gesuggereerd worden. Men spreekt bij een landschap van perspectievische diepte, die door de opbouw der compositie in drie plans, t.w. voorgrond, middengrond en achtergrond of verschiet verkregen kan worden. Bij het portret spreekt men van reliëf. De kop moet uit de achtergrond naar voren komen in tegenstelling met het landschap, waarbij het verschiet moet wijken. Het reliëf in het portret kan zo prachtig geaccentueerd worden door de achtergrond achter de verlichte zijde van het gelaat donker en aan de schaduwzijde van het gelaat lichter te doen zijn. Bij een kunstlichtopname wordt dit verkregen volgens de hiernaast aangegeven schets (zie fig. 5).

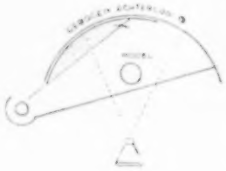

Figuur 5

Voor kinderen en jonge meisjes-figuren

G. J. A. Hammink, Hengelo

Goed wonen

Zo in het algemeen zijn wij geen voorstander van een titel onder een foto. Naar wij vrezen is dat zo gekomen doordat vele titels zo — mag het even? — melig zijn. Omdat ze volstrekt overbodig blijken, en een pleonasme veroorzaken, dan wel een op zichzelf niet onaardige prent omlaag trekken in sentimentaliteit. Het is heel verkeerd, te menen dat een foto zonder titel niet compleet zou zijn. Hier echter komt er heel wat anders voor de draad. Hier is de foto bijzaak, hij is slechts illustratie van de titel, en de titel is een grinnekende opmerking. Hij is als een plaatje bij een mopje. Typische gebruiksvorm van de fotografie, als je er op doordenkt. En wel iets om te onthouden, die mogelijkheid.

W. Kruyt, *Haarlem*

Kijk nu toch eens, hoe heerlijk dat hangt te schommelen. Het beweegt! — Voorbeeld dus van een typisch dynamische foto. Vermoedelijke oorzaken: de slagschaduw zowel van het kind als van het paaltje in de bewegingsrichting, gecombineerd met de juiste lichaamshouding van het kind, die alleen maar dit kan uitdrukken. Vermoedelijke hulpelementen: het rhythme van paaltjes, paalschaduwen en de gebogen ketting schaduwen. — Dit herhaalde „vermoedelijk", omdat U, zo U deze foto ging „namaken", en dezelfde of soortgelijke elementen invoert, heel best een prent kunt krijgen die het *niet* doet. Er is nl. geen ander recept te geven dan: een kwestie van feeling.

verdient een lichte achtergrond, voor oudere personen een donkere achtergrond de voorkeur. Ook speelt de toonwaarde van de kleding een rol bij de keuze van de achtergrond. Wanneer een dame enigszins gezet is, dan verdient het aanbeveling haar in een donkere japon tegen een eveneens donkere achtergrond op te nemen, waardoor de corpulentie sterk verminderd wordt. Van de vele dames- en meisjesportretten die ik in mijn leven gemaakt heb, werd mij vóór de opname zo vaak gevraagd: „Welke japon?" Daar kan als norm maar één antwoord op volgen: „Zo eenvoudig en zo rustig mogelijk". Een gebloemd, kleurig zomerjaponnetje kan visueel nog zo aantrekkelijk zijn, fotografisch vraagt het in de meeste gevallen veel te veel aandacht, waardoor de concentratie op het gelaat, dat toch altijd hoofdzaak is, sterk verminderd wordt. Een grote witte strik in het haar van een klein meisje is beslist af te raden. Een rode zijden strik daarentegen is wel bruikbaar. Donkere jurkjes met een wit kraagje zijn een handicap, want maar al te gaarne lijkt het later, alsof de kop op een wit schoteltje gepresenteerd wordt, met zo'n papieren kantje versierd.

BELICHTING

Al zijn houding, verlichting, compositie en achtergrond van een portret nog zo voortreffelijk, wanneer het negatief technisch tekortkomingen vertoont wat scherptediepte, brilliance, contrastoverbrugging betreft, dan is de reactie van de vakman omgekeerd evenredig aan die wanneer het tegenovergestelde het geval is. In het eerste geval maakt hij zich kwaad, omdat hem belet wordt door de gebrekkige technick zijn bewondering te uiten. In het tweede geval haalt hij zijn schouders op, omdat het portret wel door een knappe technicus, maar tevens door een voor zijn taak niet berekend zijnde zg. portretfotograaf is gemaakt. Een portret is dan alleen goed:

1. wanneer het gelijkt in die zin, dat het karakter van de persoon is getroffen;
2. wanneer het artistiek zodanig verantwoord is, dat ook iedere kunstzinnige beschouwer die de persoon niet kent, het weet te waarderen;
3. wanneer het technisch onberispelijk is.

Aan deze drie voorwaarden moet het portret voldoen.
Om technisch volmaakt te zijn moet:

a. de belichting onberispelijk zijn;
b. de film of plaat op de juiste wijze ontwikkeld zijn;
c. de afdruk of vergroting eveneens de toets der critiek doorstaan.

Belichting en ontwikkeling moeten op elkaar afgestemd zijn, evenals dit het geval is met het negatief en de vergroting.

De belichting moet correct zijn. Wat is correct? Om daar achter te komen, staan U drie middelen ten dienste. Het eerste is: de fotografische literatuur wat dit onderdeel betreft aandachtig bestuderen, maar dan is het resultaat hetzelfde als het gebruik van het tweede middel, nl. advies vragen aan knappe fotografen. Dat resultaat is dan dat het U begint te duizelen. Zeker, U bent te weten gekomen dat het negatief niet onderbelicht of niet overbelicht moet zijn. Dan blijft alleen de juiste belichting over. Simple comme bonjour. Grafisch krijgt U echter dit beeld:

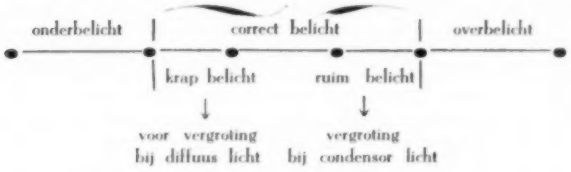

U ziet dat de stroken onder- en overbelicht in verhouding tot het geheel uiterst gering zijn. Daarentegen laat de correcte belichtingsstrook een enorme speling toe. De een zweert bij een krappe, de ander bij een ruime belichting. De een noemt een uiterst dun negatief ideaal, de ander een zwaar gedekt. En wat voor de belichting geldt, geldt in dezelfde mate voor de ontwikkeling en de afdruk of de vergroting.

De beide eerste middelen, nl. lezen en vragen, zijn in hoge mate aan te bevelen, maar ze moeten gevolgd worden door de toepassing van het derde middel, nl. *experimenteren*, proefondervindelijk er achter zien te komen hoe het nu eigenlijk moet zijn. En als U dat gelukt is, blijf dan lezen, leg Uw oor te luisteren, maar als U resultaten bereikt op Uw manier, verzet de bakens dan niet, maar ga rustig door, want: *iedere fotograaf krijgt zijn eigen stijl.*

Er zijn tientallen uitmuntende merken van films en platen, tientallen uitmuntende ontwikkelaars en nog veel meer dito papiersoorten.

Ik begrijp volkomen, dat U door het bovenstaande eigenlijk nog niet veel wijzer geworden bent, maar ik heb in mijn jarenlange practijk zo ontzettend veel tegenstrijdige uitspraken gehoord en resultaten gezien, dat mij haast de moed ontbreekt vaste regels te geven. Ik ben voorzichtig geworden. Toch wil ik U enkele algemene adviezen niet onthouden:

1. Uitgesproken onder- en overbelichting daargelaten, geeft een weinig onderbelichting detailloze schaduwen, waartegenover een dito overbelichting de huidstructuur ruineert.
2. Maak verschillende opnamen met eenzelfde plaat- of filmsoort en één ontwikkelaar, want een bepaalde belichting kan bij de ene ontwikkelaar een ideaal negatief, maar bij een andere ontwikkelaar een minder goed negatief tot gevolg hebben. Het is geen tijd- en geldverspilling een aantal proefopnamen te maken; het brengt zijn rente dubbel en dwars op.
3. Of U voorstander van een dun of een gedekt negatief bent, voorkom in ieder geval een hard en té contrastrijk negatief bij de portretopname.
4. Bepaal Uw belichting hoofdzakelijk op het gelaat en niet op de kleding.
5. Houd nauwkeurig aantekening van de omstandigheden waaronder U een portretopname maakt.
6. Houd bij het gebruik van een electrische belichtingsmeter deze zo dicht mogelijk bij het gelaat en vermijd, dat bij een kunstlichtopname de lichtstralen van de een of andere lamp de meter ongunstig beïnvloeden.
7. Bedenk dat Uw film of plaat slechts door de *teruggekaatste* lichtstralen belicht wordt en dat de lichtkracht niet in de eerste plaats door de sterkte van de lamp, maar door de meer of mindere absorptie van het licht door de omgeving, kleding, afmeting en kleur der wanden wordt bepaald.
8. Een ietwat te zacht negatief geeft een beter resultaat op een hardwerkend dan een te krachtig negatief op een zachtwerkend papiersoort.
9. De belichting en de ontwikkeling moeten afgestemd zijn op het vergrotingsapparaat dat door U gebruikt wordt (condensor- of diffuus licht).
10. Wanneer U een goed portret weet te maken, zonder toepassing van deze of van tegenovergestelde adviezen, beschouw ze dan als niet geschreven en vergeet ze zo gauw mogelijk.

(Wordt vervolgd)

•

HET VRAAGSTUK VAN DE AR-GEMAAKTE VOORZETLENZEN

dat kort geleden punt van discussie werd (men zal zich de opinie herinneren van Dr van Santen, over het reflectie-arm maken van voorzetglazen) wordt interessanter, nu wij kunnen mededelen, dat alle toebehoren voor de nieuwe Rolleiflex door Franke & Heidecke ook AR is gemaakt. En zulks niet alleen bij de voorzetlenzen plus Rolleiparprisma, doch ook bij de filters. Men heeft hiertoe een systeem gevolgd, waarbij meer dan een laag op het glasoppervlak is gelegd, en noemt naast grotere slijtvastheid als voordeel, dat een betere uitdoving voor meer kleuren licht is bereikt. Bij de filters is de maximale werkzaamheid van uitdoving gekozen naar de aard (kleur) van het filter. De andere kleur van de AR-laag is trouwens aan het filter te zien.

SPECTROPAN 33 heet de nieuwe rolfilm van de Nederlandse Fotografische Industrie N.V. Dalco, Soest. Wij moeten hem nog bekijken op zijn kwaliteiten (te kort dag voor dit nummer) en hopen in Augustus het rapportje te geven.

J. SANDERS Foto- en Kino-import (Santpoort) deelt mede, dat leverbaar is de Schneider Xenogon 1 : 2,8—35 mm in speciaal instelmontuur voor Leica gekoppeld met de afstandmeter. Het gaat hier om een groothoek die in bouw ongeveer de Xenon nabij komt, dus een zeslenzig „Gauss-type" met twee gekitte lenzen, alle oppervlakten „hard-coated". De beeldhoek bedraagt bij volle opening 63°. De afmetingen zijn zo gehouden dat voorhanden zijnde Leica-toebehoren, zoals filters, enz. zonder meer gebruikt kunnen worden. De prijs is vastgesteld op *f* 295.

De evolutie moest uit vakkringen komen, de constructeurs zagen hun kans niet, en zo ontstond:

DE SINAR CAMERA

VAN CARL KOCH

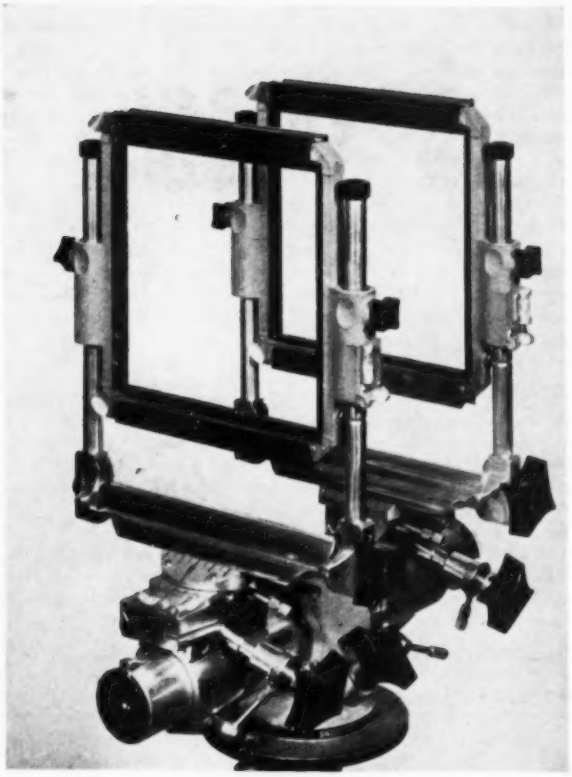

Er is een tijd geweest dat er vier soorten camera's bestonden: de klapcamera (voor platen en filmpacks dan wel rolfilm) en de box, deze dan voor de amateur, en de (houten) ateliercamera en de (houten) reiscamera voor de vakman. Toen kwam de Leica, toen kwam de Rollei, en sedertdien is er op amateurgebied een sterke evolutie in camerabouw ontstaan, die heden ten dage nog voortduurt. Elk ogenblik verschijnt er een nieuw kleinood op de markt, dat probeert de andere te verdringen door nog meer satijnchroom, nog meer listige constructiedetails, nog meer mogelijkheden, en eventueel wéér een nieuw bouwprincipe. Het is op dit terrein dat de gehele camera-industrie zich geworpen heeft, het grote marktgebied van de vele amateurs aan wie de wereld een woonplaatsje biedt, omdat dan een grote omzet mogelijk is.

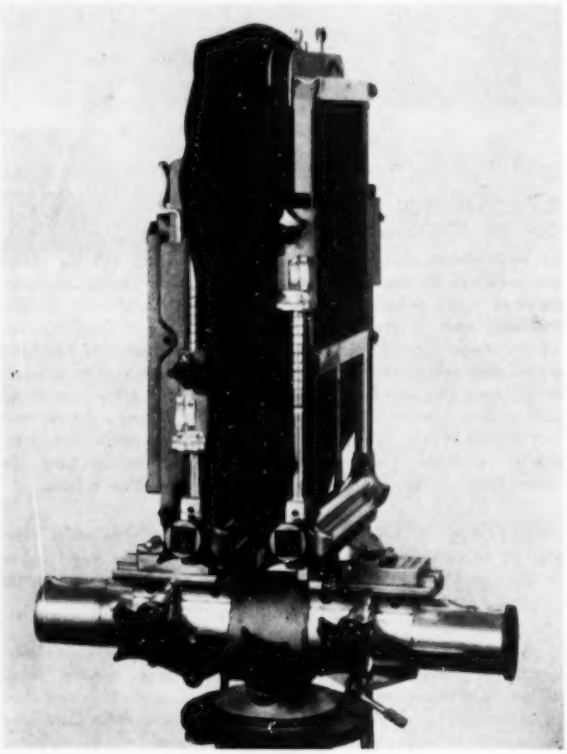

De vakman is verre in de minderheid. Het getal zijner vakbroeders valt in het niet bij dit enthousiaste amateurleger. Aan de vakman valt moeilijk te verdienen, en daarom bleef hij met zijn houten apparatuur voortwerken, want er werd hem niet anders geboden. Enige evolutie was er wel, zijn camera's ontstonden ook in metaal, en zelfs werd het principe van de optische bank ingevoerd, doch een zo sterke evolutie als bij de amateur-apparatuur is nooit tot stand gekomen. Indien wij hier zeggen „sterke evolutie", dan bedoelen wij daarmee, dat men ondanks gemoderniseerd uiterlijk (en daarmee samenhangende constructieverbeteringen) bleef uitgaan van de wijze, waarop de vakman van oudsher zijn apparaat hanteerde (moest hanteren), en daar nimmer door een frisse wind de vergrijsde spinnewebben eens af liet blazen. Om het eens in enkele lijnen te schetsen: de vakman had een apparaat nodig met van voren een verwisselbaar objectief, en van achteren een matglas, met daartussen een balg om de zaak lichtdicht te houden. En als hij het beeld zorgvuldig wil bestuderen, dan neemt hij een zwarte doek, en hangt die over het tegen het matglas gebogen hoofd. Daarmee wordt hij tevens een iewat komische figuur, waarop terecht vele mopjes getekend zijn. De vakman moet zichzelf verkopen, onverschillig of hij een portret maakt of een fabrieksinterieur, hij moet imponeren en het overwicht van zijn persoonlijkheid handhaven. Zodra hij kiekeboe speelt door onder de zwarte lap weg te kruipen, is hij zijn persoonlijkheid kwijt; hij zou dit gaarne evenzeer vermijden als

Opstelling met omhoog verschoven groothoek van 6 cm; de sluiter zit achter het lensplankje, de balg van textiel laat elke beweging toe. De verticale steunen voor objectieffront en matglas zijn van groeven voorzien om de juiste standen te markeren.

een dompteur in een circus, die het wel uit zijn hoofd laat, dit lichaamsdeel onder een doek te stoppen als hij bij zijn dieren in het zaagsel staat. Het is fataal.

De meeste vakfotografen zullen dit niet zo extreem hebben gevoeld, doch er niettemin de druk van hebben ondergaan. Dit, en het gesjouw met apparatuur, die bij zijn opbouw bovendien nog ouderwetserig omslachtig aandoet, heeft velen er toe gebracht de voortreffelijke camera's voor amateurgebruik ook voor het vakwerk te gebruiken, soms met fantastisch goede resultaten. De moderne vakman zou het zonder die hulpapparaatjes niet meer kunnen stellen. Er zijn momenten dat zij beter zijn, hanteerbaarder, sneller.

Het heeft evenwel ook een verslapping veroorzaakt in de eisen die een vakman zich stellen moet, en daardoor ontstaat soms vakwerk dat naar scherpte, naar be- en verlichtingstechniek, naar rijkdom van tinten, naar beeldperspectief en gaafheid van het geheel, geen vakwerk meer mocht heten.

Het moest een vakfotograaf zijn — de Zwitser Carl Koch — die zich al deze dingen streng en genadeloos heeft gerealiseerd. Hij heeft beseft dat tegenover de man, die welhaast onbelast met een klein apparaatje door het bedrijf wandelt, nu en dan pauzeert en daarbij terloops met zijn toverstafje weer een foto doet ontstaan, een figuur moest komen met een verfijnde instrumentenkoffer. Een strakke, uiterst moderne apparatuur, waarvan de suggestie afstraalt van de zekerheid van een vakman, die weet dat alleen op deze wijze, met deze grotere instrumenten, en met hem om ze goed te hanteren, de foto tot stand komt die beter is. Kortom, die de opdrachtgever het pleizierige gevoel bezorgt dat hij waar voor zijn geld krijgt.

Het is de karakteristieke reactie geweest van de vakman in hart en nieren, die zijn vak bergafwaarts ziet gaan en zich daar niet bij kan neerleggen.

Carl Koch heeft zich toen voor de taak gezet, zulk een instrument te ontwerpen. Daartoe is hij uitgegaan van een goede vakcamera, en heeft hij een lijstje opgesteld van alle dingen, die hij daarmee *niet* kan doen. Daarna is deze lijst getoetst op de punten, die hij daarmee toch beslist wel verwezenlijken moest.

Wij zullen uit die lijst eens enkele karakteristieke punten noemen; niet alle, we slaan punten als volledige beweeglijkheid van voor- en achterfront in elke richting, kantelen van de camera e.d. over; het zijn reeds verwezenlijkte punten. Daar blijven dan o.a. uit over:

een balg die uittrekbaar is tot enkele meters, en voor groothoek evenzeer samendrukbaar tot op een paar centimeter;

nauwkeurig scherp instellen zonder onder een rare doek weg te kruipen;

een werkelijk nauwkeurige sluiter, die precies gelijke belichtingstijden levert (kleurenwerk!) van 1/25 tot 10 seconden, en groot genoeg om flinke objectieven niet te vignetteren;

een sluiter, die in ruststand altijd juist *open* staat, want hij behoeft alleen maar dicht als er een gevoelige laag achter staat;

een camera, waar diverse formaten op kunnen worden gebruikt, zodat geen arsenaal van cameraformaten nodig is;

een technische camera, die voor portretten even snel hanteerbaar is als een speciaal voor portretten gebouwd apparaat;

een instrument dat een mensenleven mee gaat en natuurlijk in die tijd gaat slijten, doch waarbij dan evenals bij precisiemachines de ontstane speling altijd door nastelling kan worden opgeheven (een kwestie van keuze van constructievorm der bewegende delen).

Het is de prestatie van Koch, dat hij zijn punten heeft weten te verwezenlijken door hoofdzakelijk één revolutionnaire gedachte, en zijn inzichten heeft weten over te dragen op goede instrumentmakers. Zo is zijn Sinar ontstaan.

Deze doorbreking van de geijkte vorm ligt in het losmaken van de balg. In elke camera is de aanhechting van de balg een zorgenkind. Slechts door deze verende leren huls aan beide zijden onverbreekbaar vast te hechten kon men een ergerlijke storing — lichtlek — voorkomen. De moderne techniek laat evenwel een verbinding toe, die

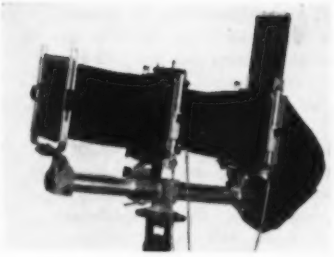

Links: Het balgsteunstuk naar voren gebracht als compendium, dat alle vals licht weg houdt. Het objectief met daarachter de sluiter bevindt zich dus in het midden, vandaar loopt de kabel naar het matglasstuk met instelmof. De cassette staat gereed, zodra deze omlaag gedrukt wordt, gaat de sluiter dicht, trekt men hem er uit, dan gaat de sluiter weer open.

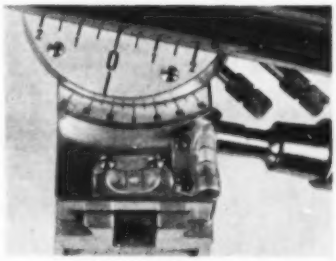

Links midden: Graad- en centimeterverdelingen voor parallelliteit van objectief en matglas, twee waterpassen (naast vele elders); let op de constructie van de fijninstelling onderaan, deze blijft spelingloos.

Nauwkeurige observatie van het matglasbeeld via loupe zonder kiekeboe te spelen.

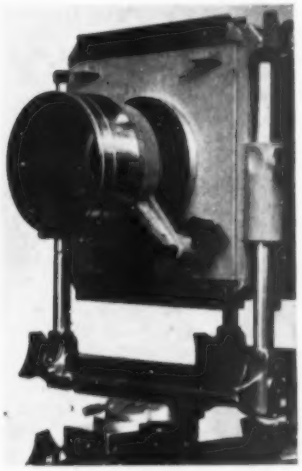

Universele lichtkap (verplaatsbaar naar voren) maakt een sortiment zonnekappen voor alle objectieven even overbodig als een serie filters van diverse doorsnede.

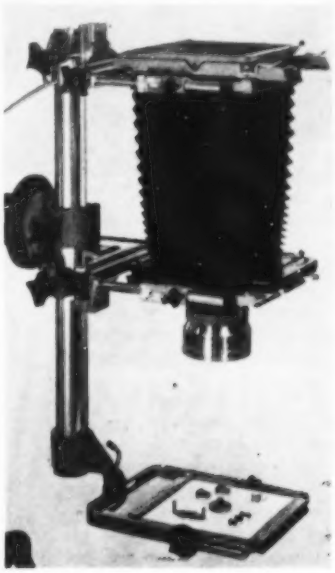

Opstelling om kleine voorwerpen schaduwloos vergroot te fotograferen. Het balgsteunstuk wordt als objecttafel gebruikt en kan desgewenst nog worden gekanteld.

Boven: De ronde optische bank staat ook kantelen naar opzij toe (zonder dat voor- en achterstuk onderling kunnen kantelen).

alleen wat duurder uitkomt, doch veel betrouwbaarder is: de binnenzijde van lensfront en matglashouder vlak fraisen, en de balg op vlakke eindramen monteren, die lichtdicht aansluiten. Het grondprincipe van de Sinar is dan ook geworden: 1) een optische bank (een holle, ronde staaf, naar wens met zuiver in- en aansluitende stukken te verlengen); 2) een los voorstuk met lensfront en los daarin passende sluiter in de vorm van een platte doos; 3) een los matglasachterstuk. 4) Daartussen kan met enkele greepjes een balg worden vastgezet. Die balg kan men lang kiezen, of kort. Men kan ook op de optische bank een tussensteunstuk plaatsen, waarop twee balgen aansluiten (balgverdubbeling), waarmee tevens de lange balk in het midden gesteund is (lange balgen zakken door). Datzelfde steunstuk kan men tevens gebruiken voor vignetteermogelijkheden (belichting van de ene planthelft e.d.). Datzelfde steunstuk kan men evenwel eveneens (als een enkele balg voldoende is) vóór het objectief plaatsen, en zijn balg tegen het lensfront doen sluiten. Dan is er een ideale lichtkap ontstaan, en tevens een vignetteerapparaat, dat ook nog kan dienen voor diareproductie en macro-opnamen.

Geen enkele balg is zo samendrukbaar, dat hij een groothoekobjectief van 6 cm toestaat zonder dit in een verdiept lensplankje weg te stoppen, vooral niet als bovendien het hart van objectief en matglas ten opzichte van elkaar verschoven is.

De oplossing van het zwartedoek-probleem was tevens de oplossing hiervoor. Het bekende lichtdichte doek (twee lagen dichtgeweven zwart satinet op elkaar gevulcaniseerd, zoals ook voor ontwikkel- en wisselmoffen wordt toegepast) is hier tot een soort mof gevormd. Aan de ene zijde een rechthoekig raam, voor aansluiting tegen het matglasstuk, aan de andere zijde een ronde opening met metalen rand, die tegen het objectief sluit. Een wonderlijke „balg", maar perfect in zijn hantering en prestatie.

Ditzelfde apparaat (of een duplicaat daarvan) wordt gebruikt voor de instelling op het matglas. Het raam past weer tegen het matglas (nu dus aan de buitenkant) en men kan door de ronde opening elk punt van het matglas controleren. Wenst men de scherpte nauwkeurig te volgen, dan wordt een passende loupe in de opening geclipt.

De sluiter bevindt zich in een platte doos, hij is duur, doch naar zijn prestatie niet kostbaar, want hij is precies. Zijn tijden zijn steeds gelijk. Dit is voor kleurenwerk uiterst belangrijk. Zijn tijden zijn aangepast aan het doel: 1/25, 1/10, 1/5, 1/2, 3/4, 1, 2, 4, 6, 8 en 10 sec naast B (en mogelijkheid voor T). Tussenwaarden zijn ook instelbaar. De stand van de sluiter (open of dicht) is van alle zijden zichtbaar door een rood signaal. De sluiter behoeft geen voorspanning. Voor portret is een geruisloos afgaan van de sluiter mogelijk.

Deze sluiter is echter in zijn principe precies andersom dan wij gewend zijn. Een amateurcamera pleegt geladen te zijn met lichtgevoelig materiaal, en de natuurlijke functie van de sluiter is dus, steeds gesloten te blijven, en zich alleen bij de opneming even te openen. Zijn rusttoestand is de gesloten stand en wij wisten niet beter of dat hoort zo.

Bij een technische of een portretcamera evenwel moet het matglasbeeld lang beoordeeld worden en is het ogenblik, dat er een gevoelige laag aanwezig is, slechts kort. De rusttoestand van de Sinarsluiter is daarom: open.

De camera vertoont een typisch aspect: van het sluiterfront loopt een ontspannerkabel naar het matglasstuk. Bij het beoordelen van het matglasbeeld plaatst men de boekcassette reeds boven in het matglas. Drukt men de cassette op zijn plaats (het matglas veert naar achteren en houdt de cassette op zijn plaats) dan gaat automatisch de sluiter dicht. Men kan direct na het wegtrekken van de cassetteschuif belichten. De weer teruggeschoven schuif verhindert een dubbele belichting door vergrendeling. De cassettes kunnen zowel platen als films en papier herbergen, dat dan door bijzondere constructie goed vlak ligt op de juiste hoogte.

Voor kleurseparaties is door een speciaal kleurachterstuk voorzien in het probleem van identieke vergroting. Een vierpunts aanleg garandeert een volkomen identiek vlak voor matglas en elke daarna volgende gevoelige laag.

De fijninstelling van lensfront en matglasstuk over de optische bank herinnert sterk aan die bij microscopen en heeft ook feitelijk dezelfde constructie. Dit werkt uitermate gaaf en glad. Dergelijke onderdelen maken een camera duur, en daarom behoeven zij bij gebruik van een groter formaat niet vervangen te worden. Door de as, waarover het matglasstuk kantelen kan, als schuifas uit te voeren, kan men zonder meer het matglas 9 x 12 vervangen door bv. het 13 x 18. Er is dan verder alleen een andere balg nodig.

Wij willen het bij deze opsomming laten (zo slaan wij over de volledige en dubbele synchronisatie van de sluiter en de mogelijkheid van laten afflitsen van 45 flitslampen tegelijk, batterij en condensators in de holle optische bank), daar ons het principe van deze camera meer interesseert dan zijn vele verdere finesses.

Dit is zonder meer mogelijk met de Sinar, dank zij het goede compendium. Hierin is een masker geplaatst, dat men zelf snijdt uit zwart carton. Eerst een opneming van de geplooide stof, met als masker de schijf links boven, daarna de macro-opneming met de schijf boven alleen vrij (beide delen van het gesneden masker dus gebruiken). De afstand van het masker tot het objectief bepaalt de breedte van de onscherpe overgang.

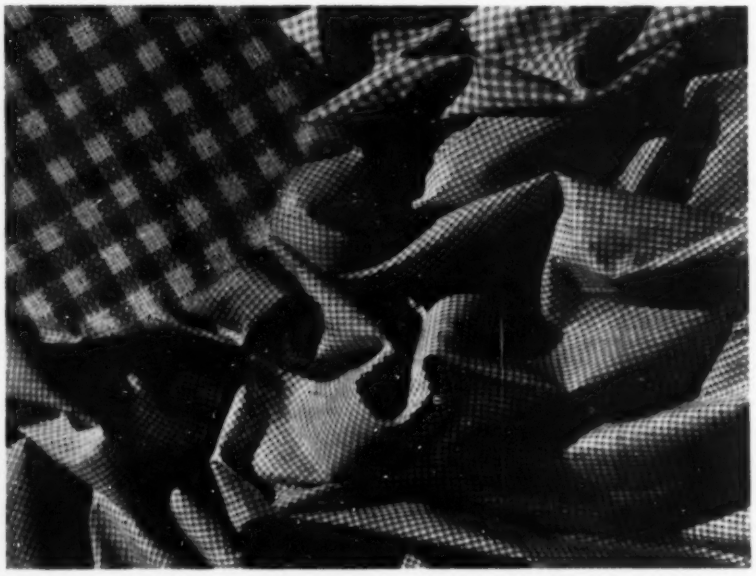

Het is karakteristiek voor Carl Koch, de vakfotograaf die geen vrede had met de bestaande vakcamera's, dat hij deze apparaten zelf verkoopt. Men kan hem op elke belangrijke Messe ontmoeten, als hij geduldig zijn zienswijze uitlegt en zijn camera demonstreert. Hij doet dit nu reeds een paar jaar, en met succes. Het is evenzeer karakteristiek voor hem, dat het lang duurde voordat hij een vertegenwoordiging in Nederland genomen had. Hij legde die in handen van Bern. van Gils N.F.K., dus eveneens een vakfotograaf. Aan goede-verkopers-alleen heeft hij niets, is zijn standpunt; alleen een goed vakman kan zijn collega duidelijk maken, wat hij tot nu toe tekort gekomen is. Het is inderdaad — niet alleen naar uiterlijk, constructie en afwerking — een der mooiste camera's die wij kennen, tegen een voor dit type vakapparaten beslist redelijke prijs.

Op de Snijtafel

Foto's voor deze rubriek kunnen te allen tijde worden gezonden naar redactie FOTO, Uitgevers-Mij „C. Misset" N.V. te Doetinchem, met vermelding links boven op de enveloppe: Snijtafel. De heer Hens verzamelt deze foto's, en kiest daaruit om zijn onderwerp te illustreren. Men houde er rekening mee, dat zij aldus lang in portefeuille kunnen blijven. Zend niet groter in dan 13 x 18 of 18 x 24 maximaal, liefst ongemonteerd. De beste foto uit de oogst van elke maand wordt door de heer Hens gewaardeerd als Foto van de Maand, en door ons met een premie (deeltje ter keuze uit de Foto-serie) beloond. Zend goed werk in, het behoeft niet volmaakt te wezen, maar het moet wel iets willen uitdrukken.

PROBLEMEN

De meditatie is weer volbracht, d.w.z. ik heb mijn Snijtafelcollectie weer eens de revue laten passeren. Ze neemt steeds in omvang toe en hoe groter ze wordt, des te moeilijker wordt het een keuze te doen.

En iedere maand opnieuw verplaats ik mij in de geest van de vele inzenders, die belang stellen in deze rubriek en als gevolg daarvan hun foto's inzenden en dan van het nieuwe nummer inzage nemen met dezelfde verwachting als de loterijspeler het avondblad op een trekkingsdag nastaart in de hoop zijn nummer onder de prijzen vermeld te zien. Tegenover duizenden teleurgestelden zijn er maar een paar gelukkigen. Zo zal het ook met de Snijtafel-inzenders gaan en ik kan mij zo levendig verplaatsen in hun toestand. Ik kan mij ook de teleurstelling zo goed indenken, al sta ik er machteloos tegenover.

Houd goede moed, amateur-vriend, en bedenk dat een niet-bespreken lang niet altijd beduidt, dat Uw foto de moeite van het bespreken niet waard zou zijn. De inzendingen komen uit alle delen van het land. Bleven ze beperkt tot Amsterdam, dan zou ik een wekelijks spreekuur kunnen houden en mondeling een recept kunnen geven voor Uw fotokwalen. Maar wanneer U zich niet goed gevoelt, dan gaat U ook niet dadelijk naar een specialist, maar raadpleegt eerst de huisarts. Zo kunt U in vele plaatsen ook een fotohuisarts raadplegen in de vorm van een amateur-fotografen-vereniging; noem het desnoods een ziekenfonds. Ook daar is hulp te krijgen. Is het U bekend, dat er bijna 100 van die verenigingen in ons land bestaan, waarvan het lidmaatschap minder kost dan het bedrag, dat gemoeid is met de vele mislukkingen? Ik kan U geen betere raad geven dan U bij zo'n vereniging aan te sluiten. Het brengt zijn rente dubbel en dwars op.

Mej. A. S. te A.

Wanneer ik de vele foto's van mijn Snijtafel-collectie bekijk, dan vraag ik mij dikwijls af: „Heb ik nu te doen met een beginner, een gevorderde of een hoofdklasse-werker?" Dit is voor mij altijd een probleem. Evenmin als met zekerheid te zeggen valt wanneer de Gothische stijl eindigt en de Renaissance begint, evenmin kan met zekerheid bepaald worden waar de grens is tussen een beginner en een gevorderde. Er zijn beginners, die nog geen jaar bezig zijn en reeds

P. J. de W. te R. — *In alle tijden*

specimen te voorschijn toveren, waar een hoofdklassewerker, laat staan een gevorderde, zich niet voor zou behoeven te schamen. Er zijn ook amateurs, die reeds tien jaar fotograferen en wat hun prestaties betreft niet boven de beginner uitkomen. Het is een kwestie van fotografische feeling, van visie, van techniek. Op één foto kan men met geen mogelijkheid vaststellen in welke categorie een fotograaf gerangschikt moet worden. Dit kan eerst bepaald worden wanneer men een collectie van dezelfde fotograaf onder ogen krijgt. Het aantal geluksschoten is immers legio en één zwaluw maakt nog geen zomer. Ik heb nog kort geleden verenigingscollecties moeten beoordeelen waarbij in drie klassen — beginners, gevorderden en hoofdklassewerkers — ingezonden moest worden en waarbij beginnerswerk voorkwam, dat in een hoofdklasse thuis hoort. Zoals er beroepsvoetballers en amateurs zijn, zo geldt dit ook voor de fotografen. Of men tot een beginner of gevorderde gerekend moet worden, hangt meer af van de prestaties dan

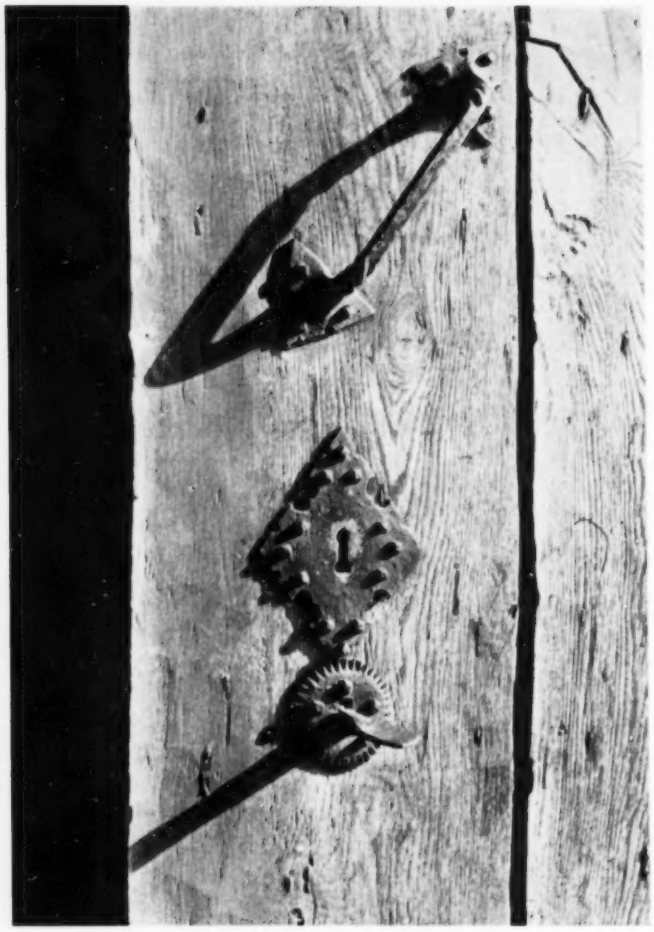

A. Harthoorn te Amsterdam — *Het Slot — Foto van de Maand*

van de duur dat men zijn hobby uitoefent. Het wordt iets anders wanneer men uit bescheidenheid zich zelf in de laagste klasse rangschikt, maar men moet het dan ook als een onderscheiding beschouwen, wanneer men van oude rotten in het vak te horen krijgt: „Uw werk is van dien aard, dat U tot de gevorderden gerekend moet worden." De kans om in een hogere klasse uit te blinken, wordt dan vanzelfsprekend zwaarder, maar hoe zwaarder de strijd des te groter de overwinning. Het zal altijd een probleem blijven, tenzij men prijzenjager wordt, wat voor het amateurisme een gevaar oplevert.

Fotografie is ook niet aan leeftijd gebonden. Ik heb hier een aardig voorbeeld in bijgaande foto. Ze werd gemaakt door een leerling der 1e klasse H.B.S. Deze foto trof mij en onwillekeurig vroeg ik mij af: „Is dit een geluksschot of beschikt deze jeugdige amateur over een vroegrijpe visie van een geval?" Toen ik meer specimen onder ogen kreeg, die niet meer dan doodgewone herinneringskiekjes waren, helde ik naar het geluksschot over. Zekerheid daaromtrent heb ik natuurlijk niet en de toekomst zal pas leren naar welke kant de weegschaal overslaat.

Originaliteit is een van de belangrijkste factoren, waarop men de capaciteit van een fotograaf kan beoordelen. Nu is helaas originaliteit niet altijd zuiver te beoordelen. Al kan het geheuren, dat twee fotografen afgescheiden van elkaar vrijwel tegelijkertijd op eenzelfde idee of visie van een bepaald geval komen, de verleiding blijft groot een bepaald gegeven, dat sterk de aandacht heeft getrokken, te herhalen. Een sprekend voorbeeld hiervan is het onderwerp „de marktkoopman". Enkele jaren geleden behaalde een reportage-fotograaf op de Kerstsalon met dit geval de hoogste onderscheiding en merkwaardigerwijs, of beter gezegd logischerwijs, zien we dit gegeven daarna herhaaldelijk toegepast. Moet dit nu als plagiaat veroordeeld worden? Mijns inziens niet geheel en al. Laat dan het gegeven niet meer nieuw zijn, het is in ieder geval een nieuwe stimulans, niet in de eerste plaats om het te herhalen, maar meer nog om het te verbeteren. En ik kan mij levendig indenken, dat een fotograaf die door het eerste gegeven getroffen wordt, zich aangetrokken gevoelt ook daar zijn krachten eens op te proberen. In vele gevallen slaan ze de plank mis en beseffen eerst dan pas hoe moeilijk de opgave was, die op het eerste gezicht zo eenvoudig geleek, een doodgewone snapshot, die door iedereen gemaakt kon worden. De eerste vulpen, bromfiets, ritssluiting of straaljager waren de eerste keer ook niet volkomen. De idee kan het eigendom van één persoon zijn, aan de uitvoering en de totstandkoming van de uiteindelijke perfectie hebben steeds, op welk gebied ook, meerderen hun krachten gegeven.

Alleen op deze wijze kan het algemeen belang gediend worden en wordt ook de fotografie door het bundelen der verschillende krachten op een hoger plan gebracht. Een fotografisch tijdschrift en een dito vereniging vervullen in dit proces een hoogst belangrijke functie, want ook zij bundelen.

Een gelieftkoosd onderwerp voor de beginner is het stilleven. Er kan mee geëxperimenteerd worden en men behoeft geen ongeduldsuitbarsting van het onderwerp te vrezen, wat met een portret wel het geval is. Men is niet van het licht afhankelijk, men kan de verlichting naar willekeur kiezen en ongewenste onscherpte behoeft men niet te vrezen, tenzij het objectief van inferieure kwaliteit is. Men kan er uren mee zoet zijn. Tegenover al deze voordelen zijn er toch nog altijd gevaren die overwonnen moeten worden. Het eerste gevaar is dan dat men zich in het aantal onderwerpen moeilijk kan beperken. Men is zo licht geneigd in een „te veel" te vervallen, maar hoe geringer het aantal voorwerpen des te moeilijker is ook de keuze in de samenstelling en opstelling. Het tweede gevaar is de keuze der voorwerpen in onderling verband, waarbij dan de achtergrond vaak een spaak in het wiel steekt en tenslotte de beperkte hoeveelheid voorwerpen die men bezit om er een keuze uit te doen. Leentjebuur spelen is een onaangenaam werkje. De meesten kunnen het niet, maar de enthousiaste amateur stapt over dit bezwaar heen en neust bij kennissen en familieleden om een geschikt voorwerp eens in bruikleen te krijgen. Vooral niet te vaak doen en de voorwerpen heelhuids terugbrengen, want anders zien ze U liever gaan dan komen.

G. de B. te A.

Bekijken wij het hier gereproduceerde stilleven eens met aandacht. In een begeleidend schrijven deelt de inzender mede, dat hij pas één jaar met dit „beroep" bezig is. Hij is dus inderdaad nog een beginner, maar als men in die korte tijd het reeds zover heeft gebracht een dergelijke 18 x 24 vergroting voor elkaar te krijgen, dan behoeft men niet te wanhopen. Dat hij er nog niet is, ligt voor de hand en hij heeft nog een hele klim voor de boeg. Maar is dit niet heerlijk? Tot titel koos hij: „In alle tijden". Wat bedoelt hij er mee? Hij moet er een bedoeling mee hebben gehad. Ik veronderstel deze: de kandelaar: modern; het bronzen beeldje: uit het einde der vorige eeuw en het opengeslagen boekje: uit een nog vroegere periode. Het is een gewaagde samenstelling, niet voor ieder duidelijk, zelfs wanneer men de titel kent en niet voldoende begrijpelijk zonder titel. Het „wat in de foto zit", dus de inhoud kan niet geslaagd worden genoemd. Bij de beschouwing is men dus alleen aangewezen op „wat er op staat". Als ik veel critiek op deze foto uitoefen, dan moet het voor de inzender een troost zijn dat ik haar waard acht om op de tekortkomingen te wijzen, waaruit hij en ook de andere beginners lering kunnen trekken. Veel erger is het wanneer men een foto het bespreken niet waard acht (laten nu de inzenders wier foto's ik tot nu toe niet besproken heb, uit het voorgaande niet de conclusie trekken, dat hun inzending tot die laatste categorie behoort, want dit is voor 80 pct niet het geval). Mijn bezwaren tegen deze foto zijn dan de navolgende: 1) van de drie voorwerpen zijn er twee, zij het ook verschillend, toch gelijkwaardig. De kaarsen zou men „high key", het beeldje door zijn uitgesproken donkere tint „low key" kunnen noemen. Geen van beide gegevens domineert. Ze zijn ook te veel van nagenoeg gelijke hoogte en men twijfelt welk van beide het hoofdmotief is. Ik vraag mij verder af waarom de twee kaarsen branden, want de verlichting van het stilleven is een gevolg van een andere lichtbron. De kaarsverlichting had primair moeten zijn, waarbij een andere lichtbron, ter voorkoming van te grote contrasten, als bijverlichting dienst had kunnen doen. Wat de achtergrond aangaat, doet het kriebel-patroontje niet prettig aan. Had de inzender maar een gewoon stuk strobord als achtergrond gebruikt, dan zou dit bezwaar zonder enige moeite vervallen zijn. Ten aanzien van de compositie heeft de hoofdvorm mij te veel de U-vorm; 2 verticalen onderaan door het boek verbonden.

Maar wat is er dan wel goed aan deze foto, zult U zich en zal de maker zich afvragen? Het goede is, dat zij zoveel besprekenswaardige tekortkomingen bevat, dat het de moeite loont ze uiteen te rafelen, dat het een technisch zuivere vergroting is, iets wat voor een beginner een compliment moet zijn, dat zij keurig afgewerkt en opgezet is, een bewijs dat de maker zijn hobby als iets meer beschouwt dan een tijdverdrijf en dat hij mede daarom voor de toekomst iets beloolt. Het volgende kan de inzender verder nog als pleister op de wonde strekken. Ongeveer 20 jaar geleden werd van een inzender voor de te Kerstsalon zijn serie van drie stuks geweigerd. Ik kan mij de desillusie zo volkomen indenken. Hij had de moed mij een openhartige critiek te vragen, want daar behoort moed toe, omdat deze niet anders dan ongunstig kon zijn, al zijn de waardebepalingen toch nog altijd relatief. Ik gaf hem de gevraagde critiek, waarbij ik hem, d.w.z. zijn foto's, waarschijnlijk niet gespaard heb. Toevallig maakte ik ongeveer een maand geleden tijdens een lezing kennis met hem en na afloop vertelde hij mij, dat dank zij mijn toenmalige critiek, hem de ogen waren opengegaan en dat wat hij nu bereikt had, een gevolg van die critiek was.

Als tegenstelling met de vorige, een meer toevallige compositie. De eerste moest gearrangeerd worden, de tweede moet men als geval „opmerken". Iedereen kan het zien, maar men loopt er aan voorbij. Zo is er zoveel moois te beleven als men zich maar traint in opmerken. Het is enerzijds een kwestie van oefenen, anderzijds een ontwikkelen van een natuurlijk schoonheidsgevoel. Kijken en kijken, al maar kijken. Het kost in den beginne inspanning, maar op den duur gaat er een wereld van mogelijkheden open. Men ziet een geval, het pakt; men draait er omheen, zoekt het juiste standpunt, gebruikt de motiefzoeker met als eindresultaat de vraag: „doen of niet doen?" In het laatste geval heeft men niets dan de herinnering; men heeft geen tastbaar resultaat en toch heeft men zijn fotografische kennis verrijkt. De tijd er aanbesteed, is niet tevergeefs geweest. Bij dit

A. G. v. d. K. te B. *Tussen twee vuren*

natuurlijk, toevallig stilleven valt vooral de prachtige sneeuwvacht op, niet alleen wat de partijen op de mandflessen betreft, maar ook de sneeuwvacht op de voorgrond. Het witte vlekje sneeuw in de rechterbovenhoek zou men graag geëlimineerd willen zien, want het stoort, maar dat moet men op de koop toe nemen. Het is in tegenstelling met het vorige stilleven (actieve) hier een voorbeeld van de passieve compositie.

Wanneer men een prominent jurylid bv. zijn oordeel vraagt over het peil der inzendingen van amateur-fotografen voor de een of andere fotosalon, dan is strijk en zet het antwoord, dat een groot gebrek aan visie wordt geconstateerd. Het is logisch dat een vooraanstaand fotograaf zelf zijn hand niet meer omdraait op technisch gebied, een perfecte techniek als vanzelfsprekend en de onderwerpen die voor de amateur nog nieuw zijn, als afgezaagd beschouwt. Hij is uitgepraat en zoekt naar nieuwe uitdrukkingsmiddelen, maar hij vergeet vaak, dat voor hem andere maatstaven gelden dan voor de gemiddelde amateur. De jongere generatie is er echter bij gebaat, mits deze er maar voor zorgt niet verder te springen dan zijn polsstok lang is. De meeste amateurs verkeren heel lang in het stadium van de leerschool en al zal de knapste fotograaf nooit volleerd zijn, toch zijn er maar betrekkelijk weinig amateurs die boven hun leerschool-prestaties uitkomen.

Een mooi voorbeeld, dat ook een amateur, die alleen zijn vrije tijd ter beschikking heeft, wel eens blijk geeft niet alleen van een buitengewoon opmerkingsvermogen, maar tevens van een onderscheidingsvermogen om te bepalen of een bepaald onderwerp in het fotografisch uitdrukkingsmiddel aan schoonheid kan winnen, vindt U belichaamd in „het slot". Zowel uit het oogpunt van vlakverdeling als van struc-

tuurweergave en verlichting, is deze foto onberispelijk. Persoonlijk zou ik de voorkeur geven de linker gitzwarte band wat de breedte betreft tot op de helft terug te brengen. De tegenstelling tot de smalle zwarte lijn rechts wordt dan iets verminderd. Hoeveel malen zullen ook andere amateurs dit gegeven voorbijgelopen zijn zonder er notitie van te nemen! Alleen een scherpe blik zal het ontdekken. Voor die scherpe blik en de perfecte techniek is dit beeld als foto van de maand uitverkoren.

Het jongensportret had geen titel. Ik zocht er zelf een en koos „tussen twee vuren". Niet iedereen zal deze titel begrijpen, doch bij aandachtige beschouwing maakte de foto op mij de indruk, dat de jongen door het een of ander wordt afgeleid, dat hem plotseling interesseert, waardoor hij op dat moment niet ten volle van de heerlijke appel kan genieten. Hij is tenminste niet ten volle bij het eten. Ik kan het natuurlijk mis hebben, nl. dat de jongen poseert en steelsgewijze naar de fotograaf kijkt. Jammer dat de bosschage achter het hoofd niet hoger was, waardoor de lichte lucht uitgeschakeld zou zijn en de lichtpartijen uitsluitend beperkt zouden blijven tot de jongensfiguur. Op de plaatsing van de figuur in het beeld is niets aan te merken en de toonwaarden zowel als de scherpte, verdienen alle lof. In één woord: een goed jongensportret.

J. J. HENS

•

DE SHIRLEY-WELLARD CASSETTE

IN FOTO 1951, blz. 270, vestigde ik de aandacht op de universele cassette van Shirley-Wellard, geschikt voor diverse kleinformaatcamera's. De redacteur van dit blad ontving sindsdien vele brieven van amateurs, die tot hun spijt bij hun fotohandelaar deze cassette niet konden krijgen. Wij hebben ons daarom in verbinding gesteld met de enige vertegenwoordiger, R. G. Lewis Ltd, 125 Strand, London W.C. 2. Deze deelde ons mede, dat onderhandelingen gaande waren met de N.V. Kodak, Anna Paulownastraat, Den Haag, over de vertegenwoordiging in Nederland.

Zolang de cassette hier nog niet verkrijgbaar is, adviseert de firma Shirley Wellard om de cassette direct bij Lewis te bestellen. De prijs bedraagt het equivalent van £ 1.5.0, exclusief vracht, enz.

De wijze, waarop dit zal moeten geschieden, laat ik aan meer deskundigen over.

Lewis vestigt er de aandacht op, dat de cassette alleen past op camera's met uittrekbare terugwindknop, dus niet op de Exakta Varex, de Condor, enz.

Dr J. J. M. VAN SANTEN

DE KOEIEN(ACHTER)KANTEN auteur (Ir Biezeveld) heeft ook commentaar gegeven — want met hem zeer velen — op het commentaar van de heer Dambrink. Hij vertelt o.a. dat Maas & Ieker zijn oeuvre Voddegrafie noemt (Vod = Vödske = achterwerk) en vraagt tenslotte of de heer D. ook zo geschrokken zou zijn als hij een koe had geschoten. — Het commentaar van *alle* overigen is samen te vatten in nuances van verbolgenheid over de omstandigheid dat van hen de verontreinigde innerlijke gesteldheid wordt verondersteld die nodig is om deze foto als vies op te vatten. Wij danken allen voor het hart dat zij daarmede onder des redacteuren riem gestoken hebben, want een bevestiging gaven van de onbevangenheid zijn gemoeds, dat geen slechts zag in deze natuurlijke zaak. Overigens doen zij daarmee de heer D. onrecht, en hebben wij nu achteraf spijt zijn brief niet in extenso te hebben opgenomen. Hij was werkelijk *eerlijk* verontwaardigd. Wij doen dit niet alsnog, want dan begint alles opnieuw. Het is nu welletjes geweest.

DE MOUNT EVEREST-EXPEDITIE heeft veel gebruik gemaakt van Agfacolor materiaal (zowel negatief als omkeer). Dit materiaal is van Nepal overgevlogen naar Leverkusen en daar ontwikkeld. De resultaten moeten buitengewoon mooi zijn. Zulks dus ondanks de zeer grote klimatologische invloeden die het materiaal heeft moeten ondergaan, zoals tropen, ijs, tropen, enz.

Vijfde foto-salon U.A.F.V.

Zaterdag 20 Juni jl. werd deze foto-salon officieel geopend door de ere-voorzitter van de U.A.F.V., de heer C. R. Brest van Kempen, die herinnerde aan de eerste salon, in 1942, toen de vereniging nog slechts 25 leden telde. Sindsdien is het ledental met sprongen vooruitgegaan, terwijl deze vijfde salon representatief genoemd mag worden voor alle leden. De U.A.F.V. prees zich gelukkig een klein steentje te mogen bijdragen aan de culturele ontwikkeling van Utrecht.

De voorzitter van de U.A.F.V., de heer J. van Staveren, reikte vervolgens aan de bekerwinnaar in de vakklasse, de heer A. Hulskamp, de wisselbeker uit, die deze thans voor de tweede maal in bezit kreeg. Bij de amateurs waren liefst twee eerste prijswinnaars, t.w. de heer Z. Bras en H. Korswagen. Omdat er echter maar één beker beschikbaar was gesteld, moeten zij derhalve beiden deze onderscheiding delen. Vervolgens werden de aanwezigen in de gelegenheid gesteld het bijeengebrachte materiaal te bezichtigen. Allen waren vol lof over deze tentoonstelling.

De voorzitter van de U.A.F.V., de heer J. van Staveren, reikt aan de prijswinnaar in de vakklasse, de heer A. Hulskamp te Utrecht, de wisselbeker uit.

•

MULTIBLITZ, aldus schrijft de firma Heynderickx ons terecht, is de beschermde naam voor de Mannesmann-apparaten, welke wij vertegenwoordigen, en indien U in het vorige nummer een tweetal electronische flitsapparaten van ander fabrikaat bespreekt onder het kopje Twee Nieuwe Multiflits-apparaten, dan kunnen wij daar geen genoegen mee nemen. Wij willen de lezers gaarne wijzen op deze opvatting, doch tegelijkertijd opmerken, dat wel de naam Multiblitz beschermd is, doch voor zover ons bekend niet het woord Multiflits.

Die taal van ons is zo moeilijk; hij is zwaarwichtig en leent zich zo moeilijk voor korte duidelijke benoemingen. Electronisch flitsapparaat is een mondvol, en met electronica heeft het ding eigenlijk niet zo heel erg veel uitstaande. Wij moeten een onderscheid scheppen tussen het flitsapparaat met het telkens te verwisselen verbrandingslampje en dat met de herhaald functionnerende ontladingsbuis. Multiflits zegt het zo aardig, en wordt thans door zeer velen, ook door de handel, als soortnaam gebruikt. Indien de vertegenwoordiger van Mannesmann verder gebruik gekapt wenst te zien, en daartoe „Multiflits" voor Nederland en België zou laten beschermen, dan zitten wij opnieuw (en men zegt dit te kunnen) met de moeilijkheid. Moeten wij dan maar besluiten tot Veelflitser? Het is geen schoon woord, dunkt ons. Ofschoon wel duidelijk.

A. C. STOKHUIZEN heropende op 12 Juni in Apeldoorn het geheel gemoderniseerde bedrijf, waarmee wij hem ook op deze plaats nog gaarne gelukwensen.

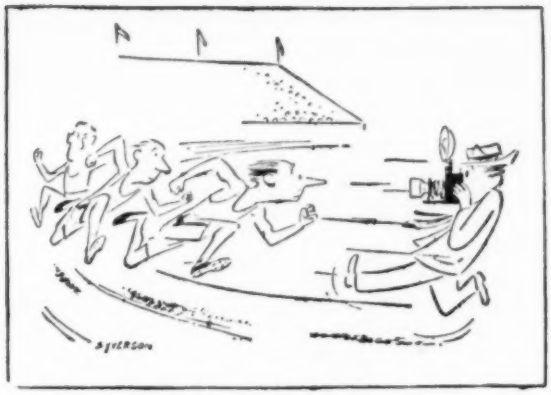

DE FOTOGRAFIE IN DE

Lachspiegel

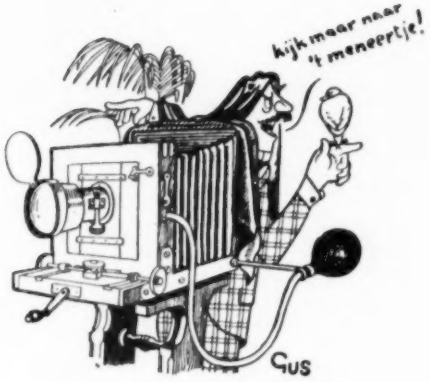

(London Evening News)

ZONDER onderschrift zijn ze het beste, doch met een klein bijschriftje doen zij het ook wel

..... en hier mogen wij eigenlijk niet komen, want dit is zijn donkerekamer

Een plaatje in de Saturday Evening Post: een vuilniswagen met twee mannen er op. Verder niets. Ook geen onderschrift. We vragen even wat dát nu weer betekent..... En zien dan het auto-nummer: 4711. Zie, dat is een voorbeeld van de kostelijke humor, waar onze tijd rijk aan is. Laat het dan een tijd zijn met volop narigheden en bitter weinig bestaanszekerheid: de humor (d.w.z. de echte volkshumor én de „officiële" in de bladen) is soms van een gehalte als nog niet eerder werd gegeven.

Nu zal het wel zijn dat deze twee dingen allerminst toevallig naast elkander staan. Want sla maar eens jaargangen op van tijdschriften, die verschenen in de periode van vóór 1914. Toen alles zo goed ging; toen er zich niemand zorgen maakte dan om de kleine dagelijkse dingen. Wat zijn dat voor „geestigheden" in die tijd? Moeten we dáárom lachen? Om te huilen is het!

Neem daarentegen de humor van een volk, dat jaren- en eeuwenlang in de zorg en de narigheid heeft gezeten: de Ieren bijvoorbeeld en de Joden. En we komen tegenover een humor die sprankelend én weemoedig is, vlijmscherp én zacht. Daverende kolder; de wereld in de lachspiegel: we zouden haast wensen dat de onzekerheden nog maar wat bleven, om er althans zéker van te zijn dat we af en toe hartelijk kunnen lachen.....

Dat óók de fotografie niet is ontkomen aan de geestige spotters uit de „Saturday", uit „Picture Post", uit „Collier's" en zo meer, wekt geen verwondering. Integendeel, het verbaast ons dat wij er nog zo genadiglijk van af gekomen zijn; dat men niet vaker en feller dan tot dusverre heeft gereageerd. We wilden enkele goede „cartoons" bijeen zoeken en dat was werkelijk zo héél eenvoudig nog niet.

Maar enkele hebben we er gevonden. We zouden willen vragen om méé te zoeken. Zodat in FOTO af en toe de daverendste dingen kunnen staan. Pal naast een ernstig artikel. Dat hebben we soms bitter nodig.

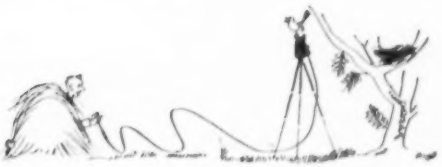

VAN EIGEN BODEM kunnen wij er ook twee bieden: de onderste is een visie van onze tekenaar op wat historisch gebeurd moet zijn

ik weet wel dat je me daar op m'n kop ziet!

Beoordeling

HET NIEUWE LEICA OBJECTIEF DE LEITZ SUMMICRON F : 2—5 cm

Van Odin N.V. te Nijmegen, importrice van de Leica en zijn optiek, ontvingen wij een exemplaar van het hierboven omschreven nieuwe lichtsterke objectief ter beoordeling. Wij hebben het onderzoek daarvan in handen gesteld van de Stichting voor Fotografisch Onderzoek en Voorlichting, die ons het hieronder volgende sobere rapport toezond. Daar wij voornemens zijn dergelijke onderzoekingen vaker aan de Stichting toe te vertrouwen, menen wij goed te doen het karakter van haar rapporten even nader toe te lichten. Deze rapporten zijn volstrekt objectief. Men begeeft zich niet in uitlatingen als: „In tegenstelling tot de opgaven van ..... constateerden wij slechts" e.d., doch men geeft alleen de zelf vastgestelde feiten, waarvoor men meent op grond van nauwgezet onderzoek te kunnen instaan.

Het rapport dan luidt als volgt:

Het nieuwe door Leitz geconstrueerde objectief, de Summicron 1 : 2, f = 5 cm, dat binnenkort op de markt zal worden gebracht, werd door ons beproefd.

De Summicron is een objectief met het uiterlijk van de Summar. De diafragma-instelling wordt op gemakkelijke wijze verkregen met behulp van een brede en gekartelde verhoging, terwijl de diafragma's van een insnapinrichting zijn voorzien, zodat zij eventueel ook zonder kijken op de juiste waarde kunnen worden ingesteld.

De lensconstructie is een variatie van het zg. Gauss-type. Bij optische controle van de afbeeldingsscherpte zien wij, dat de maximale scherpte van het beeld in het midden van het beeldveld ongeveer bij *f*/4 wel is bereikt, doch dat er dan nog een kleine rest van kleurenfout (chromatische aberratie) aanwezig is. Deze is bij *f*/5,6 volkomen verdwenen en bij deze diafragma-opening is het beeld wel op zijn gunstigst. Het scheidend vermogen bij deze diafragma-instelling bedraagt circa 0,0025 mm, hetgeen ongeveer met het theoretisch best bereikbare overeenstemt en hetgeen dus zeer beduidend beter is dan het scheidend vermogen van de snelle zwart wit films en de kleurenfilms. Wordt deze goede kwaliteit ook wel bereikt bij de goede vooroorlogse objectieven van dezelfde brandpuntsafstand en bij hetzelfde diafragma, de grote prestatie bij de Summicron is, dat ook de beeldscherpte en de verdwijning van de chromatische fout aan de rand van het beeldveld nagenoeg gelijke tred houdt met die van het middengedeelte van het beeld. Want ook hier is bij *f*/5,6 het scheidend vermogen in de orde van grootte van 0,0025 mm, waarbij tevens de laatste resten van de kleurenfout verdwenen zijn.

Bij de meeste goede objectieven van oudere datum is de verhouding tussen het scheidend vermogen aan de rand van het beeld ten opzichte van dat in het midden van het beeld bij dezelfde diafragma-opening circa 2 : 1 tot 3 : 1 en hieruit blijkt wel de verbetering.

Door opnameproeven is gebleken, dat op daarvoor geëigende reproductiefilm een scheidend vermogen van 0,01 mm (met als uiterste grens van het scheidende vermogen van circa 0,007 mm) kan worden bereikt, terwijl de beeldveldwelving verhoudingsgewijs zeer gering is.

De beeldveldverlichting is binnen de perken van het bereikbare zeer goed te noemen en ten opzichte van de Summar verbeterd.

Het objectief is reflexarm gemaakt en geeft daardoor over het gehele bruikbare beeldveld een brillant beeld.

Conclusie: De Summicron 1 : 2, F = 5 cm kan tot de beste objectieven in zijn soort worden gerekend.

Den Haag, 26 Juni 1953 C. J. TIRION, Secretaris

De importrice deelt ons nog mede, dat de prijs van dit objectief is vastgesteld op *f* 580. Er zijn diverse toebehoren binnenkort verkrijgbaar, zoals vouwbare zonnekap, dop en een uitvoerige collectie filters. Summitaren kunnen niet tegen Summicrons worden omgeruild.

•

LEICA-FOTOGRAFIE geeft ditmaal mooie dierenfoto's van Walter Wissenbach; Dr Bode geeft een beschouwing over de „Reiz der Gegensätze". Verder een goed artikel over wolken in de fotografie. Twee medewerkers van Agfa spreken over de mogelijkheden van de kleurenfotografie en Walter Benser maakt weer kanttekeningen.

EVEN BESLIST ONFOTOGRAFISCH worden: het moet ons ergens van het hart, dus nu hierin. Die Moederdag, weet U wel, noemen ze Taartendag. En wij kennen schatten van moedertjes, en wij wensen die beduiding Taart nadrukkelijk tot een bepaald soort verouderde dames te beperken. Maar nu noemen ze Vaderdag al Sigarendag. Wij wijzen dit volstrekt af, want wij voelen ons beslist niet in netten gevangen als gezinshoofd.

Zo de fotografen tot stimulans hunner winkelkas een Schoonmoederdag gaan scheppen, raden wij hun ten sterkste af, dit Portrettendag te noemen. Dit zou associaties kunnen wekken.

BELICHTINGSMETER VOOR FLITSLICHT (flash exposure meter) noemt Norwood een van zijn nieuwe producten. Het is in feite geen lichtmeter, doch een afstandsmeter, voorzien van de gebruikelijke rekenschalen, waarbij type flitslamp en sluitersnelheid e.d. in het geding komen om als uitkomst te geven, op welk diafragma moet worden afgesteld.

BIJ HET JUREREN van de Bondswedstrijd is ons — en jurylid Vink dacht er precies zo over — iets opgevallen. Wij troffen diverse foto's aan met besliste kwaliteiten, een enkele zelfs vonden wij steengoed. Doch dan was er steeds een te veel aan, een gebrek aan concentratie, compositie, kortom, er konden môten af. Verdenk ons niet van afsnij-complexen en detail-jacht. Deze foto's toonden heel duidelijk, dat de vent die hem maakte het gezíén had. Maar niet vastgehouden tot het bittere eind. Dat hij ergens de draad kwijt raakte en meende dit stukje er toch beter aan te kunnen laten, bv. tot beter begrip voor de man die de prent voor het eerst te zien krijgt, bv. omdat er een detailtje in zat, dat toch wel aardig was, bv. omdat je anders niet helemaal kunt zien wat het precies is.

Onderschat de beschouwer niet, hij snapt meer dan U denkt. En: leg Uw schetsvergroting een poos weg, bekijk hem opnieuw, bezie hem met nieuwe ogen, snijd af en weg wat af en weg kan zonder Uw verhaal te verminken, en maak dan de definitieve prent.

Wij vonden dit een wonderlijke ervaring, dit keer. Viel ons niet eerder zo sterk op.

EEN NIEUWE EXAKTA 6 x 6 OP KOMST

Er is vóór de oorlog een Exakta voor 6 x 6, die hetzelfde driehoekige model had als de andere Exakta-typen. Nu kwamen de eerste mededelingen over een nieuwe Exakta, die komende is, maar eerst aan het eind van dit jaar leverbaar. Van dat driehoek-model is bij deze 6 x 6 pertinent afgestapt: er komt een camera in geheel nieuwe gedaante. Bijna vierkant; met bovenop de zoekerschacht en voorop het objectief. Als standaard-objectief koos men de Tessar F : 2,8—80 mm met diafragma-kiesstop; maar een groot aantal andere lenzen zal er naast ter beschikking komen staan: alle Zeiss-objectieven uit Jena. De prijs komt iets boven de *f* 1000.

DE ADOX-CAMERA-SERIE

heeft weer uitbreiding ondergaan, doordat men er de Meet-Golf-Camera aan toegevoegd heeft. De Golf-camera's zijn voor het formaat 6 x 6; de Meet-Golf heeft als bijzonderheid nu een ingebouwde (niet gekoppelde) afstandmeter.

•

OPGAVE VAN NATIONAAL INGESCHREVEN HANDELSMERKEN VOOR FOTOGRAFIE

samengesteld door Van der Graaf & Co.'s Merkenbureau N.V., Amstelstraat 14—18, Amsterdam C. Dit bureau verstrekt aan lezers, mits onder vermelding van ons blad, kosteloos volledige copie van een in de hieronder afgedrukte rubriek vermeld depot, hetwelk hen interesseert.

Verzetstermijn tot 20 Augustus 1953.

Fotografie en optiek (incl. apparaten, toebehoren en hulpmiddelen).

b.m. ICAM, 114369; C. A. Meijer, Paleisstraat 33, Amsterdam; fotografische en typografische machines;

w.m. VERIFLEX, 114424; Agfa A.G., te Leverkusen, Duitsland; fotografische papieren.

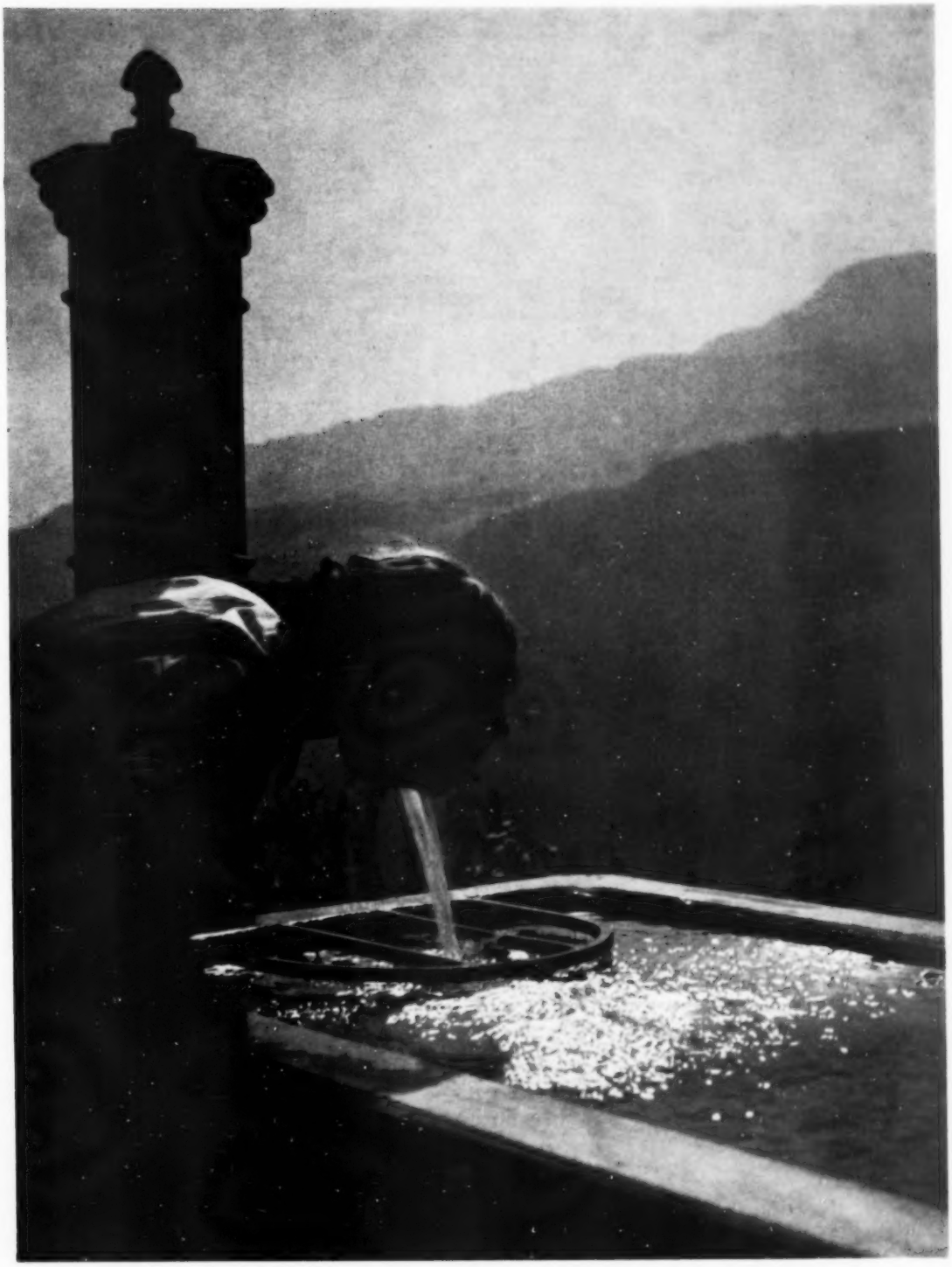

A. G. Ober, Leiden

Het kan best zijn dat ons vroeger te veel nate vacantie-albums zijn getoond, zodat wij in gedachten steeds bezig zijn zo'n handje herinneringen van anderen in gedachten anders in te kleden. Stel U dan voor een foto als deze er tussen, rondom afflopend (zonder witte randen, dus paginaformaat). Zo'n foto vertelt iets, is een verhaaltje op zich zelf. Foto's als deze ziet men zo vaak aan tentoonstellingswanden, nl. kennelijk vacantieprenten. Maar is men wel eens op de gedachte gekomen, van zulk een collectie een klein album te maken, vragen wij ons af.

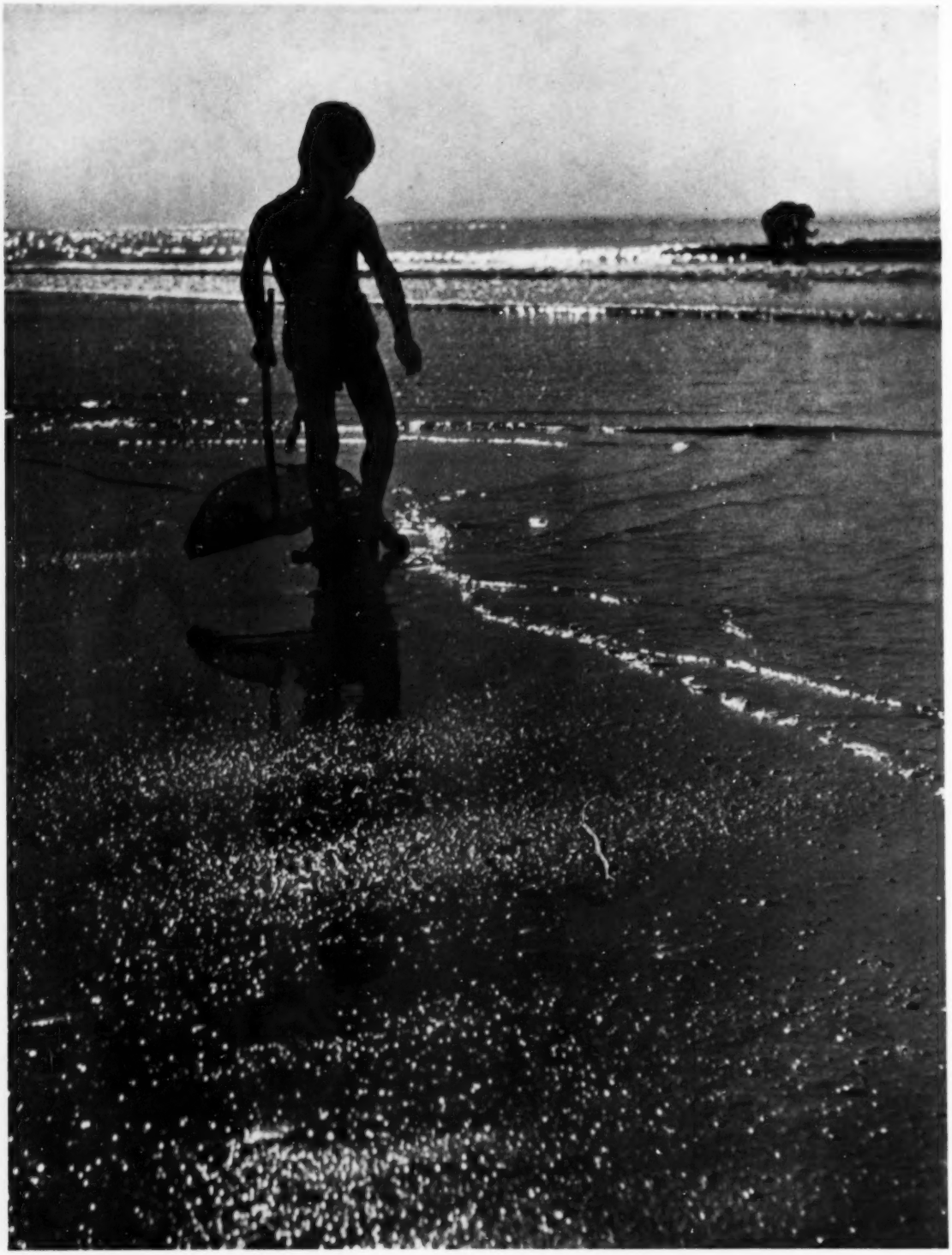

Mevrouw J. E. de Haas, Amsterdam

Zovelen van ons zoeken in deze maanden de watertand op en speuren na de eerste vacantie-luiheid naar prooi voor de camera. Deze foto wil hier niets anders zijn dan een suggestie hoe het ook kan, en hoe het dan een waardevolle vacantieherinnering wordt. Honkerend van licht, speels van water, en ruim van wereld.

BONDSNIEUWS

Officiele Mededelingen van de
Bond van Nederlandse
Amateur Fotografen
Verenigingen

Opgericht 11 Maart 1922

Goedgek. bij Kon. Besl. van 11 Mei 1926 no 57 en 10 April 1935 no 31
Redactie: G. A. W. WAGENAAR, Van Neckstraat 14, 's-Gravenhage
Bondssecretariaat: Dupontplein 5, Amersfoort

BONDSJAARVERGADERING 1953

Het weer is altijd ongunstig om te vergaderen; als het regent kost het veel zelfoverwinning om er door te gaan, als het mooi weer is zou men liever gaan wandelen en fotograferen, als het pufheet is, zoals op 28 Juni, waarop onze jaarvergadering viel, zou men liever amechtig ergens met een koele dronk in de schaduw zitten.

Daarom zoveel te meer hulde aan de talrijke aanwezigen, die met animo en in prettige verstandhouding, een lange en niet zo bijster interessante agenda hebben doorgewerkt.

Om 10.45 uur opende de voorzitter, de heer Wagenaar, de vergadering met een woord van welkom, in het bijzonder aan de ere-voorzitter en het ere-lid de heer Scharpman. Hij stelde vast, dat het afgelopen jaar kalm en zonder veel beroering brengende feiten voor de Bond was verlopen. Hij bracht in herinnering dat er een verblijdende reactie geweest was op de oproep om materialen voor eventueel bij de ramp van Februari gedupeerde bondsleden. Gelukkig is er in dat opzicht geen hulp nodig geweest, en behoefde dus niet overgegaan te worden tot een distributie van de beschikbaar gestelde fotografische artikelen.

Hij memoreerde het overlijden van het lid van de A.F.V. „Gelria", de heer E. de Geest, een der pioniers van de kunstzinnige fotografie. Het Bondsfotografisch Museum, tot nu toe onder berusting van de heer Hens, zal door diens persoonlijke bemoeienis een plaats krijgen in het Rijks-Prentenkabinet; het feit dat zodoende de fotografie een plaats zal krijgen in een museum van niet te onderschatten waardigheid, is een bewijs, dat langzamerhand de fotografie ook door officiële instanties wordt erkend als van groot cultureel belang. Meer en meer blijkt dat ook hier en daar gemeentebesturen niet meer afzijdig staan tegenover het beschikbaar stellen van ruimten in gemeentelijke gebouwen, iets waarover wij alleen maar verheugd kunnen zijn.

Voorts deelde de voorzitter mede, dat het Bondsbestuur pogingen in het werk had gesteld om de inzendingsvoorwaarden voor de Bondssalon (Kerstsalon van de A.A.F.V.) zodanig veranderd te krijgen, dat er, gegeven de beperkte wandruimte in de tentoonstellingszalen, meer kans komt voor onze amateurs om hun werk tentoongesteld te krijgen.

Daartoe zal bij de e.k. salon gevraagd worden een *maximum* van vier foto's in plaats van zoals vroeger twee series van drie. Hierdoor komt er dan gelegenheid om van meer inzenders werk op te hangen.

De voordrachten die bij het FIAP-congres in 1952 te Salzburg zijn gehouden, zijn in verschillende talen overgezet en aangeboden aan de leden van de Unesco, de culturele instelling van de UNO. De Chef de Service des Organisations Internationales heeft aan de president van de FIAP schriftelijk medegedeeld, dat de rapporten elementen bevatten, die de aandacht van de Unesco getrokken hebben.

Moge dit antwoord al niet bijzonder veelzeggend zijn, wij moeten dankbaar erkennen dat dit wereldlichaam in elk geval notitie genomen heeft van de culturele rechten van de fotografie. Het blijkt telkens weer dat de fotografie terrein wint op het gebied van de officiële erkenning.

Het eerstvolgende congres van de FIAP wordt gehouden in 1954 te Barcelona. Er zijn 30 landen aangesloten; te Barcelona zal evenals te Salzburg in 1952, een tentoonstelling worden gehouden van werk uit alle aangesloten landen.

Het is een eerezaak voor Nederland om er niet alleen vertegenwoordigd te zijn met werk, maar met het beste werk wat bij ons gemaakt wordt. In de loop van dit verenigingsjaar zal de Buitenlandse Dienst van de Bond zeker een beroep op U doen.

Er verschijnt van elke Biennale-tentoonstelling een boekwerk met 120 reproducties van de beste op de tentoonstelling aanwezige werken. Thans is in bewerking bij de firma C. J. Bucher in Zwitserland het boekwerk over de tentoonstelling te Salzburg. Het verschijnen daarvan en de prijs zullen t.z.t. worden bekend gemaakt. Jammer dat van Nederland dáárin niet zulk bijzonder goed werk zal staan. Laat ons er voor zorgen dat het boek van Barcelona in dat opzicht beter zal zijn.

Met wensen voor een prettig en vlot verloop van de vergadering besloot de voorzitter zijn rede.

Hierna volgde de afhandeling van de agenda, die voor het grootste deel bestond uit de voorlezing van de verslagen van diverse bondsfunctionarissen, welke alle met dank aan de samenstellers werden goedgekeurd. Meermalen werden vragen gesteld en nadere inlichtingen verzocht.

De groei van de Bond gaat gestadig verder, er zijn thans 94 verenigingen aangesloten. De propagandadienst komt hiervoor de meeste eer toe. Collectiedienst, buitenlandse dienst en verzekeringsdienst hebben alle topprestaties geleverd, prestaties, die genoegzaam bekend zijn onder onze leden. Vermeld moge worden dat het verzekerde bedrag voor foto-apparatuur het kwart miljoen nadert.

Penningmeester en administrateur van de verzekeringsdienst werden beiden na voorlezing van de rapporten van de kascommissies gedechargeerd.

Een gezamenlijk voorstel van de Deventer A.F.V. en de A.F.V. „De Veluwe", om kaarten te laten maken waarop gegevens omtrent een verhuizend verenigingslid kunnen worden ingevuld, en welke kaart dan naar de vereniging in de nieuwe plaats van vestiging van het verhuizende lid zou kunnen worden verzonden, ontmoette bij de aanwezige leden veel critiek. Om diverse redenen vond men het beter hiertoe niet over te gaan, waarna de voorstellers het voorstel terugnamen, zodat het niet in stemming behoefde te komen.

Herkozen zijn daarna de aftredende bestuursleden, de heren C. R. Brest van Kempen, L. T. de Bruin en W. G. v. d. Hoek. Voor de vacature Akkerman is gekozen verklaard de Bondscandidaat, de heer W. S. Eshuis, voorzitter van de A.F.V. „Rotterdam". De voorzitter installeerde het nieuwe bestuurslid met enkele hartelijke woorden, er bij herinnerend aan het feit, dat de A.F.V.R. de oprichtster van de Bond is geweest en dat het bestuur behalve, in de eerste plaats, door te verwachten toewijding en bekwaamheid van de heer Eshuis, mede haar keuze bepaald had om het feit te kunnen bestendigen, dat er zolang de Bond bestaat, steeds een lid van de A.F.V.R. bestuurslid geweest is.

Uit de vergadering werd met algemene instemming aan het Bondsbestuur gevraagd om aan de heer Akkerman namens haar een dankbetuiging te zenden voor de bewezen grote diensten aan de Bond.

De in de agenda genoemde statutenwijziging kon niet in behandeling worden genomen. Het voorgeschreven aantal leden was daartoe niet aanwezig. Bovendien was het ook, door omstandigheden, niet mogelijk geweest om aan de leden vast omschreven voorstellen voor te leggen, die ze voldoende hadden kunnen bestuderen. Het volgende jaar zal opnieuw de voorgeschreven procedure voor een statutenwijziging moeten worden doorgemaakt.

Niet onvermeld mag blijven dat bij het uitwerken van de plannen voor deze wijziging de hiervoor aangewezen commissie wordt bijgestaan door notaris van Schaik, lid van „Meer Licht" te Nijmegen, die geheel belangeloos zijn juridische kennis ter beschikking van de Bond stelt. Wij zijn hiervoor de heer v. Schaik ten zeerste dank verschuldigd.

In de middagpauze had de gezamenlijke maaltijd plaats, die als gewoonlijk een feestelijk karakter had. In de eetzaal waren de foto's van de bij de Bondswedstrijd bekroonde foto's door de goede zorgen van enkele leden van de Utrechtse A.F.V. tentoongesteld.

Direct voor de aanvang van de pauze reikte de voorzitter de prijzen uit met voor elk der winnende verenigingen een toepasselijk woord, telkens met instemming uit de vergadering door applaus bekrachtigd. Elders in Bondsnieuws zal men de volledige uitslag der wedstrijden aantreffen. Er is zeer goed werk geleverd en de onderlinge wedijver

komt ten zeerste ten goede aan de kwaliteit van het werk, zoals wel blijken kon uit de kleine tentoonstelling in de eetzaal.
Na een levendige rondvraag aan het einde van de vergadering sloot de voorzitter deze bijzonder geslaagde bijeenkomst om pl.m. 16.30 uur, met een dankwoord aan alle aanwezigen.
De notulen van de vergadering worden aan alle verenigingen toegezonden.

UITSLAG BONDSWEDSTRIJDEN 1953

GROEP A. *te prijs:* Wisselbeker A.F.C. „De Maasstad". Deelnemers: Beginners: C. J. Mulder, L. H. Oeveren. Gevorderden: J. A. Kok, G. T. Länczy, A. de Neef. Hoofdklasse: A. Algra, C. E. Bax, C. Molkenboer, H. Mosch, G. la Rivière.
2e prijs: Zilveren Bondsmedaille, Amsterdamse A.F.V. Deelnemers: Beginners: F. de Roos, B. Dubbe. Gevorderden: Dr V. H. Justesen, H. de Leeuw. Hoofdklasse: J. Vos, J. M. P. Frijns, A. de Jong, J. Krom, C. van Weele, K. Scherer.
GROEP B: *te prijs:* Wisselbeker, Utrechtse A.F.V. Deelnemers: Beginners: J. van Staveren, P. Veuger, J. H. van Ingen. Gevorderden: H. Korswagen, J. A. Tönjes. Hoofdklasse: Z. Bras, C. R. Brest van Kempen, H. Tulp.
2e prijs: Bronzen Bondsmedaille, A.F.V. „Dordrecht". Deelnemers: Beginners: J. Veringa, J. Dijkslag, Tan Hoat Jan. Gevorderden: A. G. Braat, G. Geeven, J. F. Albrecht. Hoofdklasse: A. Dronkert, J. L. du Parant.
3e prijs: Bronzen Bondsmedaille, A.F.V. „Maas en Jeker", Maastricht. Deelnemers: Beginners: L. v. d. Dungen, M. Royakkers, C. A. Rouman. Gevorderden: J. Laurs, E. Groutars. Hoofdklasse: P. Defresne, J. A. Beckers, Th. Vromans.
GROEP C: *te prijs:* Wisselschild, A.F.V. „Flevo" te Huizen. Deelnemers: Beginners: W. Verschuren, J. M. van Doornik, J. A. de Ridder. Gevorderden: Mevr. C. Meyer-Kattenburg, W. H. Verboom. Hoofdklasse: Kik Berg.
2e prijs: Bronzen Bondsmedaille, Philips Fotoclub te Eindhoven. Deelnemers: Beginners: Ir H. G. Bruyning, A. J. L. van Gemert, F. v. d. Heiden. Gevorderden: Ir B. F. Jurgens, Ir J. J. P. Valeton. Hoofdklasse: Ir P. J. Wuite.
3e prijs: Bronzen Bondsmedaille, A.F.V. P.T.T., Den Haag. Deelnemers: Beginners: E. Hollander, A. J. Duyndam, B. Th. v. d. Berg. Gevorderden: M. Kanaar, A. Pruyt. Hoofdklasse: H. L. Roode.
4e prijs: Bronzen Bondsmedaille, A.F.V., Tiel. Deelnemers: Beginners: D. Fromijne, L. van Ingen, D. L. Booy. Gevorderden: H. L. Been, A. A. Swanenberg. Hoofdklasse: H. Campagne.

MOTTO'S

	Tot. aant. pnt.		Tot. aant. pnt.
GROEP A		3. Hondje	400
1. XYZ 493	471	4. Alpha	363
2. Pall Mall	420	5. Zuid 333	359
3. Thermidor	392	6. Dopheide	350
4. Poema	335	7. Delfia	349
5. Ombra	307	8. Blijde Verwachting	342
6. Weinig Hoop	289	9. Reünie	321
		10. B.W. 53	315
GROEP B		11. Capitool	307
1. Kopzorg	398	12. Steeds Voorwaarts	302
2. Asfalt	393	13. Stella	298
3. Maje	373	14. 30413	297
4. N.V.P.	368	15. Met z'n zessen	287
4. Allerhande	368	16. Paleis	284
5. Ussel	342	17. Schuchter	282
6. Present	312	18. Ex Tempore	270
6. Conventie	312	19. Combinatie	264
7. Grégoire	306	19. Punt Komma	264
8. Rax	297	20. Vacantie	261
9. Spectrum	288	21. Amateurs	260
10. Première	281	22. Ons Zestal	259
		23. Z.D. 3	253
GROEP C		24. Fran	248
1. Clubleven	322	25. Kermesse d'été	239
2. Oreoro	414	26. De Ui	212

BUITENLANDSE DIENST

Secretaris voor het buitenland
Foreign service
Secrétaire pour l'Etranger
Sekretär für das Ausland
W. van Linge,
Boven Oosterdiep 123, Veendam

Komende buitenlandse salons:

6th Intern. Exhibit. of Photography te Springfield, U.S.A. van 14 tot 23 Augustus 1953. Sluitingsdatum 29 Juli. Inleggeld $ 1.—. Inschrijfformulieren: Buitenlandse Dienst.

6th Witwatersrand Intern. Salon of Photography te Johannesburg en Durban in September 1953. Sluitingsdatum 31 Juli. Inleggeld $ 1.—. Inschrijfformulieren: P.O. Box 2285, Johannesburg, Zuid-Afrika.

XXe Intern. Fotosalon Iris te Antwerpen, van 19 Sept. tot 4 October 1953. Sluitingsdatum 15 Augustus. Inleggeld $ 1.—. Max. 4 foto's zwart-wit en kleuren. Inschrijvingsformulieren: Buitenlandse Dienst.

44th London Salon of Photography van 12 September tot 10 October 1953. Sluitingsdatum 5 Augustus. Inleggeld 5 sh. Inschrijvingsformulieren: Buitenlandse Dienst.

Intern. Exhibition of Photography te Newcastle upon Tyne, van 26 September tot 17 October 1953. Sluitingsdatum 27 Augustus. Inleggeld 5 sh. Max. 4 foto's. Inschrijvingsformulieren: T. H. Morrison, 217 Osborne Road, Newcastle upon Tyne 2, Engeland.

14th Intern. Salon of Photography te Vancouver, Canada, van 26 Augustus tot 7 September 1953. Sluitingsdatum 9 Augustus. Inleggeld $ 1.—. Max. 4 foto's. Inschrijvingsformulieren: Pacific National Exhibition, Exhibition Park, Vancouver 6, Canada.

Intern. Exhibition of Photography te Nanaimo, Canada, van 15—20 September 1953. Sluitingsdatum 15 Augustus. Inleggeld $ 1.—. Max. 4 foto's. Inschrijvingsformulieren: Stanley C. Darkin, 58 Pine Street, Nanaimo, B.C., Canada.

9th Salt Lake Intern. Colour Slide Exhibition van 13—23 September 1953. Sluitingsdatum 29 Augustus. Inschrijvingsformulieren: Mr D. M. Brown, Canyon View Circle, Salt Lake City 6, Utah, U.S.A.

North-West Intern. Photographic Salon te Puyallup U.S.A. van 19—27 September 1953. Sluitingsdatum 3 September. Inleggeld $ 1.—. Max. 4 foto's. Inschrijvingsformulieren: George L. Kinkade, 103, L. St. S.E., Auburn, Washington U.S.A.

28th Salon of Photography te Houston U.S.A. van 11—23 October 1953. Sluitingsdatum 14 September. Geen inleggeld. Max. 4 foto's. Inschrijvingsformulieren: Buitenlandse Dienst.

1st Luxemburg Intern. Color Slide Exhibition te Luxemburg, Esch Alzette en Ettelbruck van 13—20 October 1953. Sluitingsdatum 26 September. Inleggeld $ 1.—. Max. 4 dia's. Inschrijvingsformulieren: Buitenlandse Dienst.

XXIX Salon Intern. de Fotografia te Zaragoza in October 1953. Sluitingsdatum 15 September. Inleggeld $ 1.—. Max. 4 foto's. Inschrijvingsformulieren: Sociedad Fotografica, Plaza de Sas 7, Bajos, Zaragoza, Spanje.

XVII Intern. Salon of Photography te Buenos-Aires, van 2—14 Nov. 1953. Sluitingsdatum 30 September. Inleggeld $ 1.—. Max. 4 foto's. Inschrijvingsformulieren: Buitenlandse Dienst.

14th Swedish Master Competition te Stockholm in October 1953. Sluitingsdatum 1 September. Inleggeld $ 1.—. Uitsluitend één serie van drie foto's. Inschrijvingsformulieren: Buitenlandse Dienst.

28e Fotosalon te Gent, van 25 October tot 8 November 1953. Sluitingsdatum 20 September. Inleggeld $ 1.—. Max. 4 foto's. Inschrijvingsformulieren: Buitenlandse Dienst.

Chicago International Exhibition of Photography van 17 October tot 15 November. Sluitingsdatum 26 September. Max. 4 foto's. Inschrijvingsformulieren: Miss Mary Abele, 2617 Hartzellstr., Evantaon, Illinois, U.S.A.

10th Intern. Exhibition of Photography te Bagshot, van 3—18 October 1953. Sluitingsdatum 19 September. Inleggeld 4 sh. Max. 4 foto's. Inschrijvingsformulieren: Windlesham Camera Club, Hallgrove, Bagshot, Surrey, Engeland.

8th Hong Kong Intern. Salon of Pictorial Photography van 30 Nov. tot 5 December 1953. Sluitingsdatum 15 October. Geen inleggeld. Max. 4 foto's. Inschrijvingsformulieren: Tom Chan, Giansborough Studio, 301 Gloucester Building, Hong Kong.

7th Intern. Contest of Sporting Photographs te Rosario, in de tweede helft van November 1953. Sluitingsdatum 1 November. Inschrijvingsformulieren: Club Atletico Provincial, Bvrd 27 de Febrco, no 2672, Rosario, Argentinië.

5th Exhibition of Photographs te Singapore van 6—14 Februari 1954. Sluitingsdatum 8 Januari. Inleggeld 5 sh. Inschrijvingsformulieren: Singapore Art. Society, Raffles Museum Singapore 6.

Delhi Intern. Salon of Pictorial Photography in September 1953. Sluitingsdatum 31 Juli. Inleggeld 5 sh. Max. 4 foto's Inschrijvingsformulieren: Buitenlandse Dienst.

XIII Intern. Salon of Photography te Allahabad van 15 November tot 10 December 1953. Sluitingsdatum 15 October. Inleggeld 5 sh. Max. 4 foto's. Inschrijvingsformulieren: U. P. Amateur Phot. Association, 63 Yahiapur Allahabad, India.

II Intern. Salon of Pic. Photography te Calcutta van 14—28 Februari 1954. Sluitingsdatum 26 December. Inleggeld 5 sh. Max. 4 zwart-wit en 4 kleuren. Inschrijvingsformulieren: B. K. Mukerjee, 24-B Hindusthan Park, Calcutta-29, India.

Op de hieronder vermelde salons kwamen de daarachter genoemde Nederlanders met hun werk uit:

41th Exhibition City of London and Cripplegate: George Braun, Maastricht, met één foto.

11de Salon Albert I er te Charleroi: George Braun, met één foto.

11th Seattle Intern. Exhibition: George Braun, met twee foto's.

22nd Intern. Exhibition te Handsworth: H. Slosser te Amsterdam, met één foto.

IIde Salon Intern. de Arte Fotografico te Valparaiso: Op de eregallery vier foto's van ons ere-lid C. J. Schaepman; H. C. W. van Schaik met één foto.

Ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum van „Der Deutsche Gesellschaft für Stereoskopie" wordt in Berlijn een grote wedstrijd gehouden. Zowel foto's op papier als dia's worden toegelaten, die meedingen naar vele prijzen. De sluitingsdatum is 31 October 1953 en er moeten zes foto's worden ingezonden. Nadere inlichtingen bij „Deutsche Gesellschaft für Stereoskopie e.V.", Kantstrasse 87, Berlin-Charlottenburg.

•

OFFICIËLE BERICHTEN

De volgende adresveranderingen zijn ons opgegeven:

Winschoter A.F.V. — Secretaris is thans de heer M. Medema, B.E. Laan 41 te Winschoten.

's-Gravenhage, S.O. en O.V. P.T.T. — Secretaris de heer J. J. v. d. Kamp, Accaciastraat 117, Den Haag.

Heerlen, „Het Motief". — Secretaris de heer J. G. J. Meulenkamp, Pluymaekerstraat 22 te Heerlen. Voorzitter is de heer Th. J. P. Heeres, Prinses Marijkestraat 12. Penningmeester de heer J. G. Rothkrantz, Lichtenbergerstraat 62, Schaesberg. 2de Secretaris de heer J. W. J. Adang, Kempkensweg 28, Heerlen en verder het bestuurslid A. T. G. Faessen, Oude Kerkstraat 66, Heerlen.

De heer E. J. H. Geelen, in de officiële berichten in het Juni-nummer van Bonsdnieuws genoemd, verzoekt ons mede te delen, dat hij de kleurendia's, die hij bespreekt, zelf ontwikkelt.

De nieuwe secretaris van de A.F.V. „Zuiderlicht" te Hoensbroek is de heer H. L. v. d. Ven, Heerlerweg 14 te Hoensbroek. Penningmeester is de heer M. Romans, Eduard Wintgenstraat 31, Heerlen. De heer D. Viets, Meteoorstraat 10, Heerlen, is 2de Secretaris. J. C. L. van Straaten, Jupiterstraat 19, Heerlen, bestuurslid.

UTSLAG FOTO-WEDSTRIJD

VRIJE ONDERWERPEN JUNI 1953

Laten wij nu toch werkelijk gemeend hebben, dat het een slap wedstrijdje zou zijn, met weinig inzenders en zo, omdat iedereen druk bezig is het warm te hebben en de vacantie voor te bereiden. Dat werd het ook tot op de laatste dag. Toen stápelde het. Dat wil zeggen: Seniores lieten het er een beetje bij liggen, en Baby-Box idem. Juniores vooral, maar ook Gevorderden en „Vak" dik vertegenwoordigd, en de Juniores bovendien met verrassend veel goed werk. Zodat het een danige puzzle en een danige deliberatie is geworden op een snikhete dag, om de nu eenmaal beloofde onderscheiding tot stand te brengen. Dit viel waarlijk niet mee. Wij zouden het liefst zeer velen een prijs hebben gegeven, maar omdat men dan vervalt in super-eerste prijzen (neen, wij hebben noch hadden last van de hitte bij die overweging), zijn wij maar gewoon gaan doen. Alleen dit, dames en heren Seniores: U zult beter moeten gaan werken, de Juniores overvleugelen U anders. Dank zij enkelen van verstandiger opvatting hebben wij ditmaal Uw territoir nog kunnen verdedigen, maar.....

Hier is de uitslag:

BABY-BOX

Weinig dus. Maar de *eerste prijs* zeer verdiend met de Narcissen door *mej. A. Stakenburg* in Amersfoort. Het rhythme in de beide foto's van *C. J. Auberlen*, Zandvoort, bezorgde hem de *tweede prijs*.

JUNIORES

Een zeer verdiende *eerste prijs* (doch er waren er zovelen die er vlak omheen zaten) gaat naar *H. Hendriksen* in Deventer voor die jongen met brandglas. Een bêste compositie. Maar nu komt het. Mijnheer *G. J. A. Hammink* in Hengelo, luistert U even goed? Uw „Commentaar op het nieuws" heeft de *tweede prijs*, maar dan *ondanks* die rare nare gare kleur. Zodat je zelfs bij een goede prent de narigheid vergeten kunt. Wie maakt nu een zo beste prent op hoogglans roodbruin (en behoudt de kracht)! Wij zijn voor ditmaal — omdat U Junior bent — over die jeugdzonde heengestapt (hebben al slecht geslapen er van), *maar nu nooit meer*, alstublieft. Anders was U eerste prijs geweest. Nogmaals de *tweede prijs*, want beide prenten van *J. R. Ronda* in Maastricht hadden zo'n best contrast (statisch tegenover dynamisch), dat hij het toch ook moest worden.

Derde prijzen: Die jongens over de wallekant was een best plaatje van *K. J. Hilderink* in Amsterdam, en hij moet de eer delen met *J. F. Albrecht* in Dordrecht (goede table-top).

Eervol zijn te vermelden: *Jeannette Dortland*, Amsterdam (die Ifes natuurlijk), *L. A. van der Wal*, Rotterdam (Oud en Jong), *L. van Dalen*, Rotterdam (jongen in de regen) en motto „Zoeker" in Zaandam.

SENIORES

Ja, inderdaad *Fr. Laane* in Alphen. Uw drie gave portretten hebben de *eerste prijs*, en dan komt met de *tweede prijs* de circuspaarden van *mevr. G. W. Korfmacher-van Rijn* in Roermond. Doch dat andere paard, de pony van *J. Brijs* in Rotterdam, werd *eveneens tweede*. Het moest dus van de peerden komen.

De *derde prijs* is voor *J. v. d. Stouwe* in Zwolle (Blinde man). In de critiek verneemt U wel, waarom deze prent niet hoger geclasseerd kwam.

Eervol vermeld wordt *H. L. v. d. Ven* in Hoensbroek; voor zijn serie.

GEVORDERDEN

Werk dat routine verraadt, werk met lef voor het extreme, werk met interessant verdieping-zoeken. Uit de bus komt de zeer evenwichtige, serene bloesemtak van *Frater Liduinus*, Utrecht, als *eerste prijs*. De anderen moeten daar toch voor buigen. Dan komt *Jan Hofman* uit Deventer met die stoel met kleren als *tweede*.

Derde prijs voor *A. Dronkert*, Dordrecht, vooral voor zijn portret.

Eervol te vermelden: A. *Algra* te Rotterdam. Wij hebben U vaak sterker gezien, heer Algra.
In deze klasse is ook de sterkte van de collectie in het geding gebracht, al viel uiteindelijk de prijs op één foto daaruit.

VAKKLASSE

Plezierige inzendingen, nl. interessante. Die koe van *Joh. Scholten* in Haarlem was het natuurlijk, voor de *eerste prijs*. Wat een juweel, doch evenzeer sterk stond het slapende kind van *H. Klip* in Krimpen, die nu de *tweede prijs* heeft. De *derde prijs* is voor *Coppenrath*, IJsselmonde, voor die wachtende kerel (waarom niet op hoogglans?).
Eervol vermeld moest worden *G. J. Wagenaar* in Lochem voor „Goal". Goede serie.
Dit is het weer, voor ditmaal. Allen dank voor deze kostelijke collectie interessante prenten. De volgende wedstrijd sluit weer (vrije onderwerpen) op 28 Augustus a.s.

•

Het opname-objectief als instelloupe

BIJ DE EXAKTA VAREX

We kregen een overdrukje van een artikel, waarin Georg Fiedler vertelt omtrent een ei van Columbus.
Hij haalt eerst nog even aan dat het voor velerlei werk (bij microopnamen bijvoorbeeld) toch wel zeer plezierig is om op het *matglas* beeldscherpte en uitsnede te kunnen beoordelen. Maar zonder méér is een matglas van 22 x 34 mm te klein van formaat om er de bijzonderheden precies op af te lezen.
Nu publiceerden we al het een en ander over de nieuwe instelmogelijkheid bij de Exakta Varex, over de „prismazocker met instelwig". Een pracht van een vinding.
Die Georg Fiedler kwam bij zijn micro-werk en dergelijk echter niet uit zonder een ánder hulpmiddel: een loupe boven het matglas; een loupe die een belangrijke vergroting geeft en niettemin toch de mogelijkheid biedt om het gehele beeld tot in de hoeken te overzien. Zoiets is slechts mogelijk met een loupe die nauwkeurig berekend wordt en die dan wordt samengesteld uit verschillende lenzen. Een ietwat kostbare geschiedenis dus. Maar de man kwam tot de conclusie dat hij een dergelijke loupe..... reeds bezat, omdat het camera-objectief er prachtig voor dienen kan! Op zijn voorstel maakten de constructeurs van de Ihagee een lichtschacht, welke tamelijk goedkoop kon blijven. En op die nieuwe lichtschacht past het objectief (het „normale" liefst), waardoor men dus het matglasbeeld prachtig bekijken kan, mits men uiteraard..... ook nog een tweede objectief heeft, dat het béeld moet geven. Maar bij dergelijk wetenschappelijk werk komt men tóch niet uit met één lens, en degenen die deze nieuwe mogelijkheid willen toepassen hébben dat extra objectief wel. Als instelloupe kan men het beste dus dat 5 cm-objectief nemen; het geeft een 5-voudige vergroting van hetgeen op het matglas is te zien, en zonder diafragmeren kan men dat hele beeld dan overzien.

•

KODAK EN REPROGRAFIE

Omdat Kodak N.V. niet aanwezig was op de grote Tentoonstelling Reprografie 1953, hebben wij dus niets omtrent de Kodak-materialen en -apparatuur gezegd in ons verslag daarover. Wat niet wegneemt dat Kodak interessante dingen heeft, óók op dit speciale terrein.
Er kwam allereerst de mededeling dat men doende is met een nieuw materiaal in de handel te brengen: het „*Verifax*". Een materiaal dat ongeveer hetzelfde zal doen als het *Copyrapid-papier* van Agfa; U weet: gevoelig papier, waarmee men binnen de 90 seconden een positieve copie kan hebben van een brief, een tekening, een pagina uit een boek of wát dan ook.
Kodak in Nederland vertegenwoordigt de Eastman Kodak Comp. te Rochester en Kodak Ltd in Londen, met betrekking tot reprografieproducten. Maar bovendien de firma's: Photostat Ltd te Londen en Photostat Corporation te New York, die beide als van het Kodakconcern afhankelijke maatschappijen beschouwd kunnen worden.
Eastman Kodak Company levert haar lichtgevoelig document-reproductiematerialen onder de naam „Kodagraph". Het wonderlijkste papier uit de serie is het „Autopositive" materiaal, dat van een doorschijnend origineel in één arbeidsgang en bij een „normale" ontwikkeling een *positief* beeld geeft. Het verwerken gebeurt bij afgeschermd kunstlicht en het belichten bij..... geel licht. In Nederland wordt voornamelijk hetzelfde papier geleverd dat gemaakt wordt door Photostat Ltd te Londen, onder de naam „*Duostat Autopositive*".
Voorts maakt Eastman Kodak allerlei typen van de „*Recordak*" machines, voor het reproduceren van documenten op 16 mm-film. Deze toestellen werden tot heden niet verkocht, maar verhuurd; in Nederland heeft men reeds vele exemplaren van de grote „Commercial Recordak" geplaatst. Van dat verhuur-principe gaat men echter ten dele afwijken; sommige apparatentypen van de „Recordaks" zullen nu in de verkoop komen.
Dat is dan zo enig Kodak-reprografie-nieuws, dat we te zijner tijd nog hopen aan te vullen.

•

HET WOORD „REPROGRAFIE"

De redacteur van „Documentreproductie", Dr O. A. Guinau, verdedigt in no 2 van de lopende jaargang het gebruik van het woord „reprografie". Hij zegt (op de hem eigen wijze), dat hij te lui is om steeds maar weer: „lichtdrukkerij, fotocopieerinrichting en kantoor-offsetdrukkerij" te schrijven, en het noodzakelijk te vinden daarvoor in de plaats het bruikbare en duidelijke woord reprografie te gebruiken. Op de aanmerkingen dat dit woord niet-goed-Nederlands is, antwoordt hij dat dat precies zo geldt voor woorden als lichtdrukkerij en fotocopieerinrichting. Die woorden zijn zelfs pertinent onjuist (.....met licht wordt zelden gedrukt, geloof ik; en het drukt evenmin zelf als drukinkt dat doet. Licht copiëren lukt wel, maar dan gebeurt er toch iets anders dan hetgeen in fotocopieerinrichtingen plaats heeft....."), maar waarom zullen we zorgen maken over de kwaliteit van deze woorden, als iedereen begrijpt wat er werkelijk mee bedoeld is?
Tot zover (ongeveer) Dr Guinau; en ook wat óns betreft blijft het: *reprografie*.

•

EEN TYPISCH THERMOMETERTJE

van Nederlands fabrikaat wordt door Meijlink's Fotogroothandel C.V. aangeboden: een roestvrij, waterdicht dingetje dat op het eerste gezicht een kompasje lijkt te zijn. Maar dit „drijfsijsje" is bedoeld om te laten dobberen in de ontwikkelaar of in het fixeerbad, en het geeft dan regelmatig de temperatuur aan. Het systeem is gebaseerd op de uitzetting, onder invloed van de warmte, van een metalen spiraaltje. Voor pijnlijk-precies-wetenschappelijk werk is dit systeem uiteraard onvoldoende, maar in de fotografie, waar het (bij alle nauwkeurigheid) niet aan komt op 1/10 graad, is dit nieuwe dingetje iets plezierigs.

•

SOLUTIE als opplakmiddel begint er steeds meer in te komen, omdat iedereen die er een proef mee heeft genomen, tot de ontdekking komt dat het wel zeer goed gaat, alles volstrekt vlak blijft en de hoogste glans op een foto absoluut onaangetast blijft. Daarom is het wel interessant te vermelden dat Animex-Haarlem thans het Dunlop-adhaesief in de handel gaat brengen in tubes en blikken (waarvan het grootste 4,5 liter bevat).

Kleinbeeld-film in bussen van 60 meter voor **ƒ 36.00**, prima merk.

MONSTERS GRATIS

Brieven onder No. 573121 Foto aan het bur. v. d. blad.

NU OF NOOIT!

Prima Bromide Papier

30 x 40 cm

Chamois halfmat in normaal en hard kartondik.
Wit glanzend in normaal en hard kartondik

24 x 30 cm

Wit glanzend in normaal, hard en extra hard kartondik
Chamois fijnkorrel in zacht kartondik

18 x 24 cm

Wit glanzend in zacht, normaal en hard dun en kartondik
Wit glanzend in extrahard dun
Chamois halfmat glad in normaal en hard kartondik
Chamois fijnkorrel in normaal kartondik

13 x 18 cm

Wit glanzend in zacht en extra-hard kartondik
Wit glanzend in zacht dun

Briefkaarten

Wit glanzend in normaal en extra-hard
Chamois halfmat glad in zacht en extra hard
Chamois fijnkorrel in normaal

Prijzen:

100 vel 30 x 40 cm	f 32.50
100 vel 24 x 30 cm	f 17.50
100 vel 18 x 24 cm	f 9.90
100 vel 13 x 18 cm	f 5.90
100 briefkaarten	f 4.90

Voor goede kwaliteit staan wij in.
Niet goed, geld terug.

„FOKA" N.V.

Admiraliteitsstraat 8 abc **2e Middellandstraat 23**
ROTTERDAM-O. **Tel. 22242 - 24422 - 34644**

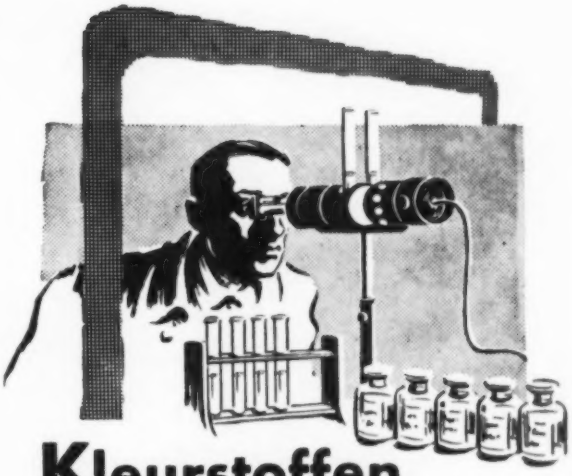

Kleurstoffen

voor het kleuren van fotos

(eiwitlazuurverven)

a) in substantie b) in houdbare oplossingen
voor het retoucheren van zwart-wite
en **gekleurde fotos**
sensibilisatoren · desensibilisatoren
filterkleurstoffen
pinatypiekleurstoffen
van de hoogste
zuiverheid en kwaliteit

FARBWERKE HOECHST AG.
vormals Meister Lucius & Brüning
Frankfurt (M)-Hoechst

Vertegenwoordiging voor Nederland:
HOECHST-HOLLAND N.V. · Sarphatikade 1 · **Amsterdam-C** · **Tel.** 37886
Sub-Agent voor Oost-Nederland en Helmond:
Firma John Broekhuis · **Postbus 199** · **Enschede** · **Tel.** K 5420 – 4402

TWEE IN ÉÉN

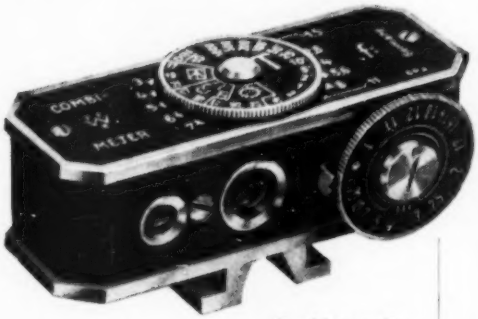

Combimeter II a

Afstandmeter en optische belichtingsmeter gecombineerd.
Compleet met lederen étui.

Prijs f 24,—

Levering uitsluitend via de erkende Fotohandel

Alleen-Importeurs:

J. SANDERS Foto- & Kino-Import
Laurillardlaan 15 - SANTPOORT - Tel. 8094 (K 2560)

TRANSFERS

Uw merk en Uw naam
op Uw product door
TRANSFERS

VAN DER KEYL & ZOOMERS
MARNIXSTRAAT 382 - AMSTERDAM-C.

Zo mogelijk voor zeer spoedige indiensttreding zoeken wij een

Aankomend Retoucheur(euse)

om verder opgeleid te worden voor de diepdruk retouche. Enige vaardigheid in de natte retouche is gewenst. Schriftelijke sollicitaties met opgave leeftijd, vooropleiding en gewenst salaris te richten tot Uitgevers-Maatschappij „C. Misset" N.V., IJsselkade 32, Doetinchem.

Laborant gevraagd

voor direct. Geen seizoenwerk.

Brieven met uitvoerige opgaven van leeftijd, Godsdienst, werkkring, etc. Fotobureau „Het Zuiden", Schapenmarkt 26—28, Den Bosch.

BRAUN

Hobby

DE LUXE

De electronenflits met de capaciteit van een groot en duur vakapparaat, maar door zijn afmetingen, gewicht en prijs binnen het bereik van iedere amateur.

Richtgetal bij 21/10 Din 52 - bij 17/10 Din 36
Capaciteit 90 Watt sec.
Oplaadtijd 6 sec.
Werkzame belichtingstijd 1/1000 sec.
Licht als zonlicht, zodat kleurenopnamen met gewoon daglicht gemaakt kunnen worden.
Reflector van een nieuw systeem Parel-reflector. Deze geeft diffuus wit licht met volledig schaduwvrije opnamen.
Voeding door accu, welke door ingebouwde laadinrichting wordt opgeladen.
Aantal opnamen per accu-lading 80 tot 100.
Gewicht 2.2 kg.
Kosten per flits nog geen cent.

Prijs geheel compleet f 269,50

Fabrieksgarantie 6 maanden. Levering uitsluitend via de Fotohandel.

Daar wij begrijpen, dat een uitgave van f 269.50 voor een electronenflits een bezwaar is, hebben wij besloten de apparaten ook als volgt te leveren:

1e betaling f 75.—
6 betalingen van f 35.— per maand

De bijzondere betalingsregeling alleen bij onze detail-afdeling en door bemiddeling van onze dealers. Vraagt hiervoor onze dealerlijst.

FOKA N.V.

Admiraliteitsstraat 8 abc Rotterdam-O.
Tel. 22242 - 24422 - 25330

LUXA 66

De elegante boxcamera

Lens f 8,
instelbaar vanaf 1 Mtr tot oneindig
formaat 6 x 6

PRIJS f 13.50

Verkrijgbaar bij de Fotohandel

Imp. H. LABOHM

Keizersgracht 394
AMSTERDAM

TELE-ELOR

1 : 5, 6/90 mm

Thans een tele-objectief voor de Futura

Prijs f 245.- inclusief zoeker

Levering uitsluitend via de erkende Fotohandel.

Alleen-importeurs:

J. SANDERS - Foto- & Kino-Import
Laurillardlaan 15 - SANTPOORT - Tel. 8094 (K 2560)

Multiblitz wint 't

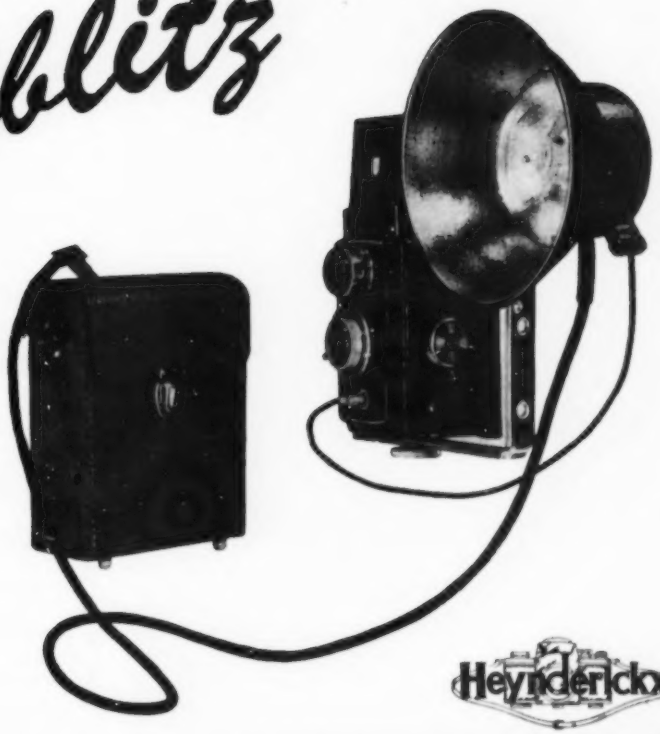

model **FILIUS**
f 290,–

Heynderickx

Alleenvertegenwoordiging voor Nederland: Firma Dr K. Heynderickx, Hugo de Grootstraat 17a, Den Haag

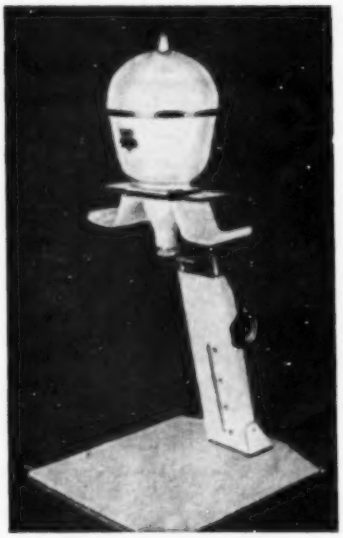

Kindermann - Amatofirm Kleinbeeldvergrotingsapparaat. Halve condensor-Laack optiek 6.3: grondplank 30 x 25 cm f 91.—.

Vraagt Uw fotohandelaar.

IMPORTEUR : BOAS FOTO-IMPORT

ADOX

MEET GOLF

CAMERA'S
6 x 6

met, niet gekoppelde,
ingebouwde afstandmeter

Adox Meet Golf I, Cassar I : 4,5 Pronto-sluiter; zelfontspanner . . . . . **f 183,—**

Adox Meet Golf II, Cassar I : 4,5 Prontor-S-sluiter; zelfontspanner . . . . . **f 207,—**

Adox Meet Golf IV, Cassar I : 3.5 Prontor-S-sluiter; zelfontspanner . . . . . **f 246,—**

Gebruik Adox Film in Uw Adox Camera

BALDA
CAMERA'S

Een ruim vijftigjarige ervaring garandeert U een absoluut degelijke en goede constructie.

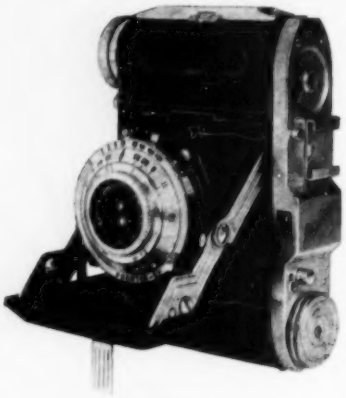

Baldinette

De kleinbeeldcamera voor de verwende amateur tegen een lage prijs. Door de reflexvrije lichtsterke objectieven zowel geschikt voor wit-zwart als kleurenopnamen.
Automatisch filmtransport beveiligd tegen dubbel-opnamen.

Prijzen:

met Baldanar F 3,5—5 cm Prontor S	f 140,00
met Baltar F 2,9—5 cm Prontor S	„ 150,00
met Westar F 3,5—5 cm Prontor SV	„ 160,00
met Westar F 2,9—5 cm Prontor SV	„ 175,00
met Radionar F 3,5—5 cm Prontor SV	„ 170,00
met Radionar F 2,9—5 cm Prontor SV	„ 190,00

MEET-BALDINETTE met ingeb. ongekoppelde afstandmeter
met Baltar F 2,9—5 cm Prontor SV ..... f 215,00

SUPER-BALDINETTE met ingeb. gekoppelde afstandmeter
met Ennit F 2,8—5 cm Prontor SV ..... f 315,00
met Heligon F 2,0—5 cm Synchro-Compur ... „ 395,00

BALDIX 6 x 6 cm

met Westar F 4,5—7,5 cm Vario	f 95,00
met Westar F 4,5—7,5 cm Prontor S	„ 125,00
met Ennagon F 3,5—7,5 cm Prontor S	„ 132,50
met Westar F 2,9—7,5 cm Prontor S	„ 160,00

BALDAX 6 x 6 cm

Luxe uitvoering met geheel automatisch filmtransport

met Ennagon F 3,5—7,5 cm Prontor SV	f 175,00
met Radionar F 2,9—7,5 cm Prontor SV	„ 200,00

BALDAFIX 6 x 9 cm

met Ennar of Westar F 4,5—10,5 cm Pronto ... f 110,00

BALDALUX 6 x 9 cm

met Radionar F 4,5—10,5 cm Prontor SV ..... f 145,00

Importrice voor Nederland:

FOKA n.v.

Admiraliteitstraat 8 abc — ROTTERDAM-O.
Tel. 22242 - 24422 - 25330

TEWE

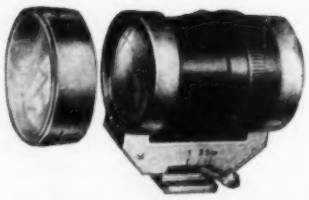

POLYFOCUS universele zoeker voor kleinbeeld
instelbaar van 35 tot 200 mm.
Extra voorzetlens voor 28 en 30 mm.

Levering uitsluitend via de erkende Fotohandel

Prijs f 140.—

Lederen étui f 6,50 - Voorzetlens f 14.—

Alleen-importeurs:

J. SANDERS Foto- & Kino-Import

Laurillardlaan 15 - SANTPOORT - Tel. 8094 (K 2560)

NOVOFLEX

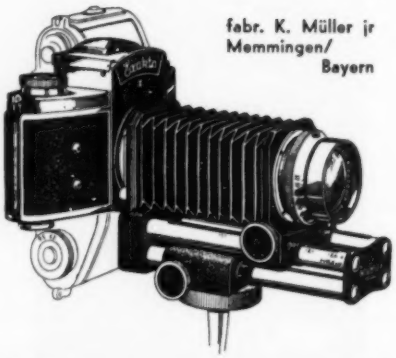

fabr. K. Müller jr Memmingen/ Bayern

NOVOFLEX-Instelapparatuur voor nabij- en tele-opnamen met LEICA, KINE-EXAKTA, PRAKTICA, o.a. ook MEISTER-KORELLE, PRIMARFLEX. Meer dan 60 verschillende artikelen. Klein en handzaam. Licht in gewicht. Elegante uitvoeringsvorm. Nauwkeurige afwerking.

Vraagt geïllustreerde folders.

Alleen-Importeur:

MINERVA-FOTO - ARNHEM

Roemer Visscherstraat 66 — Telefoon 22691

Sinds 1898

„LERO 222"

VLOEIBAAR ADHAESIEF

v. h. krimp- en rekvrij opplakken v. foto's

Zie het artikel v. d. heer Helfferich in FOTO d.d. Juli 1950 en van wijlen de Haer C. J. van Ledden Hulsebosch in FOCUS van 20 Aug. 1949

Thans ook in tubes leverbaar

Via de fotohandel leverbaar

Alleenvertegenw. voor Nederland: „TOM PAPIER", Nieuwe Hilversumseweg 4, Bussum

CHEMISCHE FABRIEK „LERO" DUIVENDRECHT
TEL. OUDERKERK A.D. AMSTEL 365 (K 2973)

LABORATORIUM PRINSEN

DELFT
Crommelinlaan 77

Belichtingsmeters
SIMSON
DE LUX ƒ 45.—
met verchroomde halsketting

SIMSON ƒ 34.50

PRINSEN KELVINA ƒ 99.—

Onze Kleurtemperatuurmeter gecombineerd met belichtingsmeter voorkomt met onze correctiefilters elke kleurzweem.

SPECIALE AANBIEDING

door inruil verkregen:

1 Valoy vergrotingsapparaat met lange zuil	ƒ 135.—
1 Oude Delft Minor Groothoek voor de Leica, compleet met groothoek zoeker	ƒ 145.—
1 Elmar 9 cm 1 : 4 niet van nieuw te onderscheiden	ƒ 225.—
1 Prado 100 in koffer	ƒ 95.—
1 Certo Dollina kleinbeeld camera met gekoppelde afstandmeter met cassar 1 : 2.9	ƒ 155.—
1 Rolleiflex met tessar 1 : 4.5	ƒ 115.—

Wij hebben nog vele andere occasions in kleinbeeld camera's en Reflex camera's aan te bieden.

FOTO KINO STRIK N.V.

BUSSUM
Nassaulaan No. 37
Tel. K 2959 - 6217

HILVERSUM
Groest No. 136
Tel. K 2950 - 2130

Te koop

Foto-atelier op prima stand in grote stad in het Westen van het land. Bestaat 35 jaar. Wegens leeftijd. Goede mogelijkheden. ƒ 6000.— waarvan ƒ 3500.— contant.

Brieven onder No. 569917 Foto aan het bur. van dit blad.

FILMSTROKEN

Op de modernste apparatuur vervaardigen wij aan de hand van foto's, tekeningen, enz. filmstroken en diapositieven. — Korte levertijd.

FIPRON Kinderdijkstraat 65
AMSTERDAM-Z. - Tel. 98332

Contax-D

Deze camera is ideaal voor het maken van kleurenopnamen, doordat U een nauwkeurige afbeelding ziet in de natuurlijke kleuren. Matglas-instelling op ooghoogte.

Met Zeiss Tessar F 2.8- 5 cm	f 1020,—
Met Zeiss Biotar F 2 -58 mm	f 1165,—

Zak-Tenax

Het „schetsboek" 24 x 24 mm. Eén druk spant de sluiter en transporteert de film, de andere belicht. 50 foto's op één kleinbeeldspoel. Ideaal voor sport- en kinderfoto's.

Met Novonar 3.5 in Tempor I tot 1/300 sec.	f 165,—
Met Zeiss Tessar 3.5 Tempor	f 235,—

Camera's met

Praktica

Het geliefde toestel der kleurwerkers. Nieuw model met synchro-aansluiting en diafragmastop.

Met Zeiss Tessar 3.5	f 480,—
Met Zeiss Tessar 2.8	f 540,—
Met Zeiss Biotar 2	f 685,—

Télé-lenzen van 75 tot 200 mm leverbaar.
Aanpassing van oude lange anastigmaten mogelijk.

Primarflex

Eénogige Reflexcamera 6 x 6 voor rolfilms 6 x 9 cm. Spleetsluiter van 1 tot 1/500 sec. Mogelijkheid tot het maken van enkelopnamen met metalen cassette 6 x 6 cm.

Met Zeiss Tessar 3.5-10.5 cm met diafr. stop	f 770,—
Paraattas	f 54,—
Cassette 6 x 6 cm	f 6,—

Altuca 6 x 6

Een soliede camera 6 x 6 met tubus, dus zonder balg. Met Meritar F 3.5-75 mm in Automaatsluiter 1/25 tot 1/100 sec. ƒ 95,—

Ercona 6 x 9

De klassieke 6 x 9-camera met beveiliging tegen dubbelopnamen. Sterk model met signaal of de film is doorgedraaid.
Met Zeiss Tessar 3.5 in Compur Rapid ƒ 290,—

wereldnaam

Reflekta II

De goede en goedkope REFLEX 6 x 6 cm met helder spiegelbeeld. U ziet de motieven voor U.

Met Row Pololyt 3.5-75 mm en Pront. S sluiter	ƒ 195,—
Idem met Prontor SV	ƒ 215,—
Idem met Cludor tot 1/200 sec.	ƒ 185,—
Paraattas	ƒ 25,—

Altix

Precisie kleinbeeldcamera 24 x 36 mm
met Trioplan 2.9-50 mm 1 tot 1/200 sec. ƒ 140,—

Importrice :

FOKA N.V.

Admiraliteitsstraat 8 abc - ROTTERDAM-O.
Telefoon 22242 - 24422 - 25330

De ideale camera!

ZEISS IKON

Volautomatisch filmtransport met sluiterspanner gekoppeld

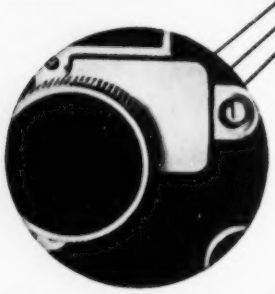

IKOFLEX IIa

Spiegelreflex-camera

Brillante scherpte door de beroemde reflexvrije ZEISS TESSAR 1 : 3,5 voor zwart-wit en kleurenopnamen

Handige verstelknoppen voor diafragma en belichtingstijd verhogen de paratheid

Alle instellingen zijn met één blik van bovenaf te overzien

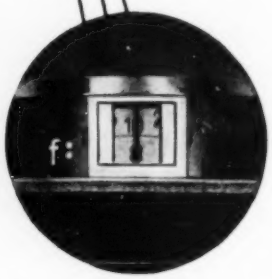

Tot in 't kleinste onderdeel is deze ZEISS IKON spiegelreflex-camera doordacht. Laat U deze camera eens door Uw fotohandelaar demonstreren

SIEWERS & NIESEL

Hoofdvertegenwoordiging der ZEISS FABRIEKEN - Herengracht 422 - AMSTERDAM - Tel. 36822

Evenals de dappere bedwingers van de Mount Everest, heeft ook het AGFAcolor materiaal een ware vuur- en ... ijsproef moeten doorstaan Via de tropische hitte van India voerde de expeditie van Kolonel Hunt dit kleurenmateriaal met zich mede, om in de ijzige koude van de Himalaya te fotograferen. Alle opnamen blijken thans een sprekend bewijs te zijn voor de hoge graad van betrouwbaarheid en perfectie, verkregen door meer dan 20 jaren van onafgebroken research. Zowel de kleurendia's als de drukken van de AGFAcolor negatief/positief films zijn voortreffelijk geslaagd en brillant van kleur.

Ook U kunt onvoorwaardelijk vertrouwen stellen in

AGFACOLOR Agfa **de eerste èn..... *de beste!***

Kodak Verichrome
Hooggevoelig - orthochromatisch - voor alle meest voorkomende onderwerpen

Kodak Plus-X
Hooggevoelig - panchromatisch - voor algemeen gebruik

Kodak Super-XX
Uiterst gevoelig - panchromatisch - voor opnamen binnenshuis en buiten bij minder gunstig licht

Kodak Panatomic-X
Panchromatisch - uiterst fijne korrel - voor sterke vergroting

Het kleine, van dichtbij gezien . . . en een wonderlijke schoonheid openbaart zich aan hem, die het kleine niet achteloos voorbijgaat.

Maar om het grote te overzien, is afstand nodig en als U eens een stapje achteruit wilt doen, als U zich eens realiseert tot welk een veelomvattend terrein de fotografie zich heeft uitgebreid, beseft U, wat een enorm research-apparaat er moet staan achter alle producten, waarmee Kodak dit gehele gebied bestrijkt.

Van de jarenlange ervaring der Kodak technici profiteert óók U, want in elke Kodak film zijn de onderzoekingen gesublimeerd, die de naam Kodak als Wereldmerk hebben gevestigd.

Kenners kiezen

Kodak Films

VERKRIJGBAAR BIJ UW FOTOHANDELAAR

KODAK N.V. • ANNA PAULOWNASTRAAT 76 • DEN HAAG